

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szerkesztési munkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

A legfrivolabb expoze

Budapest, október 26.

A magyar parlamentben frivolabb expozét még nem mondtak, mint aminél ma Lukács László ezt a nemzetet megdöbbenettette. Attól a szürke finánczembertől, aki egy évtized alatt hozzászoktatta már a parlamentet, hogy tőle csak szürke és száraz expozékat kaphatnak: egy novemberi ködre és esőre emlékeztető expozé most sem lepett volna meg senkit. Végre is, mindenki csak azt adhatja, ami lényege. És Lukács László lényege a szürkeség. De ez a mai expozé, ámbár formájában elég száraz és szürke volt, egy új Lukács Lászlót mutatott be az országnak, egy frivol és alattomos Lukácsot, aki egyrészt nemtelen boszuállással gyanúsítja meg azokat, akiknél még az imént saját miniszterelnöksége érdekében kilincsel, másrészt pedig frivol módon gyakorolja a bőkezűséget és a takarékoskosságot, egyiket sem a maga helyén, hanem egyoldalúan bőkezű fölfelé és egyoldalúan takarékos lefelé. S az ember hamarjában nem is tudja megállapítani, hogy miben virtuózabb ez az expozé: a visszafelé való gyanúsításban-e, vagy az előre való segítségfelajánlás frivol elosztásában?

Az expozé architektúrája is azt a kettős célt szolgálja már, hogy a koalíziós kormányának gazdálkodását valami gyanus homályba állítsa s hogy ennek a kormánynak takarékoskosságát az államhitelezés helyreállításának egyetlen módjaként igazolhassa. De sötét szándéku az első cél és frivol felépítésű a második.

Lukács László az 1909. évi zárószámadások állítólagos ismertetése címén azt mutatja ki, hogy az előző kormány körülbelül százhusz millióval lépte túl az előirányzott kiadásokat. Hogy a maga jóhiszeműségét fitogtassa, a pénzügyminiszter ur annyit maga is megvallott, hogy ezeknek a többkiadásoknak egy része a háborus bonyodalmak nyomán felmerült katonai követelések számlájára ment. De itt aztán megáll a pénzügyminiszter ur ugynevezett jóhiszeműsége. Nem mondja meg, hogy a három évtizedes szabadelvű uralom alatt kiéheztetett nemzet egyszerre fokozott erővel követelte a koalíciótól minden régi kívánságának teljesítését s hogy a koalíciónak negyedfél év alatt harmincz esztendő mulasztásait kellett volna pótolnia, ha egészen igazságos és méltányos akart volna lenni. A koalíció azonban az ország pénzügyi helyzetére való tekintettel inkább kockáztatta népszerűségét lefelé, semhogy minden baj sietős orvoslásával felborítsa az ország pénzügyi egyensúlyát. Minden elfogulatlan politikus tisztában

van ezzel és tisztában volt vele Lukács László is akkor, amikor még abban mesterkedett, hogy a koalíció embereivel kaparíttassa meg magának a miniszterelnökséget. És mi egyszerűen így állítjuk fel a kérdést: — vajjon Lukács László ur akkor is a mai formában itélkezett volna a koalíció gazdálkodásáról, ha sikerült volna neki a koalíció vállán az uborkafára felkapaszkodni? Bizonyára nem. Lukács ur, ha most nem a Khuen-kabinet szimpla pénzügyminisztere, hanem maga volna a miniszterelnök s a pénzügyminiszterséget csak mint mellékfoglalkozást üzné: gyönyörűen tudná igazolni azt az előző kormányt, mely végre nemcsak közösgyes célokra, hanem a nemzet existenciális érdekeinek kielégítésére is kész volt az anyagi erőforrásokat kimeríteni. Mivel azonban a koalíció nem állott kötelnek, mikor Lukács ur a hatalom nyergébe akart pattanni, a Khuen-kormány egyszerű pénzügyminiszterévé degradált férfiu elhallgatja a nemzeti kormány tulkiadásainak igazi okait, sőt valami mesterséges homályt teremt, melyben úgy tűnhetik fel a dolog, mintha a koalíció kormánya ok és ész nélkül pazarolt, sógort-komát milliókban fűrdetett volna. Mindenki mástól is sötétlelki kritika volna az ilyen beállítás, de attól az ambíciójában megaláztatott politikustól, aki a meggyanusított koalíció kilincset vékonyra koptatta: egyszerűen izléstelen boszuállás.

De az expozénak ezt a multba néző részét majd elintézik az ellenzék érdekelt politikusai. Majd rávilágítanak arra a homályra, melybe Lukács László ilyen hozzá méltó izléssel állította a koalíziós kormány politikáját.

Sokkal felháborítóbb ennek az expozénak jövőbe világító része. A kritikus Lukácsnál csak a hivalkodó Lukács izléstelenebb. A pénzügyminiszter ur ugyanis a koalíziós sötét árnyék mellé odafesti magát világító fénysugárnak. A tavalyelőtti nagy deficit után ő stante pede, tegnaptól mára csodát művelt és már fölösleget tud felmutatni. Ez a fölösleg ugyan csekély, a másfél-milliárdos költségvetés mellett alig ötvenezer korona: de még ez az ibolyafölösleg is csak a miniszter ur hivalkodó szerénységét vagy szerény hivalkodását bizonyítja. Mert kimutatható voltna ő ilyen technikával akár ötmillió fölösleget is. De minek? Az ötvenezer koronás plusz szerényebb és kevésbé látszik hazugságnak. Tehát maradunk az ötvenezer koronás plusznál, biztatta magát Lukács László ur. És annál maradt. Már most: azt kérdezhetnők a számbüvész urtól, hogy ugyan micsoda rettenetes gazdálkodás lehetett a koalícióé, ha egyik évről a másikra, jőfor-

mán néhány hónap alatt mindent jótétehetően olyan szimpla bűvész is, mint Lukács László? Vajjon, ha azt az egész rettenetes veszedelmet el lehetett fujni tisztán a takarékoskossággal, akkor ugyancsak a csodát nem cselekedhetne volna meg a koalíció kormánya is, mihielyt a régi bajok orvoslása után a takarékoskosságra térhetett volna át? Vagy a koalíziós gazdálkodás nem volt olyan romboló, vagy a Lukács ur bűvészkedése nem olyan ámulatba ejtő. Tertium non datur. De a multat meggyanusítani, mintha az a tönk felé vitte volna az országot és ugyanakkor önmagát csodatevőnek hirdetni, holott az állítólagos baj tegnaptól mára már orvosolható volt: ez kétszeres hamisság. Pedig az igazi kritikát nem is a hivalkodás, hanem a csodatevő takarékoskosság gyakorlati alkalmazása provokálja.

Mert milyen ez a szent takarékoskosság a gyakorlatban? Lukács László esze, mint nemrég az automobilja. Bécs felé kereskedik. Mikor lefelé, ahol csak a tanárok, a bírák, a jegyzők, a hivatalnokok jajgatnak segítségért, a mindenható takarékoskosságot emlegeti: ugyanakkor fölfelé, ahol a közös hadsereg, az uralkodó papa kedvence, még el sem árulta, hogy jövőre mennyit fog követelni a magyar nemzet zsirjából, már most elszuttogja ravaszul, hogy van ám nekünk tartalék jövedelmi forrásunk is és csak tessék követelni akár-mennyit, a kívánt summa majd előkerül a tartalékforrásokból. Szóval: Lukács arra az alultól haragú forradalmi nótára, hogy „az éhes gyomor vöröset álmodik” — azt feleli, hogy ez így nem mehet in infinitum és takarékosoknak, nagyon-nagyon takarékosoknak kell lennünk. De fölfelé, ahol a becézett papa kedvencének még nem méltóztatott megmondani, hogy mennyit parancsol: már most megsugja ravaszul, hogy nem kell ám tulságosan szerénykedni, mert van hál' istennek, van nekünk pénzünk a bőrünk alatt is. Hát ez a kétarcú és kétlelki takarékoskosság az, aminél frivolabb még nem hangzott a magyar parlamentben. Hogy egy pénzügyminiszter süket legyen „az éhes gyomor vöröset álmodik” hadseregének ijesztő kórusával szemben, mert állítólag takarékoskosság nélkül elpusztulunk s ugyanakkor — amire nincs precedens sem nálunk, sem sehol a világon — maga biztassa a közös hadsereget, hogy csak vesse magát a mi tartalék jövedelmi forrásainkra, mert vannak ám ilyenek bőven: ez olyan frivol játék, ami ellen első sorban nem is az ellenzéknek, hanem magának a többségnek kellene tiltakoznia. Mert ugyan minő arczszal fogják a kormánypárt tagjai a helyzetük javításán kétségbeesetten dolgozó

tanároknak, bírónak, jegyzőknek és hivatalnokoknak a szent takarékossgot emlegetni, holott ezek a vergődő és elkeseredett emberek maguk is olvashatták, hogy a pénzügyminiszter urnak, mihelyt Bécsről van szó, vannak tartalék jövedelmi forrásai is, melyekről egyelőre nem akar beszélni? Vagy—vagy. Ha nincs pénz: mért nem vár Bécs is? Ha pedig vannak az állam harisnyájában eldugott milliók: mért ne nyíljon meg az a harisnya a mi szegény kultúr-Succijaink, a mi elkeseredett koplalóink számára is?

A visszafelé kritizáló és gyanúsító Lukácsossal végezzenek az ellenzék vezérei. De azt a pénzügyminisztert, aki a kormány programjára világító expozéban ilyen frivol és éppen a kormányt és többséget kompromittáló nyilatkozatokot tett, a kormánynak és a többségnek kellene móresre tanítania. Aki ilyen expozéval világítja meg a kormány szándékait: az hűtlen a kormányhoz, ha igazat mondott és áruló a nemzet ellen, ha csak felkinálkozott.

Budapest, október 26.

A polgári perrendtartás. A képviselőház igazságügyi bizottsága ma délután folytatta a polgári perrendtartás javaslatának tárgyalását. A 749. szakasznál Várady Zeigmond a tervezetnek azzal a rendelkezésével szemben, hogy az okirat megsemmisítését csak az kérheti, aki az okirattal jogokat érvényesíthet, annak kimondását javasolja, hogy kérhesse a megsemmisítést a kötelezett is, ha erre jogi érdeke van, pl. ha az elvett váltóúrlapot elfogadóként aláírta. A választott bíróságról rendelkező résznél Kelemen Samu indítványára a bizottság elhatározza, hogy a választott bíróság köteles az eljárásról jegyzőkönyvet felvenni. A tárgyaláson a felek ügyvéd által képviseltethetik magukat. A bíróság önmaga állapítja meg díjait, mely megállapítás ellen a rendes bírósághoz felfolyamodásnak van helye, továbbá hogy az önhibájából késedelmes vagy a választás elfogadásával kötelezettségének eleget nem tevő választott bírót a fél kérelmére a rendes bíróság 2000 koronáig terjedhető pénzbírsággal sújthatja. Ezután a bizottság áttér a multkor függőben hagyott 150—177. szakaszokig terjedő s a kézbesítésről rendelkező rész tárgyalására, amelynek elfogadásával a bizottság

a javaslat anyagával végzett s már csak néhány szakasznak végső szövegezése van hátra, melyet a bizottság az október 31-én délután öt órakor tartandó ülésen fog elintézni.

Eredménytelen banktárgyalás.

— A költségvetés és az ellenzék. —

Tomasics bán tervei.

Budapest, október 26.

A képviselőház mozgalmas napja kissé elmosza az egyéb politikai eseményeket. Pedig a pénzügyi szakreferensek tárgyalásának mai eredménytelen befejezése megérdemli, hogy kihámozassuk a mestereges homályból. Amint ismeretes, a két kormány előadói előbb Bécsben, majd újabban Budapesten folytatták tanácskozásait a bank-kérdés, illetve a készfizetések főlvele dolgában. Egész határozott értesülésünk van arról, hogy e megbeszélések sikerre nem vezettek s közös megállapodásra nem is juthattak. Most a helyzet a következő:

— Mind a két kormány referensei külön-külön elaborátummal lépnek a maguk pénzügyminisztere elé s jelentést tesznek arról, hogy a két kormány álláspontját a készfizetések dolgában összehangolni nem lehetett. Az osztrák kormány oly labilíris feltételekhez kötne a készfizetések megkezdését, amely egyáltalán nem fűdi a magyar kormány óhaját. Ennek folytán a magyar szakelőadó nem voltak abban a helyzetben, hogy az osztrák javaslatához hozzájárulhassanak, hanem a maguk részéről külön elaborátumban fejtik ki az engedékenység ama fokát, amelyig a magyar kormány elmehet, amennyiben ragaszkodni kíván a készfizetések pozitív felvételéhez. Most már a két pénzügyminiszter, esetleg a két miniszterelnök is újra közvetlenül fog tárgyalni. Amennyiben ezek a konferenciák sem vezetnének eredményre, a magyar kormány el van határozva a végső konkurrencziák levonására.

Igy szól információink. Nem lehetetlen, hogy a kabinet esakugyan elzárta magát a lemondásra is, de kétségtelen, hogy ez csak szinleges lesz. Komédia, amelylyel igazolni akarja, hogy ime, a miniszterium elment a legvégső határig, hogy álláspontjának érvényt szerez-

zen. De a hivatalát természetesen mégis meg fogja tartani azzal a megokolással, hogy megelgszik kisebb engedménnyel, csak hogy az újabb konfliktust kikerülje. Lehet azonban, hogy ezt a szinleges lemondást gróf II. ederváry arra fogja fölhasználni — bármint czáfolják is még jelenleg — hogy a kabinetjét ujjaszerveze.

Politikai körökben ma a legtöbb szó Lukács expozéjáról és a jövő költségvetéséről esett. A kormánypárt magától értetődően el van ragadtatva a pénzügyminiszter zsenialitásáról, amelylyel néki egy nyilvánvaló deficites költségvetésből sikerült némi pluszt kiszajtolnia. Az ellenzéki pártok azonban szigorú kritikára készülnek és szét fogják azt teljesen bencozolni. Ki fogják mutatni, hogy az minden fukareága mellett sem reális, hogy mennyi jogos érdeket hagy kielégítetlenül, s hogy a nemzeti munkaprogram hangzatos frázisait tényekkel mennyire nem valósítja meg. Ha igaz az a tétel — és igaz — hogy minden kormányszatnak a leghivebb tükre a budget, ugy ebben a tükrében legtorzabb alakját láthatjuk az új rendszernek, amely mindent elsőpört, amit a koalíció nagy nehezen épített, de maga nem teremt semmit. A költségvetési vita tehát igen élesnek és nagyarányúnak ígérkezik, ugy hogy a javaslatból január elsejére aligha is lesz törvény.

Lukács László Bécsben.

Lukács László pénzügyminiszter ma délután öt órakor magánügyekben rövid tartózkodásra Bécsbe utazott. A pénzügyminiszter holnap este visszajön Budapestre.

A bank és a készfizetések.

A magyar és az osztrák kormány részéről kiküldött szakelőadók: Pap és Teleszky államtitkárok továbbá Wimmer osztályfőnök és Thaa lovag osztálytanácsos, ma délután folytatták a pénzügyminisztériumban a készfizetések tárgyában tanácskozásukat. A tanácskozás délután 4 órától esti fél 10 óráig tartott. Mint illetékes helyen közlik, a kiküldött szakreferensek a tegnapi és a mai tanácskozás alatt átvették az egész anyagot és annak minden részletét letárgyalták; most már mind a két fél a

Egy régi adósság.

Irta: Hevesi József.

(Utánnyomás tílos.)

I.

Szó ami szó, bizony nehéz pillanatok vártak Deryey Kálmán igazgató urra, mikor most utolsó látogatását akarta megtenni a fekete hajú Renénél. Tele volt a szive aggodással, amint a jól ismert lépesökön fölfelé haladt és nagyon kényelmetlenül érezte magát, mikor arra gondolt, hogy a kis fekete vadmacskának be kell majd vallani jövedelének igazi czélját, hogy örökre bucsút vegyen egymástól.

Szó sincs róla, sokkal kényelmesebb lett volna az egész bucsuzást levél útján elintézni. Szentimentális szavakkal megmondani az igazat, hogy véget kell vetni az ő intim barátságuknak és hogy nem fognak többé ismétlődni a gyönyörben fűdőkölő órák a bizalmas kis fészekben.

De hitvány gyávaságnak tekintette volna, ilyen módon elhagyni azt a kedves, jó gyermeket, akinek anyai szenvedélyes, izzó boldog órák köszönhetett és akiről meg volt győződve, hogy lángoló temperamentumának vad érzésével ragaszkodik ő hozzá.

Ezt nem szabad megtennie!

Ha bármennyire fájdalmas, viharos és szenvedélyes lesz is a bucsú, de ő tartozik ennek a leánynak azzal, hogy még egyszer beszéljen vele, beszéljen a lelkével és föltérja

előtte a rideg valóságot, mely őket egymástól elszakítja.

Előre meg volt róla győződve, hogy a leány tombolni fog, hogy zokogni fog és kétségbeesve fonja majd gyönyörű karjait a nyaka köré. Sajnálta is, hogy a dolgok így fordultak. De lelkének minden erejével el volt szánva arra, hogy szembeszáll a nehéz helyzettel és a változott viszonyok őszinte fel-táráásával, mint uri ember válik majd el attól a nőtől, akinek oly sok boldog percet köszönhetett.

De amint most a lépesökön fölfelé haladt, mindjobban érezte, milyen nehéz föladatra vállalkozott, mindjobban elfogta az aggodás azokért a jelenetekért, melyek most reá várnak és bármennyire el is volt tökélye és bármennyire biztatta, bátorította és erősítette is önmagát, bizony sebesebben dobogott a szive, mikor a kis tánczosnő ajtaján csöngetett.

II.

Renée maga nyitott neki ajtót. Az öröm édes szendzeziójával sikoltott föl, mikor megpillantotta.

És buzta magával és vonszolta magával a kis boudoirba és nem engedte levetni a kabátját, a kalapját, szinte vad szenvedélyvel czipelte magával a zsákmányát.

Ott benn azlén ugy, amint volt, körül-forta a karjával és vad örömmel kezdett vele körül-tánczolni a szobában.

— Csak hogy itt vagy! Csak hogy itt vagy!

Deryey Kálmán engedte magát for-

gatni. (De hogy is mert volna ellenkezni!) Engedte, hogy a leány féktelensége magát kitérítse. És medvezammogással serlepetelt a leánynyal kalapban és felsőkabátban, hogy csak ugy libegett bele.

Renée aztán, miutha hirtelen eszébe jutott volna valami, szinte dühös mozdulattal lökte el magát a magatehetetlen igazgatótól.

Aztán durezza rejtette el két szép szemét a könyök-csuklójába és hirtelen a sírásba esapott át.

Deryey most már biztosabban érezte magát. Hiszen napok óta készült ő már erre a jelenetre!

Meglepetést szünelve kérdezte:

— Mi bajod, kis vadmacskám?

A leány egyet rántott a vállán és zokogott tovább.

— No de hát mondd meg, Renésikém, mért sírsz?

— Még kérdezhetsz? — szólt a leány némi szünet után.

Az arczát mutatta. A szemei tele voltak könnyekkel.

— Még kérdezhetsz? — El voltam határozva, hogy nem is szólok többé magához. Hogy be sem bocsájtom, ha eljön. Hogy... hogy... kikapazom a szemét... És... és... mikor az imént a csöngetését meghallottam, mégis mint egy örült futottam az ajtóhoz... És ahogy megpillantottam, megfélejtkeztem minderről: a haragmról, a megvetéséről, a bánatomról és minden zord föltevéséről. Jaj de szegyenlem magamat, jaj, de dühös vagyok most magamra, magára mindenre, az egész világra.

maga miniszterének fog jelentést tenni és a további teendők a két miniszter elhatározásától függenek. Az osztrák szakelődök holnap reggel visszautaznak Bécsbe.

Papp Géza kultuszállamtitkárjelölt?

Komoly politikai körökben beszélnek, hogy a magyar kormány most már hamarosan dönt a közoktatásügyi politikai államtitkárságról. Észereint a hírek szerint gróf Zichy János közoktatásügyi miniszter erre az állásra Papp Géza országgyűlési képviselőt hívja meg. Az erre vonatkozó megbeszélések folyamatban vannak.

E, különben is valószínűtlenül hangzó verzióval szemben, felhivatalosan ezt közlik: „A kultuszminisztérium politikai államtitkári állásának betöltése dolgában újlag jelennek meg egyes hírek, amelyek szerint a tárgyalások is folyamatban vannak már. Mint értesülünk, e hírek nem felelnek meg a valóságnak, amennyiben a kultuszminisztérium politikai államtitkári állása betöltése dolgában még semminemű tárgyalások nem indultak meg.”

A magyar delegációból.

A magyar delegáció külügyi albizottsága hétfőn, e hó 31-én délelőtt Bécsben ülést tart. Az ülés napirendjén az előadói jelentés hitelesítése áll. Ebben az ülésben ad fölvilágosítást gróf Esterházy Pál külügyi osztályfőnök arra a két kérdésre, amelyet a vita folyamán a külügyminiszterhez intéztek.

A katonai kérdések.

Egy budapesti lap ama híre kapcsán, hogy Hoffmann Hugó altábornagy, a közös hadügyminisztérium osztályfőnöke Budapesten járt avégből, hogy a magyar kormány a katonai kérdések megoldásáról tanácskozzék s június második felében is Budapesten volt, amikor a magyar miniszterelnököt is felkereste, Hoffmann osztályfőnök egy bécsi hírlápiról előtt így nyilatkozott:

— A leghatározottabban kijelentem, hogy annak a budapesti lapnak a közlése teljesen alaptalan. Júniusban csak egyszer voltam Budapesten és kizárólag azért, hogy elnököljek a közös hadügyminisztérium, ugyancsak az osztrák és a magyar kormányok képviselőiből alakított bizottság ülésén, amely az új véderőjavaslat megszövegezésére volt hivatva. A magyar miniszterelnököt csak egy ízben kerestem fel és akkor is csupán azért, hogy

— De csillapodjál hát, drágám, én igazán nem értem, mi a bajod?

— Még teteti is magát?... Hát nem harapja-e a lelkiismeret kígyója, amiért öt nap óta felém sem nézett? Öt nap óta semmi hírt sem adott magáról? Hát nem sejti, hogy mennyire vágyakoztam maga után, mennyire nyugtalan voltam maga miatt? Mennyire fájt, hogy felém sem nézett, hogy nem is izent, nem is irt. Hát nem vágyódott utánam?

Dernyey Kálmánnak egészen kapóra jött ez a szenvedelmes támadás. Érezte, hogy most mindjárt, sebtében kell az alkalmat megragadnia és az igazsággal őszintén kirukkolni, még mielőtt a leány szerelmének lárjába csapna át.

Szólni akart tehát. De Renée még nem engedte.

Mint a forró láva omlott ajakáról a szó:

— Persze, hogy nem vágyódott. Hiszen tudom, tudom az okát is, hogy miért. Már szétében beszélnek a városban. Dernyey Kálmán igazgató nemsokára jegyben fog járni egy bárókisasszonnyal... Hát igaz? Hát igaz?... Szólj, beszélj hát! Te elhagysz engem? Elhagysz? Szólj hát: igaz? igaz?

De most már közbevágtott Dernyey Kálmán.

Komoly, férfias hangjában mély érzés zengett.

Megfogta a leány karját és magához vona.

— Hát igaz!...

A leány felhorkant fájdalomában.

vele megbeszéljem az 1910. évi költségvetés két tételét. Ez volt budapesti utam célja és semmi más.

A pártok köréből.

A 48-as függetlenségi Kossuth-párt körhelyiségében az est folyamán a pártnak számos képviselő és kültagja járt fenn. Hétfő óra körül megjelent a párt elnöke, Kossuth Ferencz is, majd később gróf Apponyi Albert. Ezután a nagy társalgóban élénk eszmecsere indult meg az általános politikai helyzetéről. A párt vezetősége részéről Tóth János és Sággy Gyula alelnökök voltak jelen.

A nemzeti munkapárt klubhelyisége ma este élénk pártéletnek volt színhelye. Fennjárt a klubban gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök is, aki Percezel Dezso pártelnökkel folytatott hosszabb beszélgetést. A kormány tagjai közül megjelent a klubban Hazai Samu honvédelmi miniszter, akit a párttagok altábornaggyá történt kinevezése alkalmából megjeleneztek s igen melegek üdvözöltek. Föntjárt továbbá Láng Lajos, a delegáció elnöke is, aki Berzeviczy Alberttel, a képviselőház elnökével értekezett hosszabban, majd mindkettőjükkel a miniszterelnök is konferált.

A gazdapárt értekezlete.

Az országos függetlenségi és 48-as gazdapárt ma este értekezletet tartott, amelyen elhatározták, hogy november 6-ikán Kaposvárott a Nyári Színkörben nagygyűlést rendez a következő tárgysorozattal: Szabó István orsz. képviselő előadást tart a „Vármegyei törvényhatósági bizottsági tagság és a kiszáradás” címen. Herczeg Sándor orsz. képviselő az aktuális gazdaságpolitikai kérdéseket fogja fejtegetni, Novák Sándor orsz. képviselő pedig a gazdapárt szervezeteiről fog szólni. A gyűlésre nagyban készül a Dunántul gazdaközönsége.

Küldöttségjárás.

Zlinszky István képviselő ma délelőtt a képviselőházban Erzsébetfalva község küldöttségét vezette gróf Héderváry miniszterelnökhöz, Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszterhez és Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszterhez. A küldöttség arra kérte a minisztereket, hogy Erzsébetfalva községnek orvos-, gyógytár- és iskolaügyeit rendezzék. Mind a három miniszter igen szívesen fogadta a küldöttséget és kilátásba helyezte, hogy jóindulattal fogják tanulmányozni a kérdést.

Pancsova törvényhatósági joggal felruházott város és a környékbeli 14 község küldöttsége Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszternél és Lukács László pénzügyminiszternél tisztelettel Rada Ignác dr. polgármester vezetésével, aki arra kérte a minisztereket, hogy hassanak oda, hogy a

— Igaz, Renée. Én becsületes őszinteséggel vallem be neked, hogy igaz. Azért jöttem most el, hogy tiszta bort öntsek a pohárba, hogy föltárjam előtted —

— Elég! Elég! — szólt a leány szilaj dühvel, — ne folytasd!... Menj, menj! Nem vagyok kíváncsi hitvány mentegetéseidre! Takarodj ki ebből a szobából, takarodj mellem! Ne lássalak többet... Nem akarlak látni többet!

És az ajtóhoz rohant és tágra kinyitotta.

— Menj! Menj! Menj el innen!

Az ajtónál azonban megroggyant. Kiesi hija, hogy el nem alélt.

Dernyey segítségére sietett és a keblére ölelte.

De a leány kiszabadította magát a karjai közül.

És mintha a férfi érintése megváltoztatta volna a lelkiületét, hirtelen egészen más hangnembe csapott át. Szelid, bánatos hangon mondta:

— Menjén, Kálmán, sietve menjén. És ne tépje össze illuzióimat, ne rombolja szét multunk drága emlékeit banális kifogásokkal. Akármint mondana, ugy sem változtatna azon a rettenetes valóságban, hogy én engem eltaszit magától. Minek hazudnék neked?! Menjén, menjén szó nélkül és hagyjon engem egyedül a fájdalommal.

És most ismét az ajtó felé tuszkolta.

Dernyey Kálmán ezek a szelid szavak egészen kihozták a sodrából. Ő a viharos jelenetekre készítette elő magát öt nap óta. Most igazán nem tudta, hogyan viselkedjék?

pancsova—temeskubin—titeli vasutat és különösen a titeli kombinált közuti és vasuti hidat kormányhatósági támogatásban részesítsék. A miniszterek megígérték, hogy kérésüket, mint az előző kormánytól átvett kötelezettséget, az évi annuitások törlesztésével teljesíteni fogják.

Vádpontok Erődy ellen.

Tudvalevően a belügyminiszter Erődy Sándor marostordai főispán ellen vizsgálatot rendelt el és ennek vezetésével Betegh Miklós Torda-Araayos vármegye főispánját bízta meg. Ma kezdődött meg a vizsgálat nagy érdeklődés között a marosvásárhelyi városházán. Erődy Sándor főispán személyesen van jelen, míg az ellenzék részéről dr. Drottele Béla szászrégeni ügyvéd és Szoboszlai László dr. ügyvéd jelent meg. A vizsgálat 11 pontra nézve van elrendelve, amelyek sorra a következők:

1. Igaz-e, hogy Erődy Sándor egy reggel 7 és 8 óra között egy idősebb táblalabirót megvert?

Erre nézve ma kihallgatták Fürst nagyvállalkozót, aki látta, hogy Erődy megfogta a táblalabirót, letépette a kanapéra és megpofozta.

2. Igaz-e, hogy Erődy Sándor aljegyző korában egy nagy kölcsönt vett fel az árvaszéktől, amelyet a házára betáblázott és hogy mikor Erődy házat elárverezték, ezt a kölcsönt a ház eladási ára nem fedte teljesen, amiért is Erődy megígérte, hogy a hátramaradt mintegy 3000 koronás hiányt kavi 100 koronás részletekben foga megfizetni, mindeideig azonban sem részletet, sem kamatot nem fizetett?

3. Igaz-e, hogy botrányos életet élt? Erre nézve a vád azt hozza fel, hogy egy ízben megjelent a helybeli Transsylvania-kávéházban, ott botrányt okozott, a zsidókat szidalmazta és a kávéház elhagyására kényszerítette, amiért kétszáz koronával fejeleműleg meg lett büntetve.

4. Igaz-e, hogy Bánffy János birtokán privadászaton rajtacsipték?

5. Igaz-e, hogy főispáni beiektatása előtt a törvényhatósági tisztviselőket, jegyzőket presszionálta, hogy mellette szavazzanak és ne foglaljanak ellene állást?

6. Igaz-e, hogy egy 140 koronáról szóló váltóról, amelyen ő mint elfogadó szerepelt, Sebestyén Miklós dr., aki a váltón szintén alá volt írva, kijelentette, hogy az aláírása hamis s hogy ezt a váltókövetelést a törvényszék Erődyvel szemben meg is ítélte?

7. Igaz-e, hogy Boda Jenő megyei hivatalnok rokon viszonyban van Erődyvel?

Erre nézve a mai kihallgatások során Balva Aladár dr. főjegyző előhozta, hogy Erődy Sándor Bodát tanulmányaiban segítette s hogy az mindig mint Erődy unokaöccse szerepelt Marosvásárhelyen.

8. Boda előéletére vonatkozó adatok.

Erre nézve ma Bustya Lajos műépítész elő-

Megállott az ajtó küszöbén és az ajtó szolt:

— Igaza van, Renée. Itt a szavak mitsem használnak. Velem az élet parancsol. El kell magát hagynom. De esküszöm, hogy igaz meleg érzéssel őrzöm meg a maga képét a szivemben és azokat a boldog, szép órákat, melyeket együtt töltöttünk.

Most Renée egyenesedezett ki büszkén.

— De kérem, ne érdelegjen, mondtam már, hogy hagyjon magamra!

— Magára hagyom, Renée, de én azt gondoltam, hogy ne váljunk el egymástól haraggal. Gondoljon maga is — nagyon kérem! — gondoljon kegyelettel az együtt töltött drága órákra. És lássa, ennek a kedves multnak figyelmeztetője legyen ez a kis emlék, melyet most a bucsu pillanatában adok át önnek.

Egy kis ékszerdobozt nyújtott feléje.

A leány erre éktelen dühvel fortyant fel és kijtötte kezéből a dobozt.

— Ah, ez a hitványság! Ez a banalitás! Ékszerrel akar engem kárpótolni. Ki akarja fizetni a gyönyörök számláját. Pfu! Pfu! Hát ilyen aljas teremtesnek tartottál te engemet! Persze, persze, ti ezt már így szoktátok... Flirt, szeretkezés, gyönyörök, liaison és a végén egy kis doboz ékszer!... Hát csalódik, édes jó uram! Én nem tartozom azok közé! Érti? Azok közé! Én megvetem a maga hitvány gyémántját, meg gyöngyét. És ha éhségtől korgó gyomorral kelleme is egy kis darab száraz kenyéért koldulnom, hogy éhen ne haljak és ezt a darab kenyeret a maga keze nyujtaná felém, még akkor is undorral

adta, hogy **ő** Bodát sértő kifejezésekkel illette nemrég, sőt tetteleg inzultálta és ezért Boda tőle nem kért elégtételt. Balla Aladár főjegyző pedig azt vallotta, hogy Körösi Albert az 1907. évi választáskor Bodát megverte, amiért az rá revolvert fogott. Ugyanesek megverte a mai tárgyalás során kihírt gattott Kátai, nevezetű vármegyei hivatalnok is.

9. Igaz-e, hogy **Jenő József**, aki a főispán legbensőbb bizalmasa, vele együtt jár, hivatali hanyagság miatt állásától felfüggesztetett és *diszkvalifikálva is lett?*

10. Igaz-e, hogy a főispán a miniszternek *tudva valótlanul állított* akkor, amikor azt mondta, hogy Balla Aladár az egyik közgyűlésen a szavazási hivatalos listát, mikor tőle el akarta kérni, hogy a szavazatok arányát megállapítsa, *eltépte?*

11. Igaz-e, hogy a táviratokat megértésére *hívta fel az ottani postakalmazottakat*, amit azok közjegyző előtt is bizonyítottak?

Erre a 11 pontra terjeszkedik ki a vizsálat, amelyekre ma **Fürst, Balla Aladár, Bustya Lajos** és **Kátai** Károly tanukat hallgatták ki.

A horvát választások.

Tomasics Miklós bán ma Budapestről Zágrábba haza érkezett. A miniszterelnökkel Budapesten folytatott tanácskozása többek között a horvát szász munkaképességéről is folyt. Szóba került ez alkalommal a szászor összeváltása is és hír szerint a horvát országgyűlés még november hó közepe előtt fog összeülni. Némelyek tudni vélik, hogy az összeváltás napján november 10-ét állapították meg. A kormány a megalakulás után nyomban betérjeszi a jövő évi költségvetési előirányzatot s esetleg indemintást is fog kérni. A választás eredményét illetően a bán bizik abban, hogy tekintve a sok párttörőket, jelöltjei oly számban fognak beválasztani, hogy súlylyal bíró csoportot alakíthatnak majd, sőt sokan biztosra veszik, hogy a választások eredménye után eme csoport és a koalíció mértékadó elemei közt megegyezés válik lehetővé, ami biztosítani fogja a szászor munkaképességét.

A horvát jogpárt Károlyvárosban a koalíciós-párti **Lukács** Ödönél szemben **Horvát** Sándor ügyvédet jelölte. Kapronczán a Staresevics-párti **Zagorac** Istvánnal szemben a haladópárt **Lorkovics** Ivánt lépteti fel, akit egyébként Valpovon is jelölték. — Radobojban a parasztpárt **Károly** 16 kérés-szerűséggel megsebesítették **Broz** koalíciós-párti választót, aki most a halállal vívódik.

Eszékről jelentik: Az itteni horvát szervezet, melynek elnöke **dr. Neumann** alpolgármester, az itteni önálló szerb párti klubhoz átiratot intézett, melyben azt kérdezik, hajlandó-e az önálló szerb

taszitanám vissza!... Menjem és boldoguljon a maga hitványságával.

Főlemelte a földre hullott kis ékszerdobozt. Átnyújtotta az igazgató urnak. Aztán büszkén kiegyenesedve királynői mozdulattal mutatott az előszoba ajtaja felé.

Dernyey Kálmán szinte leforrázva távozott egykori szerelmesétől.

III.

Egy évvel később **Dernyey Kálmán**, egy nagy és hatalmas iparvállalat teljhatalmu igazgatója, az irodaszobájában ült és utasításokat adott a titkárnak.

— El kell csapni azt a **Tury Jenőt**, azért a hanyagságért — érti?

Inas lépett be és jelentette, hogy egy nő óhajt vele beszélni.

Névjegyt is átadta.

Az igazgató a meglepetés mozdulatát tette, mikor a névjegyre pillantott.

Renée.

A titkárnak kiküldte. Az inas pedig utasította, hogy becsúsztassa be a látogatót.

Az ajtóig ment elébe.

És nyájas kedvességgel nyújtotta felé a kezét.

— Ah, **Renée**. Igazán nagyon örülök.

És vitte, szinte vonszolta magával és leültette egy nagy kényelmes angol bőrfauteuilbe.

Renée arczán a zavar pirulása festett rózsákat.

Igazán nem tudott szólani.

párt a holnaputáni választáson az alsóvárosban **dr. Neumann** jelöltségét támogatni. E kérdést azért tették fel, mert úgy értesültek, hogy az önálló szerb párt heves agitációt fejt ki **dr. Neumann** jelöltsége ellen, míg másrészt a horvát szervezet tagjai támogatják az önálló szerb párt jelöltjét. Ma este **Popovics Sándor** volt képviselő, az önálló szerb nemzeti párt vezetője megjelent **Neumann** és kijelentette, hogy a szerbek nem hagyhatják abba a **Neumann** elleni akciót, minthogy **Neumann** akciójában a horvát-szerb koalíció ellen irányuló törekvést látnak. **Neumann** dr. tudomásul vette e kijelentést, mire az eszéki horvát szervezet pártvezetősége dalji, mustari és mitroviczai bizalmi férfait táviratilag értesítette, hogy kezdjék meg azonnal az agitációt az önálló szerb párt jelöltjei ellen. A horvát-szerb választók közössége ezzel megszűnt.

Megyei tisztviselők mozgalma.

Torontál vármegye árvaszékének tisztikara arra a hirre, hogy a vármegyei tisztviselők státuszrendezése, illetve az 1904. évi X. t. cz. 15. szakaszának végrehajtása az 1911-ik költségvetésbe felvéve nem lett, mozgalmat indított s **dr. Riesz** elnök és **Soós** jegyző aláírásával hosszabb levelet intézett a Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesületének igazgatóságához, amelyben felkéri az igazgatóságot, hogy ügyüknek véglegesítése iránt a sürgős, megfelelő lépéseket sziveskedjék megtenni. Nézetük szerint azonban az egyesület maga fellépésének kellő súlyt nem adhat, ezért feltétlenül szükségesnek tartják, ha az igazgatóság rövid határidőn belül ügyüknek megtárgyalása és a további teendők megbeszélése végett Budapestre értekezletet hívjon egybe s erre az összes vármegyei tisztviselőket hívja meg. A kellő eredmény nézetük szerint csak akkor következhet be, ha az értekezletre a közigazgatási tisztviselők mindannyia mint egy ember jelennek meg s ott szomorú anyagi helyzetüket feltárva, együttesen most már nem kérnek, de követelnék jogos igényeik orvoslását.

Budapest, október 26.

Burdia Szilárd lemondott a vagyonszék elnöki állásáról. Temesvárról táviratozzák: A krassó-szörényi vármegyei vagyonszék elnöke, **Burdia Szilárd** udvari tanácsos, ország képviselő lemondott tisztségéről. — **Burdia Szilárd** lemondását kedvetlenül egészségi állapotával indokolja. Ismeretes azonban, hogy a vagyonszék gazdálkodását legutóbb ért támadások kedvetlenítették el **Burdia Szilárdot**.

Dernyey pedig nyájas szavakkal biztatta:

— Ha tudná, milyen kedves magától, hogy fölkeresett. És mennyire örülök neki. Mert tudom, azért jött, hogy alkalmat nyújtson nekem szolgálathétségem bebizonyítására... No, no... szóljon hát! Mit óhajt tőlem?

Renée még mindig a zavarral küzdve, válaszolt:

— Ugy röstellem a dolgot. De lássa, nem segíthetek magamon. Az élet olyan különös. Egyszer nagy, büszke, patetikus szavakkal kijelentettem magának, méltóságos igazgató ur, hogy egy darabka száraz kenyéret sem fogadnék el magától... és ime most mégis eljöttem, én magam jöttem el önhöz, hogy... hogy a völegényem érdekében kérjek öntől valamit.

— A völegénye?... Bravo!... No ennek igazán örvendek.

— Látom, hogy ön kinevet, méltóságos uram. Hígyje el, részolgáltam. Sőt most már én is nevetek magamon. Milyen kétségbeesett voltam egy évvel ezelőtt... hiszen tudja... akkor... akkor... mikor ön... ön bucsulátogatást tett nálam. A halálra gondoltam és undorodtam az élettől és mindentől, mindentől... Aztán... aztán lécsendesedtek az idegeim és az élet megint bekopogtatott az ajtómon, virágával, napsugaraival, nevetésével és tapsaival. És... és... minek szaporitanám a szót... egy fiatalember ostromolni kezdett és én azon vettem észre magamat, hogy egészen jól hallok.

Az expozé napja.

— **Lukács** betérjesztette a költségvetést. —

A képviselőház ülése.

Budapest, október 26.

Az augusztus óta csendesesen szundító parlamentet ma ismét félrázták álmából. Igaz, csak néhány órára. A törvény értelmében a kormánynak be kell nyújtania a költségvetést és a zárószámadást. Ez megtörtént. A Ház most már megint alhatik tovább. És alszik is. Majd valamikor november közepén talán újra felébred s mégis elkezd dolgozni. Ha ugyan a „munkaképesség“ tett országgyűlés nem teljesen munkaképtelen. Alighogy megszületett, már oly koraván, fáradt és petyhüdt, hogy működését nézni szánalom, s hihetőleg a netazet mihamarabb kimondja rá az „Untauglich“-t.

A mai ülésre meglehetősen sokan verődtek össze. A honatyák oly ritkán élvezik a képviselői dícsőséget, hogy nem esoda, ha igyekeznek kihasználni az ilyen ritka alkalmat. Mielőtt **Lukács** Lászlóra sor kerülhetett volna, előbb elintézték a horvát delegátusok ügyét. A kérdéshez hozzászólt **Berzeviczy** Albert házelnök, gróf **Khuen-Hédervary** Károly miniszterelnök, **Polónyi Géza** és **Láng Lajos**, a delegáció elnöke. Természetesen az affért úgy intézték el, hogy a kecske is jóllakott, a káposzta is megmaradt, senki sem lett dezavualva, legföljebb, ha a törvény, ez pedig nem fontos. Igazat adtak **Berzeviczy**nek is, **Láng**nak is, s maradt minden a régiiben. Még **Hieronym** Károly kereskedelmi miniszter nyújtotta be a fehér foszfor használatának eltiltásáról való törvényjavaslatot, amire végre következett a jövő évi költségvetés betérjesztése.

A pénzügyminiszter körülbelül másfél óra hosszat beszélt a maga csendes hangján, szenttelen modorában, szintelenül, csak a számadatokat csoportosítva tendenciózusan, lendületet csupán a befejezésénél vett a nagyfontosságú fejtegetés. Ma kiderült a titok, hogy **Lukács** hosszas furás-faragás után 49

Az igazgató nagyot nevetett e szavakra.

— Igen, megint jó lett a hallásom. Megértettem annak a fiatalembernek a szerelmi suttogását. És... és... ő most már a völegényem.

— Ennek igazán örvendek. Gratulálok szívémből, kedves **Renée**.

— Ugy-e, most nagyon kis véleménynyel van rólam, méltóságos uram. De hát ez az élet! És tartok tőle, hogy még kisebb véleménynyel lesz felőlem, ha megtudja, hogy miért jöttem.

— Biztosíthatom, **Renée**...

— Én büszkén kijelentettem elkeseredésben önnek, hogy egy darabka száraz kenyéret sem fogadnék el öntől, még ha éhen kellene is halnom. Azóta meggondoltam a dolgot. Mégis csak kérek öntől valamit... A völegényem az ön vállalatának egy tisztviselője... Nagyon tehetséges, ügyes ember. Léptesse őt elő, hogy megnősülhessen. Hogy engem nőül vehessen. Léptesse őt elő osztályfőnöké...

— Hogy hívják az ön völegényét?

— **Tury Jenő**nek!

— Ah, hiszen az egy igen derék, szorgalmas és igen értelmes emberünk. A legközelebbi igazgatósági ülésen előterjesztést tesz, hogy osztályfőnöknek léptessék elő. Számíthat rá egész bizonyossággal, **Renée**.

Renée hálás szemmel nézett a hatalmas igazgatóra.

— Oh, méltóságos uram —

— Semmi köszönet... oly boldog vagyok, hogy egy régi adósságot letörleszthetek!

ezer és néhány száz korona fölösleget büvcszkedett össze. Mindentől eltekintve, ez a kis plusz vajmi keveset ér, ha meggondoljuk, hogy az előirányzatban a hadügyi költségek már cleve bejelentett emelése még nincs benne, ellenben a jövedelmek közé vannak sorolva a kölcsönök. Örömet keltett, hogy a postások fizetésrendezésére három milliót fordít a kormány. A miniszter takarékosra intett, másrészt új jövedelmi források nyitását és a drágaság leküzdését ígérte, helyesen jegyezvén meg, hogy a folytonos drágulás paralizálja a fizetésemeléseket. Ebben tökéletesen igaz van, csak hogy félős, hogy a drágaság ellen a kormánynak nem lesz hathatós ellenszere. Végetül a nemzeti termelés, a mezőgazdaság és az ipar fölvirágoztatásához kérte a Ház támogatását.

A jobboldal éljenzéssel és tapsal honorálta Lukács expozióját, amely természetesen az egyes tárczák részleteire is kiterjedt. Ezután gróf Héderváry miniszterelnök benyújtotta a kormány 1909. évi működéséről s 1909. évről való zárószámadást. Hazai Samu honvédelmi miniszternek volt még néhány jelentése, amire a Ház — az elnök indítványára — elhatározta, hogy a legközelebbi ülés összehívását az elnökségre bizza s ekkor fogják megállapítani a következő érdemleges ülés napirendjét. Végül gróf Batthyány Tivadar interpellált a drágaságról, de a földmivélsügyi miniszter a válaszal adós maradt.

Részletes tudósításunk itt következik:

Jelentések.

Berzeviczy Albert elnök az ülést negyed tízenegykor nyitotta meg. A múlt ülés jegyzőkönyvét megjegyzés nélkül hitelesítették.

Elnök jeleníti, hogy Székely Aladár megszűntette összeférhetlenségét. A Kuria átirata szerint örgróf Pallavicini György és Kiss Ernő mandátuma ellen újabb petíciót nem adtak be s ennél fogva végleg igazolták őket. Báró Sennyey Miklós mandátuma ellen beadott újabb kérvényt is visszautasították. Őt is végleg igazolták. Jákó Géza ellen beadott petíciót visszavonták. Illasonlóképpen visszavonták Kálmán Gusztáv zsolnai és kolozsvári petícióit is. Burdia Szilárd ellen Stoganel József nyug. alezredes összeférhetlenségi bejelentést tett. A bejelentést az összeférhetlenségi bizottsághoz utasították. Ezután bemutatja a beérkezett kérvényeket az általános, egyenlő és titkos választói jog érdekében. (Eljenzés a szélsőbaloldalon.)

A horvát delegátusok ügye.

Elnök bemutatja Láng Lajosnak, a delegáció elnökének következő levelét:

„Nagyméltóságú elnök ur! Nagyméltóságod folyó hó 10-én és 11-én kelt 1797., 1793. és 1812. sz. átiratában méltóztatott engem értesíteni, hogy Popovics Sándor, Muacevics Vazul és Grahovác Mirkó képviselő urak a magyar országos bizottság rendes, illetőleg póttagsági állásaira való megválasztásukat nem fogadván el, helyükre a legtöbb szavazatot nyert póttagokat hívta be. Kétségen felül áll, hogy Nagyméltóságod ezen intézkedése teljesen megfelel az ügyrendnek és az utolsó tíz év tulnyomó gyakorlatának. Tekintettel az 1867. XII. tez. 49. szakaszára, mely szerint, lemondás esetén, a lemondás okainak alaposágáról és a lemondás elfogadásáról, az illető országgyűlés vagy annak együtt nem létében az illető bizottság fog itélni, mindazonáltal az országos bizottságnak azt a javaslatot tettem, hogy ezen képviselő urak lemondása, mint nem indokolt, el ne fogadtassék. Minthogy eljárásomban tisztán a törvényhez alkalmazkodtam, abban a reményben öltem, hogy Nagyméltóságodnak ez ellen nem lesz kifogása. Ha Nagyméltóságod ezen törvénymagyarozatomat nem tartaná elfogadhatónak, a képviselőház elnöke iránt való köteles tiszteletemnél fogva, a Nagyméltóságod által eredetileg tett intézkedés értelmében fogok az országos bizottságnak javaslatot tenni. Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletben öszinte nyilvánítását. Láng Lajos az országos bizottság elnöke.”

Berzeviczy védekezése.

Elnök e levél kapcsán elsősorban ismerteti a tényállást. A delegáció tagjainak megválasztása

alkalmával az egyik horvát képviselő kifogásolta nála, hogy a delegációs lista nem tartalmazza az ő jelöltjeiket. Grahovác Mirkó, Popovics Dusan rendes és Muacevics Vazul póttag lemondtak delegációs tagsgúkról oly időben, amikor a delegáció még nem ült össze. Ő a lemondást elfogadta s helyettük a legtöbb szavazatot nyert póttagokat hívta be. Ismerteti az 1867. XII. tez. 48. és 99. szakaszait, amely ebben a kérdésben intézkedik. Ismerteti a delegáció ügyrendjének 3. szakaszát is, amely a Ház vagy a bizottság elnökére ruhazza a lemondott bizottsági tagok helyébe a póttagok behívását. Ami a horvát képviselőknek a delegációban való részvételét illeti, az 1868. évi XLIV. tez. sehol sem változtatja meg az 1867. évi XII. tez. intézkedését a delegáció tagjainak lemondására vonatkozólag. A képviselőház és a főrendiház horvát póttagokat is szokott választani s a lemondott horvát tag helyett a horvát póttagokat szokták behívni. Most azonban a horvát póttag is lemondott s így öt sem lehetett a lemondott horvát tagok egyikének helyére behívni. Viszont a főrendiházban megtörtént most, hogy lemondott magyar tag helyett horvát póttagot hívtak be. Sehol sem mondja a törvény, hogy a lemondott horvát tag helyett ismét horvátot kell választani, mert így a horvátok folytonos lemondással megfűszíthatnák a delegáció megalakulását. Eddig mindig elfogadták a politikai okokból történt delegációs tagsági lemondást. Utal a Ghyecz-féle esetre, amikor a képviselőház Deák Ferenc indítványára elfogadta az akkor lemondott 12 tag lemondását. Ugyanez történt 1883-ban és 1900-ban is. Tudja, hogy ezek az esetek nem prejudikálnak annak, hogy a Ház vagy a bizottság e lemondásokat elfogadhassák. Csak jóhiszemű eljárását akarja igazolni. Az elnökök a lemondások elfogadására sohasem hívták össze a Házat. A delegáció megalakulása és határozatképessége érdekében a gyakorlat oda fejlődött, hogy amikor a Ház már nem ülésezik s a delegáció még nem ült össze, a Ház elnöke hívja be a póttagokat. Eseteket sorol fel. Eljárása a törvény s a delegációs ügyrend és gyakorlati szempontok figyelembe vételével történt. A delegáció azonban másképp határozott. A delegáció törvényesen és saját hatáskörében járt el, tehát nem javasolja, hogy a Ház e döntést magának kívánja. Javasolja tehát, hogy a Ház térjen az eset fölött napirendre.

A vita.

Az elnöki szöket Návay Lajos alelnök foglalja el.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök szükségét látja, hogy ő is felszólaljon. A törvény úgy intézkedik, hogy a lemondás fölött a Ház vagy a delegáció döntsön. Amikor a lemondás megtörtént, szóló, miután a Ház elnöke nem volt jelen, a delegáció elnökéhez fordult s így történt a delegáció intézkedése. Nem akar ugyan a Ház döntésének prejudikálni s nem akarja, hogy az esetet precedensnek sem tekinteni, de azt tartja, hogy az ő eljárása helyes volt. Leticz ő maga is a saját felfogásáról e kérdésben és csatlakozik az elnöki indítványhoz.

Polónyi Géza nem fogadja el az elnöki javaslatot. Nem az történt, hogy a Ház elnöke vonta el a delegáció tagjainak lemondása feletti döntést, hanem szerinte a delegáció vonta el — bár jóhiszeműen — a képviselőház jogát. A magyar képviselőház minies köve abban, hogy hány horvát képviselőt válasszon a delegációba. Olyan okból tehát a lemondást nem lehet elfogadni, hogy az a sérelem történt velük, hogy nem azokat a horvát képviselőket választották delegátusoknak, akiket ők jelöltek. Nem is erről van szó, hanem az elnökök eljárásáról. Az a kérdés, hogy miégyik testület döntsön a lemondások elfogadásáról a póttagok behívása előtt. Az elnök tévesen járt el a póttagok behívása tekintetében, míg a lemondás oka elfogadva nincs. A delegáció a lemondás okát azonban nem fogadta el. Kérdés, hogy a delegációnak az elnök döntése után volt-e ehöz joga. Ha a képviselőház együtt van, előlött a képviselőház dönt. Szerinte, miután a Ház nem volt elnapolva, a képviselőház együtt volt, csak fizikailag nem volt együtt, mert nem ülésezett. A döntés tehát mégis a Házat illette. Az elnök nek össze kellett volna hívnia az ülést, hogy a lemondásról döntsön. A delegáció is túllépte hatáskörét ebben az esetben. Azt indítványozza, mondja ki a Ház, hogy a most bejelentett lemondás okait alaposnak nem tartja s ezért nem fogadja el. Ezzel az ügy el lenne intézve. A delegációs ügyrenddel a képviselőház elnöke eljárását nem igazolhatja, ő csak a törvényre s a házszabályokra hivatkozhatik. A horvát egyezményes törvény szerint csak ariá vagyunk kötelezve, hogy a delegációba négy rendes és egy horvát póttagot kell választani. Lemondásuk esetén azonban nem kötelez e törvény új horvát tagok választására.

Láng Lajos reflektálni akar Polónyinak.

Fölkiáltások balról: Hódoló tisztelettel! Be-

széljen hangosabban! A Burgban felejtette a hangját! Menjen hódolni a császárnak!

Láng Lajos: Felséges urunk iránt mindig hódoló tisztelettel viseltetem! Ezt sohasem fogom szégyelni! A tárgyra térve, javasolja, hogy fogadják el az elnöki javaslatot. Polemizált Polónyival. A törvény szerint a lemondás okainak elfogadásáról az országgyűlés, együtt nem létében a bizottság dönt. Kérdés tehát, hogy együtt volt-e a Ház, vagy nem? Szerinte akkor a képviselőház nem volt együtt. Hivatkozik Polónyi szavaira, amely szerint a Ház együtt volt, mert a delegáció is együtt volt. Ha ezt a törvény így értelmeznék, akkor a törvény értelmetlen volna, el kellene dobní.

Elnök: Több szónok nem lévén, a vitát bezártá. Következett a szavazás.

A Ház túlnyomó többséggel az elnöki javaslatot fogadta el s napirendre tért az ügy fölött.

Apró ügyek.

Vermes Zoltán jegyző: Felolvasta az interpellációs könyvet, amelyben a következő interpellációk vannak bejegyezve: gróf Batthyány Tivadar az általános drágaságról és Ivánka Imre a száj- és körömfájás ügyében.

Az elnöki szöket ismét Berzeviczy Albert elnök foglalja el.

Heltai Ferenc, a pénzügyi bizottság előadója 26 vicinális jelentésről nyújtotta be a bizottság jelentését.

Szupits Dezső a képviselőház gazdasági bizottságának jelentését terjesztette elő a képviselőház 1907—1908. és 1909. évi zárószámadásáról.

Hegedüs Kálmán a munkásügyi bizottság jelentését mutatta be az iparfelügyelők 1908. évi működéséről s a balesetbiztosítási egyezményről.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter terjesztett elő ezután törvényjavaslatot a hajdusámsón—nyirbátori h. é. vasutról, a fehér foszfor eltiltásáról és az alföldi iparvasut engedélyokirataról szóló jelentést.

A jelentéseket s a törvényjavaslatokat kiadták az illetékes bizottságoknak.

Elnök az ülést tíz percze felfüggesztette.

Lukács expoziója.

Szünet után

Lukács László pénzügyminiszter állt fel szölasra. Benyújtotta az 1911. évi állami költségvetési előirányzatot a megfelelő mellékletekkel. A hiányzó mellékletek is rövidesen kikerülnek a nyomdából. Főbb vonásaiban ismerteti az előirányzatot. Az előirányzat kettős alapon nyugszik. Az egyik alapja az előző évi költségvetési törvény, a másik az előző évi zárószámadás. Miután 1910-ben nem volt költségvetési törvény, az 1909-dik évit kellett alapul venni, az összehasonlításnál tehát ezt a körülményt tekintetbe kell venni. A zárószámadást a miniszterelnök a mai ülésen fogja beterjeszteni. Mielőtt az 1911. évi költségvetési előirányzat taglalásába bocsátkozik, ismerteti az 1909-diki zárószámadást. Az 1909. évi költségvetési törvény az állami bevételeket úgy állapította meg, hogy 48.069 koronával voltak nagyobbak, mint a kiadások. De ez a felesleg nem következett be, bár a törvénynek olyan törvényes felhatalmazása volt, hogy a bevételek 77 millióval kellett volna meghaladni a kiadásokat. A bevételek azonban nem 77 millióval, hanem csak 35.700.000 koronával emelkedtek. A kedvezőtlen eredményt nem a bevételek visszamaradása okozta, mert ezek a bevételek befolytak, sőt egyes tárczáknál jelentékeny bevételi többlet, az összeseknél 95 millió bevételi többlet mutatkozott. A hiányt a túlfeszített tulkiadások okozták. Ezeknek nagy részét a külpolitikai bonyodalmak okozták. Ezen a czímen 75 és fél millió volt az előirányzat nélküli tulkiadás. Nagy tulkiadás, 38 millió volt a pénzügyi tárczánál, a kereskedelmi tárczánál pedig 94 millió. Az összes tárczáknál a tulkiadások 151 milliót tettek ki. A tulkiadások nem annyira a beruházásoknál, hanem a belső kezelésben mutatkoztak. A rendes bevételek és kiadások terén azonban — hangsúlyozza — a helyzet normális volt. Ez a kedvezőtlen alap szerepelt a mostani költségvetés összeállításánál. Ilyen viszonyok közt nem kecségtetették magukat azzal a reménnyel, hogy egy fordulattal szanalhatják az éveken át felgyűlt bajokat. Olyan előirányzattal kellett megelégedniük, hogy képesek lesznek teljesíteni az államháztartásra háruló kötelezettségeket s az előző kormány ízeiteit s meg kellett elégedniük, hogy saját bevételeikből teljesíthessék rendes kiadásait. Ez azonban nem vonatkozik a beruházásokra. Ez különben a múltban sem történt. A kiadások emelkedését a budget keretében nem lehet magakadályozni. Kiemeli, hogy a közelmúltban oly törvényeket hoztak pénzügyi megfontolás nélkül, amelyek túlságos terheket róttak az államháztartásra. A kormány külön törvényekkel óhajtja a súlyos állapotokat megszüntetni. Ezuttal azonban az idő rövidsége miatt konkrét javaslatokkal még nem állhat elő. Az 1911. évi költségvetésben is a kiadások emelkedésével találkozunk. Vázolja on-

nek okait. Ezt a növekedést sikerült olyan racionális határokkal közsorítani, hogy sikerüljen fogrendes bevételeinkből a rendes és átmeneti kiadásokat fedezni s talán a beruházásokra is jut. Az előirányzat annyiban hiányos, hogy az 1911. évi közös költségek nem szerepelnek végleges összegükben, hanem úgy szerepelnek, mint ezt az idei évre a három kormány előzetesen megállapította.

Polónyi Géza: Micsoda három kormány?

Lukács László pénzügyminiszter: Valószínű azonban, hogy ez az összevont emelkedni fog s ezért bevételeinknek nem teljes összegét preliminarálta, hanem az esetleges emelkedés fedezésére tartalék-bevételet hagyott. Micsik megjegyezni valója, hogy a tételek összehasonlításánál tekintetbe kell venni, hogy 1909. év óta két év telt el. Az 1911. évi költségvetési előirányzatban a rendes kiadásoknál 148.4 millió az emelkedés, miután azonban az átmeneti kiadások és beruházások 32 millióval csökkentek, a tiszta emelkedés 116.4 millió. A kiadások emelkedésének majdnem fele az állami üzemek fejlesztésére szolgál. Jelentősen kell fejleszteni állami üzemeket. Erre a célra a többlet 70 millió és 700 ezer korona. Az államadósági kamatok emelkedése fokozza továbbá a kiadásokat. Emelkednek a kiadások Horvát-Szlavonországgal belizgatási költségeinek emelkedése folytán. További emelkedést okoznak a nyugdíjazási többletek. Igen figyelemre méltó emelkedést okoznak azok a törvények, amelyek az államháztartásra nagy terhet róttak. Ilyenek a közutak, a vármegyék közizgatási költségeinek emelkedése, a gyermekvédelmi intézkedések, a községi jegyzők illetményeinek emelése, az iparfejlesztés, a nem állami tanítók fizetésrendezése, a büntető novella folytán felmerült kiadások, az ingyenes népoktatás, a földadókataszter kiigazítása stb. Ezek a több kiadások 17 millió 200 ezer koronát tesznek ki. Kösztalja, hogy a tisztviselők fizetésrendezése 1893. óta 86 és fél millió tehertöbbletet ruházott az államháztartásra, amely összeg egy állandó, sőt növekedő tételünk, amennyiben a státuszrendezés fölvei meg vannak ugyan a kormány egyes ágazatai között állapítva s e tekintetben a kérdés most már nyugpontra juthat, a tényleges végrehajtása azonban ennek a státuszrendezésnek, egyes ágazatoknál, amelyek hátravannak. Egészen véve kevés van hátra és egy pár évre osztott, egyeseknél két évre, másoknál három évre, részben azért, hogy tulságos nagy megterhelés egy-egy évre ebből az államra ne származzék, részben pedig azért, hogy egyesek indokolatlanul nagy és rohamos előléptetésben ne részesüljenek, mások jogainak sérelmére.

Polónyi Géza: Hogy több dreadnoughtot építhessünk! (Zaj a szélsőbaloldalon. Halljuk! Halljuk! jobbfelől.)

Lukács László pénzügyminiszter: Abszolúte senki sem kifogásolja az államnak ezt az akcióját, magam is részt vettem benne s nagyon természetes, hogy az államnak kötelessége gondoskodni arról, hogy tisztviselői és összes alkalmazottai tisztességes, emberi ellátásban részesüljenek. (Helyeslés.) Azonban itt nem szabad két dolgot szem elöl tévesztetni. Az egyik az, hogy in infinitum a dolog nem folytatható, mert az államháztartás nem bírja el a terheteket. A másik dolog az, hogy — fájdalom — ennek az akciónak a hatását meglehetősen paralizálta a drágaság rohamos emelkedése. (Igaz! Ugy van!) Ugy, hogy azok a nagy erőfeszítések, bizony nem egész értékükben jutnak kifejezésre és válnak javára azoknak, akiknek részére ezek megalkottattak. (Igaz! Ugy van!) Ennélfogva míg egy részből az a cél, hogy ezt az akciókat bizonyos időre nyugvópontra kell juttatni, másrészt az a kormány meggyőződése, hogy ha azok a nagy áldozatok, melyeket az állam ez irányban hozott, azok a nagy erőfeszítések, amelyeket tettünk, teljesen eredménytelenekké ne váljanak, okvetlenül szükséges, törvényhozási és adminisztratív uton olyan gazdaságpolitikai intézkedéseket tenni, melyek lehetővé teszik, hogy legalább az elsőrendű életszükségleteknek áremelkedéséi in infinitum végrehajlására megakasztassanak. Ezután az egyes tárczák kiadásait és bevételeit ismerteti számszerű adatokkal. A kiadások összesen 1.672.300.000 koronában vannak megállapítva és miután ebből az összegből 1340 millió koronát saját bevételeinkből vagyunk képesek fedezni, nem egészen 8 százaléka a kiadásainknak az, amelyet kölcsönre utalunk ebben az előirányzatban. Talán nem lesz szükség arra, hogy kölesönnel fedezzük, talán képesek leszünk bevételeinkből fedezni abban az esetben, ha a bevételeinknek kedvező alakulása, amely az utóbbi hónapokban mutatkozik, állandó lesz. Majd áttért a beruházások kérdékre. Általában megjegyzi a beruházásokról, hogy ezek a különböző törvények folytán egyre növekedtek. E célra 1911-ben csak 50 millió maradt, ami a beruházásokra kevés. Az a javaslata, hogy jövőben ne több évre szóló beruházási programot állapítsanak meg, hanem a beruházásokat évről-évre állapítsák meg a költségvetés keretében. Ennek számos előnye van. Ismerteti ezután a beruházások részleteit. Hogy a

fogyasztási adóknál héttmillióval kevesebbet irányzott elő, ezt azzal indokolta, mert ezt a tételt tartja fenn tartalékbevételeknek a közös kiadások emelkedésének fedezésére.

A rendes kezelésben, úgy mint addig is, megtartottuk a mérleg aktivitását, amennyiben a rendes bevételek 49 millió koronával haladják meg a rendes kiadásokat. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Amint ezekből látható, sikerült ez alkalommal minden rendkívüli eszköznek és újabb megterhelésnek igénybevétele nélkül, tisztán csak a kiadásoknak és a bevételeknek reális preliminarálásával 1911. évre az államháztartás egyensúlyát biztosítani. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Azonban e-kinnttel arra, hogy az állami kiadások folyton emelkedő irányzatot mutatnak és ez már a dolognak természetében rejlik és elválaszthatatlan az állami élet fejlődésétől — nem zárkozhatsz el azon idea elől, hogy állandóan takarékossággal és csakis takarékossággal (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.) Leszünk képesek az államháztartás egyensúlyát hosszabb időn át fentartani és hogy kénytelenek leszünk vagy jelenlegi forrásainknak jobb kihasználásáról vagy új források nyitásáról gondoskodni. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Mozgás balfelől.) A jelen alkalommal erre vonatkozó javaslatunkkal nem jövünk, de fentartjuk magunknak, hogy erre vonatkozó nézeteinket és javaslatainkat annak idején előadjuk. Ez alkalommal megelégszik a kormány azzal, hogy adminisztratív és budgetárius uton mindent elkövessen a tekintetben, hogy az állami teherviselési képességnek legfontosabb alapja, a nemzeti termelés és egész vonalon fokoztassék és fejlesszessék. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) A feladat az, rábírnunk és lehetővé tenni, hogy a közgazdaság minél többet és minél jobbat termeljen és pótolja különösen azokat a hiányokat, amelyek az állattenyésztés terén mutatkoznak. (Élénk helyeslés.) Ipari szempontból pedig az a feladat, hogy a kormány mindent kövessen el, hogy végre valahára valódi nagyipar teremtsék meg az országban. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Hogy e tekintetben is a civilizált államok sorába lépjön. (Helyeslés.) Ezek a célok azok, amelyek a kormányt működésében vezetik s a kormány számít a t. képviselőháznak szíves támogatására. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon.)

Élnök: A költségvetési előirányzatot a Ház tagjai között szétosztják és előzetes tárgyalás és jelentéstétel végett a pénzügyi bizottsághoz utasítják. (Helyeslés.)

A zárszámadások.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök ezután benyújtotta az állami számvizsgáló jelentést az 1909. évi zárszámadásokról, a Horvát-Szlavon-Dalmácországgal való elszámolásról s a kormány jelentését az 1909. évi közállapotokról.

A javaslatokat kinyomatták, szétosztják s a bizottságok elé utasították.

Hazi Samu honvédelmi miniszter terjesztett elő ezután több jelentést a katonai és honvédségi nevelőintézetekről, a magyar nyelv oktatásáról, ez intézetekben, a tiszti áthelyezésekről, a hadmenetességi díjakról s a honvédménház elszámolásáról.

A jelentéseket az illetékes bizottság elé utasították.

Élnök felhatalmazást kért, hogy annak idején a képviselőház ülését összehívassa, amely ülésen a legközelebbi érdemleges ülés napirendjét fogják megállapítani.

Ezután áttértek az interpellációkra.

Az általános drágaság.

Gróf Batthyány Tivadar interpellált az általános drágaság ügyében. Nem merkantilisista s nem agrárius és ezért a kérdéssel szociális és közgazdasági szempontból foglalkozik. A drágaság legfőbb okát hibás vámpolitikánkban látja. Gazdálkodásunk rossz, amely szarvasmarhaállományunkat csökkenteti. A husrágaságnak egyik oka ez. Az állatállományt tehát minden eszközzel emelni kell. A husrágaság egyik oka a jubállományunk majdnem teljes pusztulása. Szerbiából és Romániából legelő levágot húst lehetne behozni. Ha az élő állatok behozatala Szerbiából megszüntetné a husrágaságot, ehhez is hozzájárulna. Össze kell fogni minden tényezőre, hogy az általános drágaság, ne csak a husrágaság megszűnjön. Minden tényezőnek össze kell fogni, merkantilisztának s agráriusnak, de az államnak is. A fogyasztási adókat az elsőrendű életszükségletet képező cikkeknek mérsékelni, esetleg felfüggeszteni kell. A közvetítő kereskedelem terén látja a drágaság egyik nagy okát. Nem látja az 1911. évi költségvetésben, hogy a kormány komolyan akarná a drágaságot megszüntetni. Ezután előterjeszti a következő interpellációt:

Tiszteltéltem kérnem a miniszterelnök urat, minő intézkedéseket tervez a kormány az általános drágaság enyhítésére, különösen

1. miköz kiván a kormány az élelmiszerek,

különösen pedig a hus olcsóbbá tétele érdekében intézkedni?

2. Szándékozik-e, ha igen, minő kormányzati és törvényhozási intézkedéseket életbéléptetni, illetőleg a törvényhozásnak javaslatba hozni a lakásmiérítési megszüntetésére?

3. Tervezi-e a minisztérium a fogyasztási adóknak s első sorban a husfogyasztási adónak megszüntetését?

4. Hajlandó-e a kormány oly ipari termékek vámjainak a leszállítását kezdeményezni, amely vámok a szegényebb sorsuk házi, élelmi és ruházati cikkeknek drágaságát okozzák?

5. Kérdem továbbá: szándékozik-e a kormány a szegényebb néposztályokhoz tartozó társadalmi rétegek adóterhét enyhíteni, nevezetesen elvane határozva minden oly új adónak, avagy ezzel egyenértékű intézkedésnek elejtésére, amelyek első sorban és különösen a legnagyobb anyagi nehézségekkel küzködő társadalmi osztályokat terhelnek? És szándékozik-e egy erőteljes progresszív adó behozatalával kapcsolatosan a legkisebb egzisztenciák adóterhét enyhíteni?

6. Szándékozik-e egyáltalán s ha igen, mikor oly törvényjavaslatot előterjeszteni, amely a kar-telekkel üölt visszafélések megszüntetésére szolgál? És végül:

7. El vane határozva a kormány, hogy az állam összes alkalmazottjainak, tehát ugy az állam, mint az állami üzemek tisztviselőinek, altisztjeinek és szolgálóinak, valamint az állami telepek munkásainak javaslatot sürögősen olyképpen szabályozni, hogy illetményeik a mai megélhetési viszonyokhoz kellő arányban álljanak? (Élénk éljenzés és taps.)

Az interpelláció kiadatik a miniszterelnöknek, Ivánka Imre elhalasztja interpellációját.

Élnök az ülést egyenegyed három órákor be- zárja.

Budapest, október 26.

Az osztrák delegáció. Bécsből jelentik: Az osztrák delegáció hadügyi albizottsága ma belefoglalt a rendes hadügyi költségvetési tárgyalásába. Kozlovski lovag előadó elfogadásra ajánlotta a költségvetést. Bienerth báró miniszterelnök a katonai büntető perrendtartásról nyilatkozott. Szerinte azok a differenciák, amelyek a két kormányon ezen kérdésre vonatkozó nézetei között fenállanak, csak egy, igaz, igen fontos pontra vonatkoznak, t. i. a katonai büntetőeljárás nyelvhasználatának kérdésére. E kérdést jelenleg a két kormány közötti tárgyalásokban tisztázni egyetemesnek. A miniszterelnök ama reményét fejezi ki, hogy sikerülni fog aránylag nem nagyon távol időben a tekintetben megoldást találni, amely a két kormány álláspontjainak teljes mértékben megfelel és katonai szempontból is elfogadható lesz. Épp ugy, mint a magyar miniszterelnök, szóló is azt hiszi, az erre vonatkozó javaslatokat a két parlament elé terjesztetni alkotmányos elintézés végett.

Az albizottság délután folytatta ülését. Gróf Latour öhajtaná, ha a hadügyi reformokat mielőbb körösztül vinné. Klotác tiltakozik a magyaroknak adandó koncessziók ellen, mert azok önálló magyar hadsereget akarnak. Nem szabad megengedni, hogy a magyarok erőszakosan elmagyarosítsák a hadsereg révén a nemzetiségeket. Külön elhelyezési bizottságok kiküldését kéri. Petelenz után Masaryk kérdi, igaz-e, hogy a magyaroknak a katonai büntető perrendtartás terén teljesítik nyelvbéli kívánalmaikat. Stumpf a hadsereg egységét hangoztatja és kijelenti, hogy a keresztényszocialista párt sohasem fogja megengedni, hogy e tekintetben olyengedmények tévessegen Magyarországnak, amelyeknek végül a hadsereg áldozatul esik. Rokonszenve látja Hochenburger igazságügyminiszter magatartását a katonai büntető perrendtartás ügyében. Maga részéről szintén csatlakozik a tiltakozáshoz az ellen, hogy osztrák csapatokat használtak fel a magyarországi választásoknál. Udrszall tiltakozik az ellen, hogy a csehéket megbizhatatlannak mondják. Egidioserint a hadsereg germanizáló intézménynek tetszik. Simiolovici szintén a hadsereg egységessége mellett szólal fel. Schönburg herceg kifejti, hogy az osztrák parlamentnek követelmie kell, hogy az új véderőtörvényjavaslatot legkésőbb 1911. év tavaszáig tohassák ki és használják ki a mai kedvező konstellációt. A tárgyalást erre megszakítják. A legközelebbi ülés holnap.

Az 1911. évi költségvetés.

Száznegyvennyolcz millióval több kiadás.

Budapest, október 26.

Lukács László pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésén terjesztette be az 1911. évi állami költségvetést, amely az 1909. évi költségvetéshez viszonyítva a rendes kiadásokról száznegyvennyolcz millió korona többkiadást tüntet fel. A rendkívüli kiadások ezzel szemben csökkentek. A költségvetés mérlege negyvenkilencezer korona fölösleget mutatott ki.

A költségvetést az alábbiakban ismertetjük:

Rendes kiadások.

A rendes kiadások 1.492.204.078 koronával vannak előirányozva, vagyis az 1909. évi törvényhozásilag engedélyezett 1.343.765.342 koronával szemben 148.438.736 korona emelkedést mutatnak.

Ebből az emelkedésből kerek számban 71 millió korona esik a gazdasági szempontból fontos állami üzemek és üzem természetével bíró jövedéki ágazatok kiadásainak emelkedésére — jelentékeny, kerekben 17 millió korona többletet okoznak az egyes törvények végrehajtásával s különösen a legutóbbi évek törvényhozási intézkedéseiből kifolyólag, — az államra háruló új kiadások, amelyek előirányzásáról a jelen költségvetésben gondoskodni kellett. Az állami alkalmazottak anyagi helyzetének javítására irányuló intézkedések között, elsősorban figyelemre méltó a posta-, távírda- és távbeszélőnél alkalmazott személyzet illetményrendezése azon az alapon, hogy ez intézmény kezelési tisztviselőire, kezelőnőire, altszűzjeire és szolgálóira nézve a m. kir. államvasutak alkalmazottjait tekintetében érvényben álló illetményrendszer terjesztetik ki. Az ezzel járó, kerekben 3 millió koronát tevő többkiadás befoglalatik az állami üzemekre nézve fentebb kitüntetett 71 millió korona többletben. Ezenfelül a különböző ágazatoknál szolgáló állami alkalmazottak előmeneteli viszonyának javítását s az egyenlő elbánás biztosítását célzó intézkedések együttesen kerekben 1.4 millió korona emelkedést idéznek elő.

A közös költségek.

Áttérve a részletes előirányzat tárgyi szempontokból fontossággal bíró főbb tételeinek a megjelölésére, felemlítetjük, hogy tekintettel arra, hogy az 1911. évi közösi költségvetés előirányzata még megállapítható nem volt, a magyar korona országainak a közösi kiadásokhoz való hozzájárulása egyelőre a közös ügyek tárgyalására kiküldendő országos bizottságok elé terjesztendő 1910. évi közösi költségvetési előirányzatba felvett összegekből az érvényben álló kvóta-kulcsnak megfelelően, a magyar szent korona országaira eső összeggel lett az állami költségvetésbe beállítva.

Az államadósságok.

22.157.857 koronával nő az államadósságok kamatszükséglete, az államadósságok jelenlegi állagának megfelelően főleg azért, mert a 4 százalékos magyar koronajáradék-kölesönél a kölesőre utalt állami beruházások kiadásainak fedezésére az 1910. évi kibocsátott 112.550.000 K névértékű kötvények kamatszükségletét is elő kellett irányozni s mert ezenfelül gondoskodni kellett az 1910. évi IV. t.-ezikkben nyert felhatalmazás alapján több állami beruházás költségeinek fedezésére, a forgalomban levő állami pénztári jegyek beváltására s a pénztári készletek kiegészítésére kibocsátandó 250.000.000 korona névértékű 4 százalékos magyar járadékkölesön s az idézett törvényzikk alapján átmenetileg kibocsátandó 250.000.000 korona névértékű, 4 és félszázalékkal kamatozó állami pénztári jegyek kamatszükségletéről.

Ujabb milliók a horvátoknak.

3.750.000 koronával emeltetik a Horvát-Szlavonországok belbiztosítási szükségletének fedezésére felvett összeg, belbiztosítási szükséglet fokozatos fejlődésének s a közös és autonóm kiadások fedezésére megszabandó bevételek várható emelkedésének megfelelően.

A belügyminisztérium.

A belügyminisztérium rendes kiadásai 10.718.964 koronával nőnek. Ebből a többletből 2.000.000 korona esik arra, hogy a törvényhatósági joggal bíró és a rendezett tanácsú városok közigazgatási kiadásaihoz való hozzájárulás, amely hozzájárulás fejében az 1909. évi költségvetésben 2.000.000 korona a pénzügyi tárca kiadásai közt volt felvéve, most a belügyi tárca keretében irányoztatott elő, s egyben 1.000.000 koronával emeltetik. A közegészségügy fejlesztése érdekében, valamint egészségügyi intézményeink megnövekedett személyi és

dologi kiadásainak fedezésére a vonatkozó címeken együttesen 1.209.101 koronával több volt felveendő. 3.251.955 koronával több irányoztatott elő az országos betegpótlási alap kiadásaira, mert az állami gyermekvédelem költségei a gondozás alatt álló gyermekek létszámának emelkedése folytán 1.593.778 koronával nőttek s mert az előirányzat szerkesztése alkalmával tekintettel kellett lenni a betegpótlási költségek szükségletének emelkedésére. A belügyi tárca rendes kiadásainak ezenfelüli emelkedése főleg a közbiztonsági szolgálat hatékonyabb tétel s a személyzet szaporítása és előmeneteli viszonyainak javítása érdekében a m. kir. orendőrségnél, a m. kir. határrendőrségnél és a székesfővárosi m. kir. államrendőrségnél felvett többletekre esik.

A pénzügyminisztérium.

13.006.603 K-val emelkednek a pénzügyminisztérium rendes kiadásai, amely emelkedés — az alkalmazottak létszámának különösen a jövedéki ellenőrzési szolgálatban szükségessé vált némi szaporításán — az előmeneteli viszonyok javítására az egyenlő elbánás elvélből kifolyólag tervezett intézkedéseken s a dologi kiadásoknak a tényleges szükséglethez képest magasabb összegekben történt előirányzásán kívül, főleg a pénzügyi tárca körében kezelt üzemeknek és az üzem természetével bíró jövedéki ágazatok kiadásainak növekedő szükséglete által van indokolva. Az üzemek fejlődése folytán különösen több volt előirányzandó a dohánnyövedéknél 10.069.832 koronával, a sójövedéknél 666.923 koronával, a fém- és opálbányászatonál 674.840 koronával, a pénzverés és fémbevéltésnél 1.045.209 koronával s a közszolgáltatásnál 1.195.555 koronával, amely legutóbb említett többlet főképpen az 1909. évi megvásárolt komlói közszolgáltatás üzemével kapcsolatos kiadásokra esik. E többletekkel szemben viszont 695.528 koronával voltak csökkenthetők az állami vasgyárak kiadásai.

A kereskedelmi tárca.

A kereskedelemügyi tárcánál a rendes kiadásoknak 60.583.030 koronát tevő emelkedéséből:

a posta, távírda és távbeszélőre 13.779.620 korona, a m. kir. államvasutakra pedig 42.295.000 korona esik, s ez üzemek forgalmának örvedetes fejlődésében találja indoklását. A forgalomnak ez az emelkedése mind a két intézménynél a személyzet létszámának jelentékenyebb szaporítását, s az összes kiadások aránylagos emelkedését vonja maga után; — de a bevételek megfelelő emelkedését is előidézi. A m. kir. államvasutak kiadásainak emelkedéséhez jelentékeny mérvben járul hozzá az, hogy a forgalom biztonsága és akadálytalan lebonyolítása érdekében forgalmi eszközök fentartására, selejtezésére és beszerzésére 7.690.000 koronával, — felépítmények átalakítására pedig 5.974.000 koronával több volt előirányzandó. A kereskedelemügyi tárca kiadásainak emelkedéséből továbbá kerekben 617.000 korona esik a közutakra, nevezetesen a törvényhatóságok közutak segélyezésére és a vasúti összekötő utak hálózatának fejlesztésére; — egy millió koronával emeltetik az iparfejlesztési hitel; — míg a műszaki tisztviselők létszámviszonyainak a fogalmazási tisztviselőknél megfelelő rendezése kerekben 113.000 korona többletet idéz elő.

A földmívelésügyi tárca.

4.251.851 koronával többlet tüntetnek fel a földmívelésügyi tárca rendes kiadásai, főleg azért, mert az erdőknek házi kezelésben való hasznosítása következtében az erdészeti üzemek kiadásai nőnek, s mert gazdálkodási kiadásoknak, az anyagok és eszközök árának megrágulása folytán, általában bekövetkezett emelkedésével, valamint a gazdasági intézmények szükségletének természetes fejlődésével a vonatkozó kiadási tételek hitelle megfelelő mérvben emelendő volt. Felemlítetjük továbbá, hogy az ország állattenyésztésének előmozdítása céljából tenyésztőállatok beszerzésére 1.000.000 koronával több irányoztatott elő, s hogy a közlelmzés olcsóbbá tétele érdekében az állati termékek értékesítésének biztosítására létesítendő vásári berendezések költségeire 400.000 korona vétetett fel a költségvetésbe.

Vallás- és közoktatásügy.

A vallás- és közoktatásügyi tárca rendes kiadásai 13.505.034 K-val emelkednek, amely többlet a következőképpen oszlik meg:

A községi és hitfelekezeti tanítók járandóságainak szabályozásáról, továbbá az elemi népoktatási ingyenességről és a lelkesítő jövedelem kiegészítéséről szóló törvények rendelkezéseinek végrehajtásával fölmerülő kiadások kerek összegben hat millió korona többletet okoznak. Kerekben 1.000.000 korona volt előirányzandó az 1904. évi XIV. t.-cz. alapján való segélyezésére. A rendes kiadások további emelkedését, — a tanszemélyzet előmeneteli viszonyainak javítására irányuló intézkedések mellett, — főképpen az egyes intézetek fentartásával járó szükségleteknek legnagyobb részét az általános

megegyezés folytán beállott emelkedése, továbbá az intézményeknek s általában a közoktatásügynek az állam pénzügyi viszonyai által megengedett mérvben leendő fejlesztése idézik elő.

Igazságügyi tárca.

Az igazságügyi tárca rendes kiadásainak 3.368.253 koronával való emelését főképpen az első folyamodású bíróságok és a vádhatóságok személyzetének az ügyforgalom emelkedésével elkerülhetetlenné vált mérsékelt szaporítása, — a közép- és alsófoku minősítési tisztviselők mostoha előmeneteli viszonyainak javítása, — valamint az a körülmény tette szükségessé, hogy a fiatalok számára a büntető novella rendelkezései alapján fogantatandó javítónevelésével felmerülő költségekről gondoskodni kellett.

Honvédelmi tárca.

A honvédelmi tárca körében: a közös hadseregnek életbelépő változásokkal párhuzamosan végrehajtandó állományberendezések és illetményemlékek költségeire kerek összegben kétmillióháromezrezer koronára van szükség. 2.764.859 koronával több irányoztatott elő a fegyvergyakorlatok költségeire, oly czélból, hogy a fegyvergyakorlatokra kötelezettek nagyobb számban legyenek a gyakorlatokra behívhatók. Gondoskodni kellett továbbá a géppuskás osztagok felállításával kapcsolatos s mintegy 762.000 koronát tevő többszükségleteiről. Ezek az intézkedések, valamint az élelem és lőtár és a ruházati és felszerelési cikkek megrágulása s a dologi kiadásoknak a tényleges szükséglettel való előirányzása a honvédelmi tárca rendes kiadásainak összesen 9 millió 068.643 koronával való emelkedését idézte elő.

Rendkívüli kiadások.

A rendkívüli kiadások (átmeneti kiadások és beruházások) összesen 160.233.224 koronával, vagyis az 1909. évi törvényhozásilag engedélyezett 211 millió 964.565 koronával szemben 31.711.341 koronával kisebb összeggel vannak előirányozva, amely kevesebbéltől az átmeneti kiadásokra 7 millió 375.763 korona, a beruházásokra pedig 24 millió 335.573 K esik.

a) *Átmeneti kiadások.* Az 1911. évi közösi kiadásokból a magyar szent korona országait illető összeg 10.493.249 (— 4.137.592) kor. Nyugdíjak 420.024 (+ 35.829) kor. Közigazgatási bíróság 8217 (+ 6917) kor. Miniszterelnökség 958.400 (— 14.075) kor. Ó cs. és apostoli királyi felsége személye körüli minisztérium 30.000 kor. Belügyminisztérium 484.227 (+ 22.730) kor. Pénzügyminisztérium 5.184.610 (+ 3.071.191) kor. Kereskedelemügyi minisztérium 10.943.600 (+ 700.500) kor. Földmívelésügyi minisztérium 6.635.518 (— 8.996.616) kor. Vallás- és közoktatásügyi minisztérium 3.550.433 (+ 614.104) kor. Igazságügyi minisztérium 899.415 (+ 610.415) kor. Honvédelmi minisztérium 1.919.550 (+ 710.829) kor. b) *Beruházások.* Állami számvevőszék 300.000 kor. Belügyminisztérium 408.000 (+ 245.000) kor. Pénzügyminisztérium 10.483.693 (+ 7.368.550) kor. Kereskedelemügyi minisztérium 60.094.100 (+ 43.384.100) korona. Földmívelésügyi minisztérium 8.414.387 (— 1.686.908) kor. Vallás- és közoktatásügyi minisztérium 5.183.461 (— 3.608.639) kor. Igazságügyi minisztérium 2.383.318 (+ 1.021.200) kor. Honvédelmi minisztérium 1.120.900 (+ 456.400) kor. Az 1904. évi XIV., az 1908. évi XXXI. és az 1909. évi XV. törvényzikk alapján eszközöndő beruházások 50.340.124 (— 71.515.276) kor.

A rendes bevételek.

Áttérve a bevételekre: a rendes bevételek 1.537.169.933 koronával, vagyis az 1909. évi törvényhozásilag megállapított 1.393.785.695 koronával szemben 143.384.238 koronával magasabb összegben vannak előirányozva. Ez az emelkedés részben az egyes üzemek fejlődésével s az azokra fordított kiadási többletekkel kapcsolatos, részben az előző évek zárszámadási eredményei alapján biztosítható többletek előirányzásából ered.

Legjelentékenyebb az eltérés a pénzügyi tárcánál, melynek rendes bevételei végeredményben 76 millió 729.696 koronával nőnek. Ebből az emelkedésből — csak a legjelentékenyebbeket említve — az egyenes adók és földterhermentesítési pótlékokra 37.946.000 korona, a jogilletékre 16.377.000 korona, a dohánnyövedékre 20.835.000 korona esik.

A fogyasztási- és italadéknál ellenben az előirányzat 7.085.000 koronával kevesebb.

A növekedő forgalom arányában 13.780.000 koronával nőnek a posta-, távírda és távbeszélő s 44.530.000 koronával a m. kir. államvasutak rendes bevételei. Az államvasutak e bevételi emelkedése, szembeállítva az államvasutak rendes kiadásainak többletével, az üzleti feleslegnek 2.235.000 koronával való javulását tünteti föl, ami az üzem megrágulása dacára el lesz érhető, mert a folyó év

elejétől fogva a felemelt díjtételek vannak érvényben.

Lényegesebb csökkenés csak a földművelésügyi tárca ügykörében az állami erdőknél mutatkozik, amelyeknek bevételi előirányzata a realitás követelményeinek megfelelően, 1,615.724 koronával lezállítandó volt.

A rendkívüli bevételek.

Rendkívüli bevételek címén, az 1909. évre törvényhozásilag megállapított 161,992.281 koronával szemben 135,337.196 korona, vagyis 26 millió 655,085 koronával kevesebb irányoztatik elő.

A jelentékenyebb eltérések a következők: Tárcakölesönökből eredő bevételek előirányozva nem lettek, mert ki vannak merítve azok

az alapok, amelyekből e kölesönök a multban vétettek.

Az 1904. évi XIV., 1908. évi XXXI. és 1909. évi XV. törvényekkel alapján az 1911. év folyamán eszközözendő beruházások költségeinek megfelelően az idézett törvényekkel nyert felhatalmazás alapján felveendő kölesönből eredő bevétel címén összesen 50,340.124 korona, azaz az 1904. évi XIV. és 1908. évi XXXI. törvényekkel engedélyezett beruházási kiadások fedezetének az 1909. évi előiránnyal szemben 71,515.276 koronával kevesebb volt előirányozandó. Emellett a tárcaberuházások költségeinek fedezésére a fentebb előadott okokból kötvénykibocsátás útján beszerzendő rendkívüli bevételként 77,796.776 korona irányoztatott elő.

A költségvetés mérlege :

	Előirányzat		1911. évre	
	1911	1909	több	kevesebb
k o r o n a				
Rendes kiadások	1.492,204.078	1.343,765.342	148,438.736	—
Rendkívüli kiadások:				
Atmeneti kiadások	41,525.243	48,901.011	—	7,375.768
Beruházások	138,727.981	163,063.554	—	24,335.573
Összesen	1.672,457.302	1.555,729.907	116,727.395	—
Rendes bevételek	1.537,169.933	1.393,785.695	143,384.238	—
Rendkívüli bevételek	135,337.196	161,992.281	—	26,655.085
Összesen	1.672,507.129	1.555,777.976	116,729.153	—
Összes kiadás	1.672,457.302	1.555,729.907	116,727.395	—
Összes bevétel	1.672,507.129	1.555,777.976	116,729.153	—
Fölösleg	49.827	48.069	1.758	—
A rendes kezelés mérlege a következő:				
Rendes kiadás	1.492,204.078	1.343,765.342	148,438.736	—
Rendes bevétel	1.537,169.933	1.393,785.695	143,384.238	—
Fölösleg	44,965.855	50,020.353	—	5,054.498

A fehér foszfor.

— Hieronymi törvényjavaslata. —

Budapest, október 26.

Hieronymi Károly, kereskedelemügyi miniszter ma benyújtotta a képviselőházhoz a foszfortilalomról szóló törvényjavaslatát és ezzel a magyar állam munkásvédelmi törvénykezését ismét nyugateurópai színvonalra emelte.

Nyugateurópa államai már régóta vétőt mondtak ki arra, hogy az emberpusztító fehér foszfort a gyári üzemben használni lehet, csak a magyar törvényhozás késlekedett ennek az elsősorban humánus intézkedésnek az életbeléptetésével, holott a sürgető kérések tömege és az a sok emberáldozat, amelyet a fehér foszfor a magyar munkások világából szedett, mindjobban az előtérbe helyezték ennek a kérdésnek a megoldását, amely egyáltalában nem politikai kérdés, hanem tisztára szociális és humanitárius.

E szempontokból tehát a legmelegebben üdvözljük az új törvényalkotást, mely véget vet az egyes magánvállalkozók emberpusztításra alapított üzérkedéseinek. Mert számokban talán el sem lehet képzelni azt a sok emberáldozatot, amit a fehér foszfornak jellegzetes betegsége a nekrozis követelt eddig magának. Amikor meggyújtunk egy gyufaszálat — és hányat gyújtunk meg egy nap alatt! — talán el sem tudjuk hinni, hogy annak előállításához mennyi szenvedés tapad. A halálos bajban szenvedő családfentartó

vergődése és az árvaóra jutó hozzátartozók sóhajtatása. Talán el sem tudjuk hinni, hogy ezek a halódó nyomorult emberek hiába fordultak eddig oltalomért az államhoz, mert segítséget nem kaptak. A gyárosok szabadon használhatták és dolgoztathatták fel a veszélyes anyagot, amelytől minden munkásnak meg kellett kapnia a nekrozist. És talán azt hinnék el legkevésbé, hogy ez a borzasztó anyag nem feltétlenül szükséges a gyufagyártáshoz és hogy eddig is használták, az csak az egyes vállalkozók kapzsiságára és mérhetetlen nyereségvágyára vezethető vissza.

A kenyérkeresetre utalt munkás tehát ebben az esetben teljességgel ki volt szolgáltatva a munkaadó nyereszkezdésének, aki egyenesen a munkás életét és egészségét követelhetné azért a jól-rosszul fizetett munkadíjért, amit ellenszolgáltatásként neki munkájáért adott.

Hogy ez az állapot most meg fog szünni, azt a novumot örömmel írjuk Hieronymi miniszter neve mellé, akinek kétszeresen nagy az érdeme, hogy nem váratott soká a törvényjavaslattal, hanem gyorsan minden más javaslatot megelőzve terjesztette azt a törvényhozás elé. Hiszünk, hogy a magyar országgyűlés is hamarán fogja Hieronymi-nek ezt a gyors és teljesen indokolt intézkedését és felfogva a törvényjavaslat nemes intenzióit azon lesz, hogy az minél előbb megszavazzassék és törvényerőre emelkedjék. Mert ez a törvény egyike lesz munkásvédelmi törvényeink legkiválóbbjainak.

A törvényjavaslatot a következőkben ismertetjük:

1. §. Fehér vagy sárga foszfort gyújtóáru készítéséhez használni tilos.

Fehér vagy sárga foszforral készített gyújtóáru olyan területről, amelyre jelen törvény hatálya ki nem terjed, a magyar szent korona országainak területére hozni tilos.

Fehér vagy sárga foszforral vagy a 2. §. értelmében tiltott más anyaggal készített gyújtóáru raktáron tartani, árusítani, vagy bárminő módon forgalomba hozni tilos.

Fehér vagy sárga foszforral, vagy a 2. §. értelmében tiltott más anyaggal való gyújtókészítésre szánt új üzemek felállítására, ugyancsak a meglévő ily üzemek kibővítésére, valamint 1913. december hó 31-éig új gyújtóáru gyártására telepengedély nem adható.

Ezek a rendelkezések a bányákban használt biztonsági lámpák meggyújtására szolgáló gyújtószinórokra alkalmazást nem nyernek.

2. §. A kereskedelemügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy a fehér vagy sárga foszforon kívül más egyéb egészségi vagy biztonsági szempontból veszélyes összetételű gyújtóanyagok és máznak gyújtóáru iparszerű előállítására való felhasználását, továbbá ily anyaggal készült gyújtóáruknak behozatalát eltilthassa.

3. §. A fehér vagy sárga foszforok, ugyancsak az e törvény 2. §-a alapján kibocsátott rendeltel eltiltott más anyagnak a gyújtókészítésnél való felhasználására vonatkozó tilalom megtartását gyártási üzemekben az 1893. évi XXVIII. törvény-cikkben megállapított hatáskörükben a kir. iparfelügyelők, Horvát-Szlavonországokban az ott érvényben álló határozmányok szerint illetékes hatóságok ellenőrzik.

Az iparfelügyelő a felügyelete alá tartozó gyártási üzemekben és ezekhez tartozó raktárakban a gyújtóáru gyártásra használt anyagokból, valamint a kész gyújtóárukból mintát vehet és az üzem tulajdonosának, illetve helyettesének kívánságára ugyanabból a mintából egyrészt, hivatalosan lepecsételve, annak kezei közt hagyni köteles.

A fehér vagy sárga foszforral, vagy más a kereskedelemügyi miniszternek ezen törvény alapján kiadott rendelete szerint tilos anyagokkal készített gyújtóáru raktáron tartására, árusítására és bárminő módon forgalomba hozatalára vonatkozó tilalom megtartását az 1884. évi XVII. törvény-cikk (ipartörvény) 166. §-ában meghatározott iparhatóságok ellenőrzik.

Az iparfelügyelők és iparhatóságok által e szabályozás értelmében gyakorolt ellenőrzésnél követendő eljárást a kereskedelemügyi miniszter rendelettel szabályozza.

4. §. Vétseget követ el és amennyiben a cselekmény súlyosabb beszámítás alá nem esik, 2000 koronától 4000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében pedig, ha a büntetés kiállta a óta két év még nem telt el, ezenfelül két hónapig terjedhető fogházzal büntetendő és emellett ipartelepe üzemének egy évig terjedhető megszüntetésével is sújtható az, aki a jelen törvényben megállapított tiltó rendelkezések ellenére gyújtóáru készítésénél fehér vagy sárga foszfort, vagy a 2. §. alapján kibocsátandó miniszteri rendeletben eltiltott más anyagot használ.

Az előbbi bekezdésben meghatározott vétsegek a kir. járásbírók, Horvát-Szlavonországokban az ottani jogszabályok szerint illetékes bíróságok hatáskörébe tartoznak.

5. §. Kihágást követ el és 20 koronától 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetén pedig 100 koronától 1200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és 15 napig terjedhető elzárással büntetendő az, aki fehér vagy sárga foszforral, vagy más ennek a törvénynek alapján kibocsátott miniszteri rendeletben tiltott anyagokkal készített gyújtóáru raktáron tartására, árusítására s bárminő módon való forgalomba való hozatalára megállapított tilalmat megszegi.

Ezek a kihágások az 1884. évi XVII. törvény-cikk 166. §-ában Horvát-Szlavonországokban ugyanazon törvény 184. §-a alapján megállapított hatóságok hatáskörébe tartoznak.

6. §. Az e törvénybe ütköző vétsegek, vagy kihágás megállapítása esetében a büntetésen felül a törvényben foglalt tilalom ellenére előállított, az országba behozott, raktáron, valamint árusításra, vagy bárminő más módon forgalomba hozatalra készített áru elkobzását és megsemmítését is el kell rendelni. Az elkobzást és megsemmítést az eljáró kir. bíróságnak, illetve illetékes közigazgatási hatóságnak abban az esetben is el kell rendelnie, ha meghatározott személy ellen marasztaló ítéletet hozni bárminő okból nem lehet.

Felmentő ítélet esetén a vett minta (3. §. 2. bekezdés) értéke a panaszlott kifejezett kívánságára megtérítendő.

7. §. Horvát-Szlavonországot illetően a kereskedelemügyi miniszter az ennek a törvénynek 2. és 3. §-ai alapján kibocsátandó rendeleteket a horvát-szlavon dalmátországi bánnal egyetértőleg adja ki.

8. §. Ennek a törvénynek azok a rendelkezései, melyek a fehér vagy sárga foszforok és más e törvény alapján kibocsátandó miniszteri rendeletekben tiltott anyagok a gyűjtőkizitésnél való felhasználását tiltják, 1912. évi július hó 1-én, azok a rendelkezései, melyek a fehér vagy sárga foszforral, vagy más tiltott anyagokkal készített gyűjtőáru rakomány tartását, forgalomba hozatalát és árusítását tiltják, 1913. évi január hó 1-én s végül az 1. §. utolsó előtti bekezdésének a telepengedélyek kiadását tiltó rendelkezései a törvény kihirdetésének napján lépnek hatályba.

A törvényt a kereskedelemügyi miniszter, Horvát-Szlavonországot pedig a horvát-szlavon-dalmátországi bán hajta végre.

A török kölcsön.

— Az osztrák ipar pártolása. —

Budapest, október 26.

A török-kölcsön ügye véglegesen Berlinben fog eldőlni. A jelenleg Konstantinápolyban folyó tárgyalás csak formalitás. *Dsavid* bey pénzügyminiszter már felkereste a német bankoknak Konstantinápolyban időző képviselőit, hogy előzetes megállapodásra jusson velük. A tulajdonképpeni előkészületek munkája azonban Berlinben folyik. Ezekre a tárgyalásokra dr. *Spitzmüller*, az *Osztrák Hitelintézet* igazgatója is Berlinbe utazott, hogy ott az osztrák pénzügyminiszter közreműködését előkészítse és, hogy az esetleges megegyezésben a későbbi kölcsönoperációt illetően résztvegyen. Ezt az utazást már régebben tervbe vették és állítólag egyéb üzleti transzaktókkal is kapcsolatban áll. Osztrák hírforrás szerint ide tartoznak a magyar kölcsönkibocsátások és a *Creditanstalt* ipariüzletei, melyek összefüggnek Németországgal. Ma már kétségtelen az is, hogy a berlini konferenciákon az osztrák bankok is fontos szerephez jutnak.

A tárgyalások eddigi megállapodásai szerint Törökország *kerék százhuszonöt millió márkát* kap, mely összeget időleges pénzügyi szükségletei szerint fognak folyósítani. A török kormány a kölcsönt hat százalékos kincstári váltókra veszi fel, amelyek hat hónapra szólnak és további hat hónapra prolongálhatók. Az osztrák bankok körülbelül *tizenöt százalék részesedést* fognak élvezni ebből az üzletről. Ez azonban még nem minden. A tárgyalások során előreláthatólag olyan ipari megrendelések is szóba fognak jönni, amelyeket Törökország a kölcsön megváltásából fog fedezni. Egyelőre csak hadügyi cikkekéről, ágyukról és löszerekről van szó, de máris biztosítva van, hogy az osztrák ipar ebből is *tisztességes részet* kap.

Mindaz természetesen nagyon szép és *Aehrenthal* gróftól valóban gavallér eljárás, hogy Németországnak a balkáni bonvodalmak idején a kettős monarchiának tett szolgálatát így sietve igyekeznek rekompenzálni. Különös és felháborító azonban, hogy *Aehrenthal* gavallériája ismét a magyar zseb rovására megy. Mert hiszen a háborus előkészületek költségeiből egyetlen pillanatra sem felejtették ki Magyarországot, nem feledkeztek meg Magyarországról akkor sem, amikor csapatainkat hadtestszámba szállították a balkáni határra, az előkészületek, s a bonvodalmak következményeire a magyar ipart sem hagyták érintetlenül, de most, amikor arról van szó, hogy a megkárosított iparnak némi kárpótlással szolgáljanak, most csodálatosképpen teljesen megfélekeznek Magyarországról. Gróf *Aehrenthal* most fátyolt borít a múltira és a füle botját sem moztatja, amikor arról lenne szó, hogy a magyar ipar is kapjon valamit a keleti üzletről. Az osztrák ipar, az természetesen más, az osztrák ipar most is tisztességes részt kap abból az üzletről, aminek a létrejöttéért mi anyagilag és véruinkkel is sikra szálltunk.

A tárgyalások mai eredményéről a következő tudósítást adjuk:

Konstantinápolyban *Dsavid* bey pénzügyminiszter tegnap meglátogatta a német nagykövetet

és hosszasan tanácskozott vele a kölcsönről. Később a portán konferencia volt a nagyvezir, *Rifaat* pasa, a pénzügyminiszter és a német nagykövet között. A nagyvezir fogadta a *Wiener Bankverein*, a *Laenderbank* igazgatóit és a *svájci bankszindikátus* képviselőjét. Hír szerint a kormány egyelőre beéri 1 millió font előleggel, amelyet 5 százalék mellett kíván felvenni s közben tovább tárgyal az osztrák és a német bankcsoportokkal. *Dsavid* basa pénzügyminiszter egy kérdésre az *anatoliai vasút* igazgatósága azt válaszolta, hogy bizvást hozzáférhet a kölcsön ügyében.

A török kölcsön 150 millió frank, amely 6 százalékos kincstári jegyekre szól és az állam kötelezi magát, hogy a kincstári jegyeket a tárgyalások során meghatározandó időben teljes névértékben fogja visszaváltani. A kölcsön átvételéből az osztrák bankoknak legfeljebb *husz százalék* jut.

Bécsi jelentések szerint még e héten indulnak meg a formális tárgyalások a török kölcsön körül Berlinben. Ezekre a konferenciákra *Spitzmüller*, a *Creditanstalt* elnöke Berlinbe utazott. Egyelőre 125 millió márkát kíván felvenni a török pénzügyi kormány 6 százalékos kincstári váltók ellenében, amelyek 6 hónapra szólnak, de további 6 hónapra meghosszabbíthatók. Az osztrák pénzügyminiszter 15 százalékos erejéig fognak részesedni a kölcsönből. A kölcsöntárgyalások során lesz szó a török állam ipari megrendeléseiről s *feltétlenül biztos, hogy az ágyu- és löszerszállításokban az osztrák ipar is részesedni fog.*

A brüsszeli császárnapi.

— Vilmos császár a német világnyelvért. —

Budapest, október 26.

A német császári pár brüsszeli látogatása már eleve is nagy port vert fel. A szocialisták nagy tüntetésre készültek a császári vendégek ellen, az előkészületek később azonban csak egy a „*cezárizmust* sujtó közömbösség és megvetés” passzív demonstrációjává zsugorodtak. A brüsszeli nyert értesülések szerint azonban a császári vendégek fogadása az előkészületek ellenére is fényesen sikerült, amennyiben háromszázezer ember ujongva üdvözölte a német uralkodót, tüntetésnek pedig alig volt nyoma.

A brüsszeli vendégnapok azonban ezzel koránt sincsenek elintézve. Vilmos császár sokkal komplikáltabb jellem, semhogy az ilyen az ügyeket simán és egyszerűen intézni el. Vilmos császár tehát azt tette, hogy *Albert* belga király francia nyelvű pohárköszöntőjére a diplomáciai szokásjog ellenére, s a vendéglátó király tudtán kívül is, német nyelven válaszolt. Ebből természetesen nagy botrány lett és lesz még, mert Vilmos császár semmiféle magyarázatát sem tudja adni, sőt nem is akarja adni nagy meglepetést keltő eljárásának.

Vilmos császár azonban nem elégedett meg az első meglepetéssel, hanem gondoskodott róla, hogy azt kellő gyorsasággal kövesse a második. A diplomáciai világ feszült kíváncsisággal leste ugyanis a kimagyarázó jelentést, amikor máris megérkezett a brüsszeli német nagykövetség magyarázata, mely mindenre alkalmas, csak arra nem, hogy ezt a diplomáciai botrányt elsimítsa. A brüsszeli német nagykövetségen ugyanis azt a lakonikus kijelentést tették, hogy a német nyelv éppen úgy diplomáciai nyelv, mint akár a francia, vagy az angol és a francia nyelvnek nincs a diplomáciai életben monopóliuma.

Ez az érélyes, sőt talán tulerélyes kijelentés azonban éppenséggel nem ad magyarázatot arra, hogy vajjon mi indította Vilmos császárt ehhez az elhatározásához. Hogy miért éppen a belga látogatást használta fel erre az alkalomra és, hogy miért éppen a mostani időpontot? Hogy miért kellett ezt meglepetésszerű tartogatni, annyira, hogy magát a vendéglátó királyt érintette a legnagyobb meglepetéssel és talán a legkínosabbban is. Vilmos császár bizonyára jól ismerte

Belgium testvéri viszonyát Franciaország-hoz és ebből egészen bizonyos, hogy elhatározásának éle tulajdonképpen Franciaország ellen irányul bár Angliát is érinteni akarta. Az egész ügynek tulajdonképpen nem is a következményei ígérnek pikantériát, mint inkább az előzményei. S ebben az irányban is bizonyára nem sokáig maradunk információlatlanok. Bizalmunk Vilmos császárnban.

A brüsszeli fogadásról s a nem várt incidensről a következő tudósítást adjuk:

Brüsszelből jelentik: Az egész sajtó egyértelműen megállapítja, hogy a német császári pár fogadtatása a belga fővárosban nem is lehetett volna fényesebb, ami a szocialista párt megszégyenítő vereségét jelenti. Még közvetlenül a császári pár megérkezése előtt a munkásszövetség főtanácsa röpiratot bocsátott ki, amelyben felszólította a lakosságot, hogy a II. Vilmos császár személyében megvetésül a *cezárizmust* sujtja közömbösséggel és megvetéssel. De a felhívásnak semmi eredménye nem lett. 300,000 ember ujongva üdvözölte a császárt és csak két tüntető akadt, akik fűtyültek.

Egy másik brüsszeli jelentés szerint a császári pár bevonulása idején 30 fiatal ember és leány a külvárosban a *carmagnolet* énekelt. Oroszok és lengyelek voltak egytől-egyig. Mikor a Belvárosba akartak menni, a rendőrség utjukat állta.

Általános meglepetést keltett, hogy Vilmos császár a belga király francia nyelvű felköszöntőjére német tőszóban válaszolt. Ez alkalommal történt először, hogy hivatalos pohárköszöntőt egy uralkodó nem francia nyelven mondott válaszul a francia nyelvű üdvözlésre. Beavatottak mondják, hogy *Albert* király maga is meg volt lepődve, mert előzetesen semmit sem tudott róla, hogy a császár németül fog válaszolni. Ez az eset kétségtelenül még sok kommentárra fog alkalmat adni, mert Vilmos császár eljárása olybá tűnik fel, mintha támadás akart volna lenni az ellen az általánosan bevett szokás ellen, amely a francia nyelvet hivatalos udvari nyelvvé avatta.

Az udvari lakomán hivatalos 150 vendék közül 120 nem értette meg a császár tőszóját, mert nem tud németül, ezek között a belga kabinet majdnem valamennyi tagja. Az itteni német követség magyarázatul azt közli, hogy a német nyelv éppen úgy diplomáciai nyelv, akár a francia vagy az angol és a francia nyelvnek nincs a diplomáciai életben monopóliuma.

Vilmos császár, a császárné és *Viktória* Lujza hercegnő a belga királyi pár társaságában ma meglátogatták a városházát. A nagyteremben a miniszterek, a diplomáciai kar, a kamara és a szenátus elnökségei, a német követség és konzulátus személyzete és hölgyei jelenték meg. Üdvözlő beszédében a polgármester a császárt, mint azon nép képviselőjét ünnepelte, mely mindig ápolta a művészetet. Azt óhajtja, hogy a régi német városok őrizzék meg sajátos szellemüket és költőiesességüket. Németországot, mint oly államot ünnepelte, mely idealizmusa mellett teremtő erejének bizonyosságát adta, amelyet nem felejtette el, hogy szociális intézményeit kiépítse. Végül kiemelte azokat a nagy érdemeket, amelyeket a császárné szerzett a jótékonyág terén.

Vilmos császár a hozzáintézett beszédre most már francia nyelven a következőket válaszolt:

— A császárné, valamint a magam nevében köszönetet mondok szíves szavaiért, melyekkel üdvözölt. Köszönjük a gyönyörű fővárosnak a vendégszerető fogadtatást, amelyben a történeti emlékek e kincseskamrájában részesítettek. Igen örvendek, hogy Brüsszel városát, a komolyságával és munkás szellemével kitűnő lakosság fővárosát üdvözölhetem és mint a belga nemzetnek kereskedelem és ipar terén minden időben elért fényes sikereinek bámulója, tiszta szívemből üdvözlöm ahhoz a diadalhoz, amelyhez épp mostanában a világtállitás sikerével jutottunk. Kérném polgármester urat, tolmácsolja polgáruisainak igaz hálánkat és jókívánságainkat e szép város jóléteért és szerencsés jövőjeért.

A mellékteremben ezután koncert volt, amidőn pedig a felségek az erkélyen megjelentek, az egybegyűlt sokaság lelkes ovációkban részesítette őket. A városháza előtt 300 brüsszeli egyesület foglalt állást zászlói alatt. Este a flandriai grófnénál ebéd volt.

KÜLFÖLD.

Válság Görögországban.

— A feloszlatott nemzetgyűlés. —

A görög nemzetgyűlés szavazása után, mely Venizelosra nézve nem végződött a kívánt eredménnyel, már tegnap jelentették, hogy a parlamentet feloszlatták. Venizelos elhatározását pártolta a király is, s a feloszlásra vonatkozó királyi rendelet ma már a hivatalos lapban is megjelent. A hivatalos jelentés megerősíti a tegnapi sürgöny-híreket, mely szerint az új választások november 28-án lesznek, s az új parlament január 8-án tartja meg első ülését.

A görög kormányok eddigi lassu, tétovázó intézkedései után, nagyon is érthető az a megelégedés, amelyet Venizelos gyors és határozott intézkedése a görög képviselők között keltett. Az intrikáló pártvezérek most kezdik kényelmetlenül érezni magukat, mert egyszerűen olyanok is elpártolnak tőlük, akik pedig még az utolsó ülésén is hangosan követelték Venizelos fejét. Ezt a fejet pedig egyelőre még mindig a népszerűség babérlevelei övezik, s a király mellett ott van a trónörökös is, akik föltétlenül támogatói a Venizelos politikájának.

Mindezt természetesen a Venizelos ellenfelei tudják a legjobban, akik azt is tudják, hogy a választók bizalma még mindig nem táborodott el Venizelostól, aki a választási harcokból minden bizonytalansággal meggyőzött fegyerül kiemelkedni. A bizalom és a népszerűség mellett tehát Venizelos a támogatók óriási seregére számíthat azok közül is, akik mandátumukat a jövő parlamenti periodusra is biztosítani szeretnék. Ezek pedig a klasszikus erények földjén is sokan vannak és jó oldalvédői lesznek a maguk érdekeik mellett a Venizelos törekvéseinek is.

A válságos görög helyzetről athéni jelentések nyomán a következő tudósítást adjuk:

A kamara váratlan feloszlátása a közvéleményre leverőleg hat. A királyt nyíltan vádolják, hogy államcsínyt és alkotmánysegést követett el. Azt hirdetik a politikai pártok, hogy a legközelebbi választások szükségképpen csak az alkotmányozó kamarára vonatkozhatnak és a revidáló törvényhozáshoz hívek most már kivétel nélkül az alkotmányozó gyűlést követelik. Ugyanakkor magára maradt Venizelos, aki még mindig beéri az alkotmányrevízióval. Az a szándék, hogy kortesútra indul az egész országban. A közhangulat szerint Venizelos nagy többséggel fog kikerülni az általános választásokból.

Venizelos, mint hadügyminiszter, szabadlábra helyezette mindazokat a tisztakat, akiket az előbbi kormány tartóztatott le. Magához rendelte az athéni hadtestparancsnokokat és megbeszélte velük, hogy a legfontosabb feladat helyreállítani a hadseregben a felbomlott fegyelmet. A lisszai helyőrség tisztikara ellen, amely Venizelosban a laikus látja és agitációt indított ellene, Venizelos szigorú vizsgálatot rendelt el.

A legtöbb lap helyesli a nemzetgyűlés feloszlását. A politikai vezérek ellenben államcsínynek minősítik és kijelentik, hogy tiltakozó felhívást fognak intézni a néphez. A csapatok készenlétben állnak, de itt és a vidéken nyugalom van.

A rendelet, amelylyel a király a képviselőházat feloszlatta, arra vall, hogy Venizelos tanácsát ellenkezés nélkül követte. Egyébként Venizelosnak erős támasza a királynál, maga a trónörökös, de Theotokis is ajánlotta a kamara feloszlását.

A görög válsághoz erősen hozzájárult Törökország intranzigens magatartása is. Egy athéni jelentés szerint a porta azon hivatalos nyilatkozatával szemben, amely a görög árubojkottot vonatkoznak, az athéni távirati iroda rámutat arra, hogy az athéni török konzul nyilvánosan kijelentette, hogy a görögellenes bojkottot főtartják, hogy a török kormány döntő csapást szándékozik mérni a görög kereskedelmi tengerészet és a görög kereskedelem ellen, továbbá arra, hogy a janinai váli vilájlattak hatóságait szigorúan utasította, hogy a bojkottot változtatlan élenkséggel folytassák és

hogy Santa Quaranta polgármestere az ifjú-török bizottságnál kegyvesztett lett, majd állását is vesztette, mert nem sikerült neki a bojkottot keresztülvinni.

Ezzel a hírrel szemben Konstantinápolyból azt jelentik, hogy görög nyilatkozat szerint Gryparis, aki holnap utazik el Athénbe, a nagyvezérrel és a külügyminiszterrel folytatott beszélgetésekből azt az impressziót szerezte, hogy a török-görög viszony immár a javulás stádiumába jutott.

Cseh—német megegyezés. Prágából jelentik, hogy a cseh és német megegyezése már majdnem bizonyosra vehető s így Csehországban hosszú idő után a békés munkálkodás korszaka ismét megkezdődhetik. A cseh tartománygyűlés nemzetpolitikai bizottságának tagjai tegnap majdnem egész nap együtt voltak a tartománygyűlés épületében. Tanácskozásokat folytattak s már a külsőségekből is látni lehetett, hogy a döntés nem sokára megtörténik. A bizottságnak mind a két albizottsága össze volt ugyan hívva, de csak a második albizottság ült össze. Az első albizottság azért nem ült össze, mert nem akarta megzavarni tagjainak munkáját, akik előtanácskozásokban voltak elfoglalva, hogy az új tartománygyűlési szabályok három vitás szakaszára nézve közeledést teremtsenek. És a megegyezés az esti órákban majdnem teljesen létre is jött. Miután a tanácskozások nem voltak hivatalos jellegűek, hivatalos jelentést nem adtak ki a tanácskozásokról. Az egyes részvevők nyilatkozataiból azonban meg lehet állapítani, hogy sikerült az összes fontos vitás kérdésekben kompromisszumot teremteni, úgy hogy a mai tanácskozás valószínűleg a prágai tanácskozások teljes és sikeres befejezésével ér véget. Ugy a csehek, mint a németek kijelentették, hogy a tanácskozások eredményével meg vannak elégedve. A cseh tartománygyűlés valószínűleg november 2-án ül ismét össze. Az autonóm hatóságok nyelvhasználatáról szóló törvényjavaslatot tegnap az albizottság teljes ülése elé terjesztették, amely ezt rögtön tárgyalás alá vonta. Tíz szakaszt el is intéztek. A cseh radikálisok tettek ugyan néhány módosítást, de ezeket a kompromisszumra való utalással elutasították.

A nyelvkérdésre vonatkozó törvényjavaslat tárgyalására kiküldött albizottság befejezte a részletes vitát és elfogadta a javaslatot.

A román külügyminiszter a királynál. Bécsből jelentik, hogy a király ma délután 1 órakor különkihallgatáson fogadta Djuvara román külügyminisztert.

A francia kormány válság előtt. Párisból jelentik: Briand tegnapi beszédét, főleg annak zárópasszusát a sajtóban élénk kommentálják. Jaurés a *Humanité*-ben ezt írja: A miniszterelnök nem volt képes megmondani, mily politikát fog a kormány a közszolgálati ágak tekintetében követni. Halasztást kellett kérnie és be kellett vallania, hogy a minisztériumban differenciák vannak. Az *Action* írja: Oly komoly válságban, amilyen a demokratikus Franciaország most átmegegy, a miniszterek teljes egyetértésre föltétlenül szükség van. Ha oly miniszterek vannak, akik nem elég hidegvérűek, nem elég előrelátók, hogy anarchista zsarolásokkal szembeálljanak, akkor jobb, ha olyanoknak engedjük át helyüket, akiket fenyegetésekkel nem lehet terrorizálni. A *Figaro* írja: A miniszterelnök nem habozhat kötelességei és a személyes barátság érzései között. A közvélemény fel van háborodva az anarchista szindikátusi mozgalom és a parlamenti anarchizmus miatt és azt a bátor férfit, aki a forradalommal szembeáll, fentartás nélkül támogatni fogja. A *Matin*-ban Boret képviselő kijelenti, hogy az ülésszak rosszul kezdődött és attól tart, hogy még rosszabbul fog végződni. Csak egy gyógyszer van: a kamara feloszlátása. Az *Eclair* Briand tegnapi kijelentése, hogy a kormány ismeri a sabotezs bűntudatát, főleg Pucherre és társaira vonatkozik. A legutóbbi nyilvánosságra került nyilatkozat után, mely szerint Briand miniszterelnök a kabinet átszervezésén gondolkozik, tegnapi beszédének zárókijelentését, amely szerint a felelősséget nem akarja már most megállapítani, általában annak bizonyítékul tekintik, hogy a minisztériumban komoly nézetkülönbségek vannak, amelyek könnyen részleges válságra vezethetnének. Kiszivárgott hírek szerint a nézeteltérések főleg a közmunkügyi miniszter által vasutas békebiróság szervezése dolgában kidolgozott törvényjavaslat okozta. Több miniszter állítólag kijelentette, hogy a törvényjavaslat nem elégséges, hogy a jövőben vasutasstrájkokat lehetne megakadályozni és hogy a javaslatnak ez előléte érdekében még egyéb különleges intézkedéseket kell tartalmaznia. Különösen Viviani miniszter élesen szembe helyezkedett a javaslattal. Viviani visszalépését és a válságot könnyen lehetségesnek mondja. A kabinet a jövő minisztertanácsán, előreláthatólag szombaton Millebrand javaslatát beható megvitátásnak fogja alá

vetni. Itt fog kitűnni, vajjon megegyezés mégis létesíthető-e?

Parlament körök nézete szerint bár Viviani közmunkügyi miniszter ma még nem akar lemondani és így a kormány szolidaritása fennáll, mégis felmerülhetnek nézeteltérések ott, amikor a kormány törvényhozási intézkedéseket tárgyal, melyek alkalmasak a vasutasok sztrájkjának megismétlődésének megakadályozására.

Briand miniszterelnök egy intervjúban, amelyben Viviani közmunkügyi miniszternek a kormány kebelében uralkodó nézeteltérések folytán való távozásáról volt szó, kijelentette, hogy csak Ruau földművelésügyi miniszter lemondó kérvényét vette kézhez. A kormány általános politikája nézeteltérésekre sohasem adott alkalmat. A vasutasok sztrájkjára vonatkozó interpelláció tekintetében teljes szolidaritás uralkodik azon határozatot illetően, hogy a kormány vállalja a felelősséget a tett intézkedésekért.

A perzsa kérdés. Teheránból az orosz csapatok visszavonulását illetően jelentik, hogy a perzsa kabinet az orosz kormány kívánsága szerint kész elismerni a státuszkvót azokra az automobilonkra nézve, amelyeket az oroszok néhány hónappal ez előtt a Dzulfa-Tebriz uton behoztak behozatillám nélkül, ami ellen a jelenlegi pénzügyminiszter utólag tiltakozott. A státuszkvó elismerése azonban hír szerint bizonyos fontos föltételektől függ, amelyek közül a legfőbbek a következők:

1. Oroszország azonnal a státuszkvó elismerése után visszavonja az összes csapatokat. 2. A perzsa alattvalók Dzulfa-Tebriz uton automobilonkat illetően ugyanazokat a jogokat élvezik, mint az oroszok. 3. A perzsa kormányval folytatandó tanácskozás után a forgalmat szabályozó tarifa lesz megállapítandó, melyet azután Perzsa hozzájárulása nélkül megváltoztatni nem lehet.

A perzsa kormány hajlandó továbbá a Keradjagh mellett levő rézbányák kőszeszióját három évre kiterjeszteni, ha az orosz csapatok a perzsa területet elhagyták és ha garanciát nyújtanak arra, hogy a csapatok nem térnek többé vissza. Egy konstantinápolyi jelentés szerint a perzsa határa nagyszámú török katonaság érkezett tüzérsgel. A Konstantinápolyban szombaton tartott mohamedán gyűlés és a német császárhoz intézett távirat Londonban nagy lehangoltságot keltett. A *Daily News* azt mondja, hogy a három havi ultimátum, amelyet Anglia szabott Törökországnak, az egész mohamedán világot Anglia ellen fogja ingerelni s nem marad más hátra, mint az ultimátumot sürgősen elejteni. Ezzel szemben a *Times* és a *Standard* teljesen jogosultnak tartják az ultimátumot, a konstantinápolyi agitációt pedig perfidianak bélyegzik, ami pedig a német császárhoz intézett táviratot illeti, ez a folyamodás Vilmos császárt bizonyára kinosan érinti.

EGYHÁZAK.

— (Egyházkerületi közgyűlés.)

A dunamelléki református egyházkerület mai negyedik ülésén, miután dr. Darányi Ignác elnök a tanácskozási megnyitotta, B. Pap István az irodalmi bizottság részéről többek között jelentette, hogy a kerületnek több mint 30.000 korona értéke van könyvben. A theologiai bizottság jelentése szerint a budapesti theologiai akadémia nyugdíjalapjának vagyona 176.527 korona. Ebből néhány Farkas József örökösét 19.552 korona illeti. H. Kiss Kálmán a népközlöny bizottság ügyeit és elterjesztéseit ismertette. A református felekezeti tanácsok javadalmazására vonatkozó konventi végzéseket utasításköppen kiadja a közgyűlés. Az iskola-államosítási mozgalom figyelemmel kísérését és bejelentését az iskolaszéki elnökök és lelkesek kötelességévé teszi. Fontos tárgy volt a Madas-féle árvaalap ügye. Dr. Darányi Ignác elnök előadta, hogy a Madas-féle alapítvány fele árva alapítására és nevelésére fordítandó. Az elnök — aki személyileg közel állott a nagylelkű alapítóhoz, Madas intenczióját tartja szem előtt, amikor javasolja, hogy ezt a kérdést most már, elővéve a kerületet az alap, mely évente körülbelül 10.000 koronát jövedelmez, ne egészen kis gyermekek nevelésére fordítsák, hanem középiskolák mellé olyan konviktusokat és internátusokat létesítsen, ahol első sorban az árva részének ellátásában. Javaslatára a közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy a kecskeméti intézetek mellé állít konviktusot s a feladat tervezésére és végrehajtására Puky Gyula elnöklő mellett Mezőssy Béla, gróf Ráday Gedeon, Magyáros János és dr. Szabó Aladár tagokból bizottságot küldött ki. Ugyancsak dr. Darányi Ignác elnök indítványára Laky Adolf ügyvéd részvételt is intézett.

— (A jezsuiták Prohászka püspök ellen.) Ismeretes Tomcsányi páterék hajszája a nagy tudású Prohászka Ottobán püspök ellen. A jezsuita had minden alkalmat megragad, amivel csak kellemetlenkedhetik a modern gondolkodású s irányu püs-

pöknek. Az idén a katolikus nagygyűlést Budapes-
ten fogják megtartani. Szónokai között — a régi
program szerint — ott van *Prohászka Ottokár* is,
aki egyike a világ legkiválóbb egyházi szónokainak.
Prohászka püspöknek ezt a szereplését most alkal-
mul akarják felhasználni a jezsuiták arra, hogy is-
mét kellemetlenkedjenek neki. *Tomcsányi* páter, a
székesfehérvári püspök legádázabb ellensége keresz-
tülvitte, hogy *előre bekerjék* *Prohászka*nak a katoli-
kus nagygyűlésen elmondandó beszédjét. *Kérték is*
a beszédet, *de nem kapták meg*. *Prohászka* azt vá-
laszolta, hogy beszédét *nem szokta előre leírni*, leg-
föllebb *gondolatmenetét* jegyzi föl. Így készül min-
dig a beszédekre. Ez a válasz még nagyobb haragra
ingerelte *Tomcsányi* pátereket, akik most azt akar-
ják keresztülvinni a katolikus nagygyűlés ren-
dezőségénél, hogy *Prohászka Ottokár ne mondjon be-
szédet*.

Szaszulics Vera.

♩

Egy nőről leszen szó az alábbiakban, aki-
nek a neve csak néhány nap előtt merült föl
úpra a feledés és enyészet homályából. A rend-
kívüli asszonyi lények egyike, aki egykor el-
hagyva a nőieség mesgyét és kiszállva on-
nan, meg tudta reszkettetni a fehér czár hatal-
mas birodalmát. Nevét ugyszólván csak bal-
kan, szinte sápadozva ejtették ki a czári udvar-
ban. Mert ez a nő erőt képviselt. Az akarata-
nak, az elszántságnak erejét, mely nem rettent
meg sem börtöntől, sem bitótól, sem a halál-
nak sok más rémítői, melytől annyian irtóznak,
hogy inkább eltűnnek mindent, csakhogy
szembe ne kerüljenek vele.

Abban az időben, mikor *Szaszulics Vera*
— mert róla van szó — belevegült a nihilista-
forratagba, Oroszország a legsötétebb Ázsiánál
is sötétebb volt. Nem mintha ma a világosság
birodalma volna, de akkor valóban pokoli söté-
tétség uralkodott. A czári kormány fékevezt-
tetten és korlátlanul garázdálkodott. Soha senki
sem érezte magát biztonságban. Családfentar-
tók, akik családi körükbe este hazatértek, nem
tudták, mikor ütnek rajtuk a czári kormány
pribékjei? Mikor hurezolják őket börtönök ho-
mályába, Szibéria kazamatáiba, vagy a vesztő-
helyek felé. Sándornak, ezen a néven a máso-
diknak uralkodása igazi rémuralom volt.
Hatóságok, testületek, rendőrségek csak egy
dolgot tartottak fontos kötelességüknek: ór-
kódní a czár és a czári család biztonsága fölött.
Minden egyéb csak arra való volt, hogy keresz-
tülgazoljanak rajta. Szörnyű vényomok jelzik
ennek az uralkodásnak az emlékét. A legször-
nyűbb, de talán egyszersmind legtermésze-
tebb vényom volt az, mely ezt az uralkodót
megspékelte és befejezte: magának II. Sándor-
nak véres és iszonyatos halála volt, melyet
ugyanazoknak a nihilistáknak a bombája idé-
zett elő, akikhez *Szaszulics Vera* extrém és
fanatikus lelke egész hevületével csatla-
kozott.

E korszakból való volt *Szaszulics Vera*.
Ha ez a nő nem születik, ki tudja, hogy
Oroszország históriája milyen mederbe tért
volna. Mert a históriát titokzatos, sokszor lát-
hatatlan s egészen a háttér sötétjében álló tén-
yezők igazgatják, vagy legalább is befolyá-
solják.

Mert ha Oroszországban mindenki szó-
nélküli belenyugodott abba, ha családapákat és
diákokat börtönbe és verpadra hurezoltak, egy
lénynek kellett akadnia, aki ebbe a szörnyü-
ségbe belenyugodni nem tudott. A véletlen úgy
akarta, hogy ez a lázadó rablélek egy nőben
lakozzon. Maga a czári kormány tette azú,
ami volt. Trepov tábornok. Pétervár politikai
titkosrendőrségének a főnöke, minden pol-
gárnak réme, a nő nemet sem kimélte. Pöbbe
fogta *Szaszulics Verát* is, aki akkor alig múlt
tizennégy esztendő. Mi vétsége, mi büne lehe-
tett a tizennégy esztendő leányának?

Mindamellett a leányt elítélték és börtö-
nbe vetették. Ott a tömlőz homályában meg-
ismerkedett a leány a czári uralom rémeivel.
Látta, milyen erők nyugozik le a lelkeket, s
hogyan kell ezenvedniök, elveszniök százezrek-
nek vele együtt ártatlanul is, csak azért hogy egy
ember annál biztosabban fészkelődhessen a tró-
non. S addig gondolkozott, míg szenvedélyei úgy

meg nem erősödtek, hogy tette készen volt,
mire börtönének ajtaja megnyílt.

A tett az volt, hogy életének megrontóját,
Trepov tábornokot az utcán agyonlőtte. A vé-
res tett színhelyén elfogták, törvényszék elé
állították, de ekkor csoda történt. Esküdtek
ítélkeztek a leány fölött. Bebizonyította, ami
akkor hallatlan volt, hogy Trepov ártatlanul
hurezolta a börtönbe s ezzel egész életét me-
grontotta, megmérgezte.

S az történt, hogy a leányt, aki a czári ud-
var hatalmas bérenczét az utcán leterítette,
fölmentették.

Akkor kezdődött Oroszországban az erők
felszabadulásának folyamata. Az emberek
ámulva látták és tudomásul vették, hogy ina.
Oroszországban is van igazság, vagy legalább
is elképzelhető. A nihilista mozgalmak megerő-
södtek; bátrabbakká, vakmerőbbekké lettek. A
sóvárgás a szabadság és igazság után egyre
lángolóbb lett. És nem telt bele egész két esz-
tendő, hogy Sándor czárt, ezen a néven a ma-
sodikot, ugyanaz a sors érte utol az utcán,
mint kedvenczét Trepovot, akit Oroszország
vérebének neveztek el.

Ilyen hatása lehet egy szenvedélyes lélek
szélső elhatározásának.

Szaszulics Vera neve most harminczkét
évvél a véres esemény után megint fölmerül.
Mert a nő halálosan megbetegedett és utbu-
van az enyészet birodalma felé.

Az erők felszabadulásának folyamata
Oroszországban akkor megkezdődött, de még a
mai napig sem fejeződött be. Lehet, hogy e
forradalmi név újból való fölmerülése a folya-
matot előbbre viszi. Hisz a nagy történelmi
eseményeket nem a nagy elmék, de a nagy
szenvedélyek befolyásolják és irányítják.

(t.)

Az ország közállapotai 1909-ben.

A koalíziós kormány utolsó évi jelentése.

Budapest, október 26.

A jelenlegi kormány most teszi közzé az
ország közállapotairól és a magyar kormány
működéséről szóló 1909. évi jelentést. Az
1909-ik év, mint tudvalevő, még a koalíziós
kormány égisze alatt folyt le és így az abban
foglalt eredmények még a koalíció eredmé-
nyei, amelyekhez a jelenlegi kormány csak
annyiban van köze, hogy az eredményeket ő
gyűjtötte közszorába. Innen van, hogy míg az
egyres társzék jelentésénél a cím a koalíziós
miniszterek nevével kezdődik, addig a jelentés
végén a jelenlegi kormány reszortminiszterein-
ek a neve áll.

A vasos kötetből, mely már megemlére
is sulyos, kiemeljük a következőket:

A belügyminisztérium 1909. szeptember hó
1-én léptette életbe a *kivándorlásról* szóló új tör-
vényt, az 1909. évi II. t. cz. et. Az életbeléptetés-
ről szóló körrendelet főleg a hadkötelesek ügyeinek
szabályozásával foglalkozott, akik ezután csak 100
—1000 korona óvadék előzetes lefizetése mellett
vándorolhatnak ki. A kivándorló hadkötelesek
ennek dacára elárastották erre vonatkozó kéri-
mekkel a belügyi és honvédelmi minisztériumot,
ami a kivándorlási mozgalom nagy erejére vall. A
határrendezési munkálatoknál befejezést nyert a
Sopron vármegye és Ausztria közt évtizedek óta
folyó határvíta. Az anyaország és Horvát-Szlavon-
országok közti határrendezés is nagy lépéssel ha-
ladt előre. A *varmegyei díjnokok fizetése* sz
állami díjnokokra nézve a minisztertanács által
megállapított irányelvek szerint, már az 1907/
1908. években rendeztetett. A minisztertanács azon-
ban 1908. évben hozott újabb határozatával az ál-
lami díjnokok részére ismét *magosabb napidíjakat*
állapított meg, indokoltnak és méltányosnak mu-
tatózott, hogy a varmegyei díjnokok javadalma
zása az államakkéval újból összhangba hozassék
Ehez képest *emelni kellett napidíjaitat*. A *díjnokok*
fizetésrendezésére vonatkozó elveket a varmegyei
törvényhatóságok a belügyminiszter felhívása kö-
vetkeztében szabályrendeletekbe foglalták, melyek-
ben egyuttal a díjnokok alkalmazására, működé-
sére, elbocsátására és szolgálatképtelenség esetén
való állítására vonatkozó szabályok is szabatosan
megállapítottak. A *határrendezésnél* Nagyszéba-
székelyllyel új határszéli penderkapitányság állit-
tatott fel és több új határszéli őrség is szervez-
tetett. Ezeknek a száma: kilencz. A *közegészségügy*
terén elsődrendű kérdés volt a *körségeknek jó ivó-*

vízzel való ellátása. A belügyminisztérium ide-
vonatkozólag 28 községet részesített 400 koronától
20.000 koronáig terjedő segélyben, ami 22 esetben
a községnek jó ivóvízzel való ellátását, hat esetben
pedig posványos belvizek levezetését tette lehetővé.
Az 1909. évben *kórházi tüdőbetegpavilonok* építé-
sére a következő nagyobb államsegélyek folyósít-
tattak: A pozsonyi Ferencz József gyermekkörház
részére 30.000 K, a gyulai közkórház részére
50.000 K, a balassagyarmati, bajai, miskolci,
nagy-szentmiklósi és ungvári közkórházak részére
egyenkint 20.000 K, a pécsi közkórház részére
ugyanilyen czélú átalakításra 10.000 K s végül a
nagyváradai üdülötelepet fentartó egyesület részére
a téli ápolást is lehetővé tevő épület létesítésére
20.000 K. A nevezett 9 intézet tehát összesen
210.000 K államsegélyben részesült.

Az *állami gyermekvédelem* terén a miniszte-
rium munkássága főleg oda terjedt, hogy az egész
állami gyermekvédelem alapját képező, ugynevezett
állami gyermektelepek színvonalát emeltessék. E
végből a teleporvosok működése állandó és beható
vizsgálat tárgya volt. 52 telepen állami telefel-
ügyelőnői állások szerveztettek s folyamatba teter-
tet a többi telepeken helyi telefelügyelőnők alk-
almazása is. Részletes intézkedések tétettek az
íránt, hogy szorosabb legyen a kapcsolat az állami
és társadalmi gyermekvédelem közt, főleg abból a
célból, hogy az állami gyermekvédelem kötelekbe-
tartozó gyermekeknek elbocsátásuk idején *javó-
juk biztosítva legyen*.

A *pénzügyminisztérium* előkészítette az 1910.
évi állami költségvetésre vonatkozó előirányzatot, s
közreműködött az 1910. évi közösgyi költségvetési
előirányzat tárgyalásában, valamint Bosznia-Her-
cegovina 1910. évi költségvetési előirányzatának
megállapításában is. Az állam részéről megindított
szénakeresztio sikeres folytatása érdekében s oly cél-
ból, hogy a komlói szénterületen termelendő szén
zavartalan elszállítása biztosítottassék, megszerzete-
tek a komló—bakóca—felsőmindszenti h. é. vasut
összes elsőbbségi részvényei s a törzsrészvények tul-
nyomó része, amelyek ma már az állami ingó va-
gyon alkatrészét képezik. A *vegrehajtási eljárásról*
szóló 1881:LX. t. cz. módosítását és kiegészítését
tárgyazó 1906:XXI. t. cz. nek a közpénztárakból fel-
vehető követelések lefoglalására vonatkozó 18. sza-
kasz végrehajtása iránt a részletes intézkedések meg-
tétettek. A *szolgálati biztosítékok megszüntetésé-
ről* szóló 1904:VII. t. cz. alapján az 1909. év végéig
5.401.312 K 74 f tőke fizettetett vissza. Hátralék-
ban van még 166 egyéneknek 133.693 K 95 f ér-
tékű biztosítéka, melynek zár alól leendő fel-
oldása iránt a tárgyalások folyamatban vannak.
Az *egyenestörvényszék és az adóigazgatás reformja*
tárgyában az 1907. és 1908. években benyújtott
törvényjavaslatokat alkotmányos tárgyalás után a
törvényhozás elfogadja, ezek, mint a földadókatasz-
ter kiigazításáról és a földadó százaléklának megál-
lapításáról szóló 1909:VII. a nyilvános számadásra
kötelezett vállalatok kereseti adójáról szóló 1909:
VIII., az általános kereseti adóról szóló 1909:IX.,
a jövedelmi adóról szóló 1909:X., a közadók kezelé-
séről szóló 1909:XI., s a közzolgáltatások egyesit-
tet kezeléséről szóló 1909:XII. törvények az Orszá-
gos Törvénytárban kihirdetettek. E törvények kö-
zül a földadóról szóló törvény, valamint a házádoról
szóló törvénynek a házádokataszter készítésére vo-
natkozó rendelkezései a kihirdetés napján, a há-
zádoról szóló törvény egyéb rendelkezései pedig 1910.
január 1-én léptek életbe, míg a többi törvények
1911. január 1-én fognak hatályba lépni.

A *kereskedelmiügyi minisztériumban az utügy*
terén a dunaföldvár—debreczen—máramaros-
sz állami közút építése az 1909. évben befejezést nyert
és az 1909. évi költségvetésbe felvett állami köz-
utak kiépítése folyamatba tétetett. A *vasutépítés*
terén a balatonvidéki vasut a közforgalomnak át-
adatott. Az 1904:XXIV. t. cz. alapján épített állam-
vasuti vonalak közül az 1909. év folyamán a köz-
forgalomnak átadatott a székely vasutak déda-
gyergyószentmiklósi 73 km. hosszú vonala. A baja
—bátaszéki vasutvonal a Dunahíddal együtt az
1909. évben a közforgalomnak átadatott. A komá-
rom—érsékújvári 38 km. hosszú vonalon 1909. év
végén az alapítványi, magasépítványi és egyéb
munkák készen voltak s készen volt a felépítványi
munkáknak mintegy 85%-a. Ezenkívül a többi fo-
lyamatba tett vasutépítési munkálatok is serényen
olytak. A magyar korona országainak területén
lévő összes vasutakra érvényes vasuti üzletszabály-
zat átoldozásának még az 1907. év folyamán meg-
kezdett munkálatai befejeztették és az új *üzlet-
szabályzat* az 1910. évi január hó 1-étől kezdődő
érvényvel életbeléptetett. Az új üzletszabály-
zatban oly reformok érvényesülnek, amelyek amel-
lett, hogy igen jelentékeny előnyöket nyújtanak a
fuvarozató felek részére, csaknem teljesen létre-
hozzák a német birodalomban érvényes üzletszabály-
zattal (Eisenbahn-Verkehrsordnung) való kon-
formitást, amely annyival fontosabb megkönyvités-
set okozza a közforgalomnak, mert a vámküllyzettel
való vasuti forgalmunkban éppen a németországi

következő intézkedések történtek: A h-m-védmenház parancsnoki állás az év folyamán megüresedett, a parancsnoki teendők ellátásával egy nyugállományú m. kir. honvédezes bízott meg. Az 1908. évben szervezett új főispolói állás egy volt továbbszolgálat altszittel betöltött. Az aghharezosoknak mindjobbban fokozódó aggkori gyengesége következtében a külszolgálatok teljesítése egészen megszüntetett. Az élelmezés feljavítása céljából a tisztek részére havi 10 koronára, a legénység részére pedig napi 5 fillér étkezési pótdíj rendszeresített. Az elhelyezési viszonyok javítására a parancsnok volt természetbeni lakása felhagyatott és abból a menházi tagok számára lakoszobák és egy második gyengélkedő-szoba rendeztetett be. A melléképület az ápolószemélyzetnek megfelelő elhelyeztetése céljából pótlépitkezésel kibővíttetett.

Főösleg az államháztartásban

vagy
példa, amely fölbőszít.

Férj: Látod fiam, az államháztartás nagyobb háztartás, mint a miénk és mégis a miniszter egy kis fölösleget tud kimutatni...

Felcség (epésen): Célzás akar ez lenni?

Férj (szeliden): A világra sem, fiam. Csak ugy megemlített, mert éppen most olvasom az újságban.

Felcség (idősen): Csak mondd ki egész bátran, hogy én pazaró vagyok és nem tudom beosztani a jövedelmünket.

Férj: Dehogyan mondod, kedvesem, de látod, az állam is egészen jól él, nyílt házat visz és mégis Lukács szép pár koronásakat visz most a takaréka.

Felcség (pattog): Hát állj össze azzal a Lukácsal, ha az jobban tudja. Ugyis tudom, hogy nem szeret színi.

Férj: Ugyan pintyökém, nem akartalak én meg-hántani, csak éppen említettem...

Felcség: Ismerlek már... Mindig az errom alá füstölzs efféle ártatlan megjegyzéseket... Azt hiszed, olyan buta vagyok, hogy nem tudom, mire célzol.

Férj (csitítja): De édes fiam...

Felcség (dühösen): Ne beszélj... Van az államnak háztartási könyve?

Férj (mosolyogva): Nem hívják éppen háztartási könyvnek, de van. Nézd itt állnak a tételek az újságban.

Felcség (elkapja a lapot, egy darabig tanulmányozza, azután eldobja): Nem szánnám a fejedhez vágni ezt az újságot.

Férj: Ugyan drágám.

Felcség: Tulajdonképpen a legjobb volna, ha a hozzád hasonlóval szoba se állnék, de ha már a szomorú sors hozzád lánézolt, megbecsüllek azzal, hogy beszélek veled.

Férj: Nagyon kedves vagy.

Felcség: Légy kegyes mégegyszer bepillantani ebbe az állami konyhakönyvbe. Es ha van lenned egy csöpp tisztesség — az igazságérzetedre nem is apellálok — ismerd el, hogy ezek a számkok csakis én mellett szól. Mire kel lezeknek a pénz? Kell katonákra egy pár millió, kell vasutara egy pár millió, kell mindenféle butaságra egy pár millió. Nagy kunszt... Mutasd meg nekem, hol szerepel ebben a könyvben egy feketebarsony turbán kalap?

Férj (nevetve): De angyalom...

Felcség: Semmi angyalom. ha már belekezdél ebbe a számársgba, akkor most hallgass végig engem is. Mutasd meg nekem ebben az államháztartási fióka-lában, hol szerepel egy kiló hus, hol van egy liter tej? Mutasd meg nekem, hol szerepel itt egy zsur, vagy egy látogatóruha, vagy egy színházjegye. Mutasd meg nekem, drága pofám, hol szerepel itt a cseled, a czupringer, a házmester, a házbér.

Férj: Ugyan fiam, hiszen ez csak vicez.

Felcség: Igen, vicez ez az egész államháztartási ügy. Olyan harmonika-háztartás. Kiárok-ámenyít akáro-k, akkor aztán kihuzom a bevételek, mint a harmonika-t, annyira, amig szépen együtt szól a kiadással. De mit csinálnak én a te fizetéseddél? Hogy harmonikázzak én ezzel a rengyos pár garassal.

Férj: No no, szívem...

Felcség: Most tudod, te drága, hogy mi a véleményem rólad és az államháztartásról. Ha tetszik, állj össze ezzel a Lukácsal. De tiszteltetem, ne katonákkal, meg vasutakkal csináljon plusz, hanem bussal, tejjel, házbérrel, meg eselddel. Akkor aztán járhat a te félsz.

Ray.

Elment a Parseval.

— Megérkezett Fischamendbe. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 26.

A „Parseval L.”-nek kereszttel, állítólagosan hadi léghajó ma befejezte budapesti vendégszerelést és ellebegett Fischamend felé. A Rákosfalva felé fordult sárga légiutasnak ma is sok bámulója volt ugy a polgári, mint a katonai közönség köréből.

Réggel hét órakor a Ludovika Akadémia növendékei jelentek meg a léghajónál. Vezetőjük: Korka százados előadást tartott a hadi technikáról, közben pedig egyre mépsült a tér. A 23-as és 52-es bakák egy-egy százada kordont vont a léghajó körül. Nyolcz óra tájban kis piros automobilon jöttek a repülőtérré a Parseval tiszt utasai: Mansbard, báró Berlepsch főhadnagyk és Weisz hadnagy. A léghajóhoz mentek, amely körül a kádétkozt már magasrangu katonatisztek, tábornokok is hallgatták Korka százados előadását. A magyarázat végeztével pótolták a léghajó gázvesztességét. A hosszú sárga selyemesövön át a földön fekvő, süritett hidrogént tartalmazó acélpalaczkokból hidrogént bocsátottak a gömbbe.

Nyolcz óra után már néhány száz főnyi közönség gyűrűzte körül a léghajót a katonai kordonon kívül. Előbb egy kis motorpróba volt, s miután megállapították, hogy kitünően működik, beraktak mindent a gondolába, ami a hosszú utra szükséges.

A léghajó fölszállása előtt munkatársunk megkérdezte Mansbard léghajós-tisztől, mi az utiprogramjuk.

— Kedvező keleti szelünk van, amely hátba kap minket és így segítségére van a motornak. Ha ilyen marad a szél iránya, egyenesen elrepülünk Fischamendbe. Remélem, hat óra alatt megteszszük az utat. Ha változik a szél iránya, megint kikötünk Győrben s holnap folytatjuk az utat. Innen, a rákosi térről, a Jánoshegy felé repülünk, azután Komárom, Győr felé szállunk, szóval azt az irányt követjük, amelyen idejöttünk.

Az után a repülőtiszték elhelyezkedtek a léghajó körül. Apróra megvizsgálták az egyes részeket, mikor ezzel végeztek, felöltötték a levegődresszt. Mansbard főhadnagy darócsapját húzotta a fejére, Berlepsch bérfejedőt, Weisz hadnagy pedig lilaselyemből készült fejdővel látta el magát. A kezére fehér keztüüt húz, csak a fölé húzza föl az ormótilan bérkeztüüket. Így oldta el a léghajó szilárd rögzítőt, a drótkötelet.

Coffony kapitány jelentette Schreiber Viktor hadtestparancsnoknak és Klobucsár Vilmos honvédségi főfelügyelőnek, hogy a léghajó készen áll az indulásra. Háromnegyed kilencz után öt perczel a tisztek elhelyezkedtek a léghajóban. Elöl a motor mellett a szöke soffór-káplárült, mögötte Weisz főhadnagy. Az utikönyv és barométer mellett Berlepsch főhadnagy, leghátul pedig a kormánynál Mansbard foglalt helyet. Berlepsch a léghajó oldalára függesztett zásokból kiengedte a ballasztul használt viz egy részét. Megkezdődött a bucszkodás. A tisztek egyenkint kezt fogtak a léghajó utasaival. Barátságos üdvözlések hangzanak:

— A viszontlátásra! Remélhetőleg Fischamendben!

Fichnya főhadnagy, a repülőtérről kirendeltség parancsnoka ismételte báró Berlepschnek egy előbbi jelentését, mely szerint Bécsben a szél ugyanolyan gyöngén nyugati irányú, mint Budapesten.

— Ha ilyen szelünk van — mondta Mansbard — öt óra mulva Bécsben vagyunk.

— Szerencsés utat! — kiáltották a körülállók és elvonultak a léghajó mellől. A parancsnokságot most Fichnya főhadnagy vette át. Kilencz óra hét perczkor a soffór-káplár elindította a motort, amely berregni kezd. Kilencz óra 11 perczkor Fichnya főhadnagy belefúj jelzőpipájába:

— Elereszteni! Los!

A léghajó lendülettel a levegőbe emelkedett.

A léghajó most spirális alakban megkerülte a

teret, néhány percz mulva 100 méter magasságban Kőbánya fölött repült, ahonnan a város fölé kanyarodva, csakhamar eltűnt a szem elől. Egyenes irányban a Dunának tartott, hogy hosszú útján annak a mentén haladjon. A főváros utzáin megnt csoportokba verődtek a járőkelők. A ballon szabályos sebességgel rohant előre a levegőben s mint valami hosszú gyík, egyszerre féltiz óra tájban eltűnt a budai hegyek mögött.

A Parseval budapesti útjának az az érdekes eredménye lett, hogy a budapesti helyőrségek fiatalabb tisztjei már ma csapatosan jelentkeztek katonai léghajós-szolgálatra.

Győrben jelentik nekünk, hogy a Parseval léghajó pontban féltizenkét órakor megjelent a város fölött. Körülbelül öt kilométernyire a várostól délre tűnt föl s nyugodt, biztos haladással a Grab-féle gyárig jutott. A gyár fölött a léghajó egyszerre megállt s látható volt, hogy a csavar sem működött. Hoffory kapitány, aki már tegnapi érkezett Győrbe, hogy ott megvárja a léghajót, messzelátón figyelte a Parsevalt, majd így szólott:

— Ugy látszik, valami történt.

Az után Müller Tivadar 26. gyalogezredbeli főhadnaggyal automobilon sietett a Parseval felé. Közben azonban a léghajó, anélkül, hogy a gépet újra megindították volna, a kedvező széllel tovább repült, de nem szállt le Győrött. Egy újságíró megkérdezte Hoffory kapitányt a Parseval sikeres röpléséről, mire Hoffory megjegyezte, hogy kedvező szél mellett, a léghajó két óra alatt megtehetette az utat Győrig.

Bécsből érkezett táviratunk jelenti, hogy a Parseval délután 2 óra 30 perczkor érkezett Fischamendbe és a léghajócsarnok előtt simán szállt le. A katonai léghajó az utat Budapesttől 5 óra alatt tette meg.

Fischamendből jelentik, hogy Győrtől kezdve a Parseval 900 méter magasságban repült s elállította a motort, mert kedvező szél fujt, amelyet kihasználhatott. Csak-közvetlenül Fischamend előtt indították el ismét a léghajó motorját. A leszállás nehezen ment, mert erős szél kerekedett, de baj nem történt. A Budapesttől elhozott 12 ballonnal minden gázt elhasznált a Parseval. A pilóták nagyon meg vannak elégedve az uttal. A motor pompásan funkcionált és a kincstári gyárban előállított gáz jól bevált.

TAVIRATOK.

Az új szerb sajtótörvény.

Belgrád, október 26. A szkupstina a napokban fogja tárgyalni az új sajtótörvényt, amely a sajtó útján elkövetett deliktumokat az esküdtszék elé utalja.

A török hadgyakorlatok.

Konstantinápoly, október 26. A török nagy hadgyakorlatok október 23-án kezdődtek Drinápoly környékén. A hadgyakorlatokat Golds és Izzet pasa tábornokok vezetik. A gyakorlatban az 1. és 2. hadtest csapatai vesznek részt. A szultán holnap, október 27-én érkezik Drinápolyba. Kiszeretében lesznek Jusszuf Izzedin és Vahid Edine herczegek, továbbá a hadügyi, külügyi, a belügyi és a pénzügyi miniszterek. Az utalkodó 8 napig fog Drinápolyban időzni.

Banda-harcok.

Szalóniki, október 26. Egy bolgár banda, a melyet törökországi bolgárok támogatnak, Sultanjepe környékén Kotsana közelében lesből megármadott egy katonai csapatot, agyonlött egy katonát és súlyosan megsebesített egy másikat. A katonaság üldözöbe vette a bandát és tagjai közül háromat agyonlött, kettőt megsebesített.

Strumnieza vidékén Tschernopoczew bandájával ütköztek össze a csapatok, s a harc közben két bolgár elesett, kettő pedig megsebesült. A csapatok vesztesége egy halott.

Isworon környékén egy görög banda üldözése közben a katonaság két görögöt agyonlött és egyet megsebesített. Egy katona elesett, egy csendő sulyosan megsebesült.

Panteleimon mellett, Katerina közelében egy görög banda átlépte a török határt, ami miatt a határrendőrség megünamta. Négy görögöt agyonlőtték és egyet megsebesítettek.

Negyvenöt monastir-vidéki bolgárt, akik a bolgár bandákat támogatták, elfogtak és meglánczolva a monastiri haditörvényszék elé állították.

Az osztrák termésbecslés.

Bécs, október 26. Az osztrák földmívelésügyi minisztérium jelentése a vetések állásáról október közepén: Tengeri 2.2, burgonya 2.9, cukorrépa 2.3, takarmányrépa 2.3, káposzta 2.3, lóheré 2.3, öntözött rétek 2.2, egyéb rétek 2.2. (1 igen jó, 2 közepesen jobb, 3 közepes, 4 közepesen rosszabb, 5 igen rossz). A jelentés megjegyzi, hogy az őszi vetési munkálatok véget értek. A tengeri a déli tartományok kivételével be van hordva. Burgonyatermés behordása a Kárpátok vidékén majdnem be van fejezve, az Alpesek és Szudéták vidékén folyamatban van. A termés igen váltakozó. A cukorrépa aratása folyamatban van. A répa sulya és cukortartalma általában javult. A takarmányrépa szedése is befejeztetett. A káposzta általában igen jól fejlődött. A lóherét sok helyütt szeptember végén negyedjézer aratták. A rétek az utóbbi időben javultak, úgy hogy azokat kellőképpen ki lehetett használni.

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárulása.

Newyork.			
	okt. 26.	okt. 25.	okt. 24.
Buza helyben	98%	98%	98%
decemberre	100%	100%	100%
májusra	106	105%	105%
Tengeri decemberre	55%	54%	54%
májusra	56%	56%	56%
Chicago.			
Buza októberre	92%	91%	91%
decemberre	98%	92%	92%
Tengeri decemberre	48%	45%	45%

Newyork, október 26. Gyapot Newyorkban, helyben 14.45 (14.60). Gyapot novemberre 15.16 (15.45). Gyapot januárra 15.19 (15.49). Gyapot New-Orleansban, helyben 14¼ (14%). Petroleum Standard white Newyorkban 7.40 (7.40). Petroleum Standard white Philadelphiában 7.40 (7.40). Petroleum Refined in Cases 8.90 (8.90). Petroleum Credit Blancs at Oil City 1.30 (1.30). Zsir Western steam 12.80 (13.-). Zsir Robe és Brothers 12.90 (13.30).

Chicago, október 26. Zsir októberre 13- (13.07). Zsir januárra 12.17 (12.27). Szaionna short clear 11.12 (11.13). Sertésus januárra 18.97 (17.20).

ÜJONSÁGOK.

A szerb trónörökös meggyógyult.

A szerb konokban vivódó királyfiu betegsége után a halál fölött mégis győzedelmeskedett az élet: Sándort, Szerbia trónjának a várományosát megmentették az életnek. S ez az esemény, mely kora fiatalságában csaknem a sirba taszított egy olyan életet, mely a történelemmel volt eljegyezve, élénken fölidézi a közelmúlt legforrongóbb napjainak az emléket. A szangvinikus Györgynek lemondása a trónörökös rangról és a szelid visszavonult életü Sándor herceg szintérré lépése Európa legújabb történetének egyik legizgalmasabb fejezete s szervesen belekapcsolódik a mi monarchiánk históriájába is.

A mult esztendő márcziusára kell visszameneküznünk. Akkoriban már egyik katonavonat a másik után vonult a szerb határszél felé, két hadtestünk állt a Drina mentén és mindenki elkerülhetetlennek tartotta a háborút. Szerbia egy lázas hangyabolyhoz hasonlított, nyíltan toborzották a szabad csapatokat ellenünk, az önkéntesek gyakorlatokat tartottak, ügynökök járták be az országot s lázították ellenünk. Montenegróban pedig a Lovcenre álltak a komor czrnagorok, és fölventették a hegyormokra azokat a nagy ágyukat, amelyek az olasz király ajándékozott Nikitának. S ekkoriban Montenegróban és Szerbiában nem volt népszerűbb ember, mint György trónörökös, aki heteken át hordozta körül a véres kardot, lázított és lelkesített, biztatott

és fanatizált, esőkönyösen követelte a háborút s a monarchiával való leszámolást.

Akkor, tavaszodó, szép márcziusi délután az Üllői-uti kaszánya előtt láttam egy elinduló gyalogos csapatot. Négyes sorokban, dob és trombitaszó nélkül kanyarodtak ki a kaszányakapun, befordultak egy melléktúzába, mert az volt az ordre, hogy a katonaszállítások lehetőleg föltűnés nélkül, csendben történjenek. Félórán keresztül vonult el előttem a négy katonakigyó, a kaszányakapu ontotta, szemben a szűk melléktúza szájára elnyelte őket, a furesa, szakállas rezervistákat, deresedő családapákat. Szomorú, levert volt a hangulat, lehajtott fővel mentek a katonák és némán nézte őket a hirtelenében egybeverődő tömeg. Véres ütközetek szezúciójának az előszele borzongatott meg mindannyiunkat, akik akkor ott voltunk.

És amikor már messze jártak a katonák, valahol a keleti pályaudvar felé; hangos rikancsok új szezúció izalmát sivitották végig az utcán:

„György trónörökös lemondott!”

Akkor már tudtam, hogy ez a katonacsapat soha nem látja meg a szerb határt, s hogy a deres fejű rezervistákat nemsokára és egészen bizonyosan visszakapják a családjaik. A György lemondása hozta meg a várva-várt fordulatot. Időközben megtörtént már az, hogy Németország tüntetőleg a monarchia mellé állott, a belgrádi diplomaták már készültek arra, hogy megtegyék nyomatékos föllépésüket a szerb külügyminiszternél. Oroszországból már leintették a könnyelmű háborusdi játékot, György trónörökösét dezavualták az események s a herceg, aki anynyira exponálta magát a mindenáron való háboru mellett, nem maradhatott tovább trónörökös.

Úrügýül azok a vádak szolgáltak, amelyek szerint György herceg megölte az egyik komornyikját. „Eddig be nem moeskölt becsületem és teljesen tiszta és nyugodt becsületem védelmére”... írta György a miniszterelnökhoz intézett levelében, melyben „örökre és megmásíthatatlanul” lemondott a trónörökös jogáról.

S ezzel a lemondással lépett elő a háttérből a történelmi színpad világosságába Sándor herceg. Tökéletes ellentéte a félvad, temperamentumos és brutális Györgynek: szelid, csendes kadétja egy pétervári katonaiskolának, komoly, elmélyedő természet, aki szereti a könyveket, kontemplatív szemléldésre s nem hajszás cselekvésre termett. A történelem színpadján is az első gesztusa az volt, hogy elutasította magától a korona reménységét.

György könnyezve ölte meg a lemondás után az öcsését:

— Lemondok a trónról, mert nem vagyok rá méltó!

És Sándor erre ezzel felelt:

— Semmi esetre sem fogadom el! Te vagy a trónörökös, én nem fogadom el!

A politikusok munkába vették az ifju herceget, megmagyarázták neki, hogy mi helyt bátyja lemondása perfektté válik, neki kötelessége lesz, hogy a helyére lépjen, Sándor azonban szenvedélyes zokogásra fakadt és neki is azt mondta:

— Nem, én kitarok György bátyám mellett. Szeretem és csodálattal nézek föl hozzá. György valódi Karagyorgyevics és ha ő méltatlan a szerb trónra, úgy én még inkább méltatlan vagyok. Bátyám trónját semmi áron sem akarom elfoglalni.

Am a szkupstina márczius 27-iki ülésén elfogadta a György herceg lemondását és Sándor herceget proklamálta trónörökössé. És Sándor herceget el kellett fogadnia ezt a rangot. És most, néhány napig már azt hitük, hogy a végzet tréfájából ismét György, a vad, zabolátlan fráter lesz Szerbia trónörököse. A végzet ezuttal azonban jó diplomatának bizonyult.

NAPIREND Naptár: csütörtök, október 27. — Róm. kath.: Szabina vt. — Zolanda. — Görög-orosz: Paraszkve. — Zsidó: október 24. Thisri. — A nap két

reggel 6 óra 37 perczkor, nyugszik 4 óra 51 perczkor. — A hold két éjjel 12 óra 10 perczkor, nyugszik délután 3 óra 9 perczkor.

Az igazságügyminiszter fogad délbén 12 órakor. A honvédelmi miniszter fogad délelött 10 órakor. Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) 10—2. Belépődij, keddi kivételével, 1 korona. — Uránia múkiállítása (Kigyó-tér 1.) nyitva egész nap. Belépődij nines. — Házipari Szövetség kiállítása (Kigyó-tér 1.) Nyitva egész nap. Belépődij nines.

Nyitvaleó Muzeumok: Nemzeti Muzeum állattára 9—2. — Aquineumi Muzeum 9—4. — Erzsébet Muzeum 9—4. — Földtani Muzeum 10—1. — Iparművészeti Muzeum 9—1. — Mezőgazdasági Muzeum 10—1. — Ráth Muzeum 10—4. — Széchenyi Muzeum 10—12. — Tanszermuzeum 9—7.

Nyitvaleó Könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7. — Egyetemi Könyvtár 9—6. — Fővárosi Könyvtár 9—2. — Iparművészeti Muzeum Könyvtára 9—12 és 6—8. — Kereskedelmi Muzeum Könyvtára 9—2. — Nemzeti Muzeum Könyvtára 9—4. — Pedagógiai Könyvtár 9—7. — Statisztikai Könyvtár 9—2. — Technológiai Könyvtár 9—1.

Nyitvaleó Könyvtárak: Greguss Imre hagyatékának kiállítása a Könyves Kámany Nagymező-utcai szalonjában. Nyitva egész nap. Belépődij 60 fillér. — Glatz kepkiállítása a Nemzeti Szalonban 9—5. Belépődij 1 korona. — Szépművészeti Muzeum régi képtára 10—2.

— A hollandi anyakirályné Budapesten. Emma hollandi anyakirályné pénteken reggel 7 és fél órakor szigoru inkognitóban Budapestre érkezik. A magas vendégnek a Hungaria-szállóban rendeztek be lakosztályt. Kisérőben van két udvarhölgy és az udvari marsall. A nap folyamán a város nevezetességeit fogja a holland királyné megtekinteni.

— A kexholmi gárdisták királyunk előtt. Az orosz hadsereg egyik híres testőrezredének, a kexholmi testőrezrednek királyunk a tulajdonosa. A kexholmi-testőrezred tisztiküldöttsége tegnapi délután Varsóból Bécsbe érkezett, hogy az ezred 200 éves fönnállása alkalmából az ezredtulajdonos királynak szerencsekívánatait, valamint a jubileum alkalmából készített arany emlékrmet átadja. A küldöttséget Malinowski vezérőrnagy ezredparancsnok vezeti és tagjai báró Roop százados, báró Flachelberg főhadnagy és egy altisz. Bécsben az orosz katonatisztek az Imperial-szállódban szálltak meg és ma délelőtt a király külön kihallgatáson fogadta őket. A király ez alkalommal a Kexholm-ezred egyenruháját viselte és Malinowski vezérőrnagy, a küldöttség vezetője, az ezred szerencsekívánatait tolmácsolva, átadta a jubileumi aranyérmét.

— A trónörökös vadászik. Bielitzből jelentik nekünk: Ferencz Ferdinánd trónörökös ma gróf Larisch selzai kastélyába érkezett és csütörtökig fog fáczánokra vadászni. Csütörtökön éjjel utazik el a trónörökös.

— Az orosz czár Potsdamban. Berlinből jelentik: Hire jár, hogy Miklós orosz czár november 4-én a német császár látogatására Potsdamba fog érkezni és november 5-én a Darmstadt melletti Volksgartenbe tér vissza.

— Külföldi elismerés egy magyar tudósna. A berlini orvostani társaság ötvenéves fönnállása alkalmából elnökét, dr. Venarter díszelnökké és dr. Ezner bécsi, valamint báró Korányi Frigyes budapesti egyetemi tanárt dísztagjává választotta.

— Ováció a spanyol királyi párnak. Madridból jelentik, hogy a király és királyné tegnapi visszaérkezett Madridba. A lakosság az uralkodópárt nagy ovációkban részesítette.

— A német trónörökőspár utazása. Potsdamból jelentik: A trónörökőspár november hó 2-án reggel 8 órakor indul el keletázsiai útjára.

— Viktor Napoleon és Klementina. Brüsszlből jelentik nekünk: A pápa Masora püspököt delegálta, hogy ő eskesse meg Viktor Napoleon herceget és Clementina hercegnőt. A polgári esketést a moncalieri polgármester fogja végezni. Mind a két szertartás a moncalieri kastélyban lesz. Az olasz király nem megy el az esküvőre, de ott lesz Maria Pia portugál anyakirályné és az oportói herceg. Az új pár egy ideig a moncalierii kastélyban marad.

— A szerb trónörökös betegsége. Belgrádból jelentik: A ma délelőtt kiadott orvosi jelentés szerint Sándor trónörökös állapota kielégítő. Hőmérséklet reggel 38.1 fok volt, érvérés 90, respiráció 32. A beteg állán daganat fejlődik. Táplálkozás kielégítő.

— Teck herceg temetése. Londonból jelentik: Teck Ferencz herceg temetése Windsorban ma délelőtt ment végbe a király, a királyné, a diplomáciai kar és a miniszterek jelenlétében.

— Az olaszországi istenítélet. Az olaszországi pusztító vihar és felhőszakadás színhelyén megjelent az olasz király is. Nápoly vidékén ma is nagy a rémület és lehangoltság, különösen Cetarából jönnek rossz hírek. A halottak számát még nem tudják. A lakosság teljesen közömbös, mintha a szerencsétlenség nem is érintette volna. Erős fiatal emberek vonakodnak a katonáknak segíteni, s egy rendőr még azt is megtagadta, hogy a katonákat vezesse. A katonák hősk módjára viselkednek. Egy káplár a hullámokba vetette magát, hogy egy gyermeket megmenten. Eltört karját, de azért mégsem hagyta abba az árral való küzdelmet, ép kezével fogta meg a gyermeket és szerencsésen kimentette a hullámok közül. Eddig összesen négyszázharmincz halottal számoltak be. A mentőakció fejtelensége és kapkodása leírhatatlan. A „Mafalda“ hadihajó, amelyet a kormány Ischia szigetére küldött, csak *orvosságokat és kótszereket felejtett magával vinni*. A „Tribuna“ felhaborodva említi, hogy a hadi arzenálban nem találtak szurokféklyákat és mikor a mentőexpedíciókat fel kellett szerelni, előbb sebtiben vásárltak az üzletekben fáklyákat. Délolaszország iparát és kereskedelmét tönkretette a kolera, most a felhőszakadás látogatta meg az inséges népet. *Általános kereskedelmi válság* lesz az elemi csapásból. A délolaszországi kereskedelmi kamarák azzal a kérséssel fordultak a kormányhoz, hogy az ötszáz líránál kisebb összegről szóló váltókra engedélyezzen két havi haladékot, csak hogy az északolaszországi kereskedők tiltakoztak ez ellen s így a kormány nem fogja megadni a moratóriumot. Rómából jelentik: *Viktor Imánuel király reggel tíz óraker Pizából ideérkezett*. Fogadására a pályaudvaron *Luzzatti miniszterelnök* jelent meg. A király röviddel azután folytatta az utazást *Nápolyba*, ahonnan a ciklon által sújtott vidékeket látogatta meg. *Casa Micciolából* jelentik: A király, aki ide érkezett, megtekintette az elpusztított vidéket. A lakosságot lelkesen fogadta a királyt, aki azután Isschiát tekintette meg, este pedig visszatért Nápolyba.

A tengerészeti miniszter a miniszterelnöknek Casa Micciolából a következőket táviratozza: A mezőkön nagy a pusztítás. Az országutak és a községek utcái több helyen elpusztultak. Casa Micciola a leg súlyosabban szenved. Egy egész városrészt elpusztítottak a hullámok. Tizenkét ember meghalt. Folióban, Ischia-szigetén és az Ischiai kikötőben több lakott negyed elpusztult, de a haj mégsem akkora, mint Casa Micciolában. Ischiában és Casa Micciolában az ivóvizet szállító telepek teljesen tönkrementek. Ma meglátogatom Parano, Lacco, Ameno, Ferrare és Fontane községeket, a ahonnan szintén nagy károkról érkezett jelentés. A Sardagna hadihajó egy csapat műszaki katonával Casa Micciolába érkezett. A miniszter megtette a szükséges rendelkezéseket a csapatok szétosztása és élelmiszerek, sátrak és egyéb segédeszközök kiosztása végett. A San Giorgio hadihajó Ischiába érkezett.

Sacchi közmunkáügyi miniszter Cetara és a többi katasztrófa által sújtott helységeken segélyösszegeket osztott ki és utasításokat adott a leg-sürgősebb teendőkre. Hadihajók munkásokat és segélyeszközöket hoztak. A segélyakcióban utaszkatonák és polgári munkások tevékeny részt vesznek. A legnagyobb károkat a házak beomlása okozta. Majoriban 9 holttestet találtak meg. Hir szerint még 15 ember hiányzik. A nápolyi lapok részleteket közölnek a felhőszakadás okozta katasztrófáról. Eszerint Cetara helységét a kiaradt patakok vize előntötte, azonkívül földesuszamlások következtében is sok házat előntött. A Marino jelentése szerint az áldozatok száma 200-nál nagyobb, másrésztől 300 halottal beszélnek. A tengeren is sok hulla uszik, amelyeket az ár itt-ott partra sodor. A mentési munkálatok igen nehezek. A sebesültek száma aránylag kisebb. Mintegy 20 sebesültet Salernoba vittek. Amalfiban is, ahol 12 ember veszítette életét, a károk igen nagyok. Csak nehezen sikerül az utarkötő eltiltítani az odahordott romokat. Minoriban négy ember veszítette életét és sokan megsebesültek. Majoriban majdnem ugyanolyan a pusztulás, mint Cetarában. Eddig 20 halottat huztak ki a romok alól, de azt hiszik, hogy a halottak száma 50. A sebesültek száma igen nagy.

— Edison a lélek halhatatlanságáról. Egy amerikai újságíró rendkívül érdekes beszélgetést folytatott Edisonval, a világhírű feltalálással a lélek halhatatlansága felől. Edison Thomas tagadja az emberi lét egyéniségét.

— Nem tudom átlátni a halál után való élet célját, — mondotta. — Nincs több ok az emberi lét vagy lélek halhatatlanságára, mint az én egyik fonográfengemert halhatatlanságára. Az agy gondolkodási archívum, amely képzeteket alkot és őriz meg. Szóval pusztán gép. Az akaratok a villamosítás egy formája. De akármi is legyen, ez az erő materiális.

— A Vöröskereszt-egylet köréből. Frigyes főherceg, védnökhelyettes dr. Haller József gróf országgyűlési képviselőt, a Miskolcz városi vöröskereszt választmány elnökét, a magyar szent korona országai vöröskereszt egyletének megbízottjává kinevezte.

— Tifusz egy gyermekotthonban. A bécsi tisztifőorvos megdöbbentő esetet jelentett be a városi tanácsnak, tudniillik, hogy a Bécs-város tulajdonát képező *san-pelagiói gyermekotthonban* tifuszjárvány ütött ki. San-Pelagio egy kis község Triest környékén a tengerparton. Néhány évvel ezelőtt Bécs városában ebben a kis községben gyermekotthont létesített, amelybe főképp az elhagyott bécsi gyermekeket helyezte el. A gyermekotthonban néhány hét óta egymásután fordultak elő tifuszesetek, melyek az utóbbi napokban járványszerűleg léptek fel. Egy hét alatt több mint *husz megbetegedés történt*. A gyermekotthon igazgatósága jelentést tett erről a bécsi tisztifőorvos hivatalnok, mely azonnal elrendelte a vizsgálatot a járvány okának kikutatása iránt. A vizsgálat kiderítette, hogy a gyermekotthont a víz fertőzte meg. San-Pelagionak magának nincs vízvezetéke s a vizet nagy hordókban Pólából szállítják a gyermekotthonba. Most kiderül, hogy ezek a hordók *inficiálva vannak* és az otthon gyermekei hetekig ebből az inficiált vízből ittak. A tisztifőorvos jelentése szerint a járvány nagyon veszedelmes, mert a gyermekotthon vezetője még most is ezekből ad inficiált hordókból ad vizet a gyermekeknek. A városi tanács utasította Bécs városi tisztifőorvosát, hogy azonnal utazzék le San-Pelagióra és személyesen tegye meg a legerősebb intézkedéseket.

— Deák-szobor Miskolczon. Az öreg, puritán „láblabiró” sohasem gyújtotta fel a szenvedélyeket. Józan higgadságával érdemelte ki a „haza bölcső” elnevezést. A nemzet tüntetőleg nem is melegedett fel soha iránta, éppen azért érdekes és figyelemre méltó miskolci hira. Miskolczon állítják fel a vidék első Deák-szobrát, amelynek ügyében Borsodmegye és Miskolcz város kiküldöttei ma értekezletet tartottak és úgy határoztak, hogy a szobor létesítésére, melyhez az idő szerint már 30.000 korona áll rendelkezésére, megteszik a kezdeményező lépéseket. Megbízták dr. Tarjay Gyula alispánt, hogy lépjen érintkezésbe valamely jómódú szobrászművészzel és megkérődjék aziránt, hogy magánalku útján mennyire volna a szobor elkészíthető és hogy mennyibe kerülne a nyilvános pályázat költségei.

— Crippen társnője szabadlábon. Miss Le Nevet, Crippen doktor társnőjét, mint megirtuk, felmentette a londoni bíróság. Azonban a sokat emlegetett fiatal leányt még mindig érdekli a büntetés orvosi sorsa, mert mikor szabadlára helyezték és megtudta, hogy Crippent halálra ítélték, felsikoltott és *elajult*. Mikor magához tért, egy újságírónak a következőket jelentette ki:

— Én ártatlan vagyok. Crippen is az! Nem nyugsom addig, amíg a király meg nem kegyelmezik neki! *Ha meghal — követni fogom a halálba*. Nélküle nem élek!

Le Neve kisasszonyt egész sereg imprefárió rohanta meg. Eddig tízen tettek neki igen előnyös ajánlatot, hogy *varietében* fellépjen. De a miss visszautasította az összes ajánlatokat.

— A lezuhant aviatikus. Megirtuk, hogy Horváth Ernő magyar aviatikus tegnap este baleset érte a rákosi repülőpályán. A szerencsétlenül járt aviatikust beszállították Réczey tanár klinikájára, hol órák hosszat eszméletlenül fekvő. Reggel felé a beteg állapotában kedvező fordulat állott be s visszanyerte eszméletét. Az orvosok ma délelőtt ismét megvizsgálták Horváthot és megállapították, hogy koponyarepedést s agyrázkódást szenvedett. Az orvosok mindennek dacára biznak Horváth felépülésében. A szerencsétlenül járt fiatal aviatikus állapota iránt a délelőtti folyamán rendkívül sekan érdeklődtek a klinikán.

— Horvát bieskások garázdálkodása. Az Innsbruckkal szomszédos Völsben tegnap este nagy táncmulatság volt, amelyre elmentek Mittelwaldból a vasútépítkezésnél alkalmazott horvát munkások. A mulatságból hamarosan verekedés lett és három ember súlyosan megsebesült. Valószínűleg mind a három életével fog lakolni a tegnapi mulatságot. A csendőrség letartóztatott két horvát munkást, akik késsel szurkáltak.

— A temesvári tejinség. Igazi tejinség fenyegeti Temesvár várost, mert a délvideki marhaállományban duló száj- és körömfájás miatt Temesvárra nem szabad tejet behozni. A tej ára ezért ma *ötven fillerre emelkedett literenként*. Attól lehet tartani, hogy holnap már egyáltalában nem lehet tejet kapni. A lakosság közül többen most a városi tanácshoz fordultak, hogy eszközölje ki a kormánytól, hogy kedvezményes vasúti tarifa mellett távolról is lehessen tejet szállítani Temesvárra. A lakosok arra is kéri a tanácsot, hogy határozza meg a tej maximális árát.

— Egy verklis rémes büne. A szerbiai Nis városban különös verklis történt fel. Petrovics Péternek hívták a verklit. Mindenkinék feltűnt a koporsóformájú, szokatlanul nagy hangszere. Nemcsak a verkli volt szokatlanul nagy, hanem még szokatlanabb és gyanusabb volt az, hogy a verkliből döngötes szag áradt ki. Egy rendőr, aki gyanut fogott a verklis tiltakozása dacára, feltörte a rozszant kintornát s hűledeve látta, hogy a szerkezete fölött egy mésszel leöntött női holttest van beprésvélve. A verklis erre töredelmes vallomást tett. Elmondta, hogy a holttest a feleségé, akit négy hónappal ezelőtt ölt meg és rejtett el ilyen pokoli módon. Az asszony házastárs, veszekedő természetű volt s a gyilkosság napján, mikor pénzt kért tőle, megütötte őt. Ezen annyira feldühödött, hogy nekiesett és agyonütötte. Mikor aztán azon törte a fejét, hogyan palástolhatná el legjobban bűnét, jutott eszébe ez az egészen rendkívüli dolog. Megszerezte a nagy verklit, abba beledugta a holttestet, vándoruttra kelt és ezzel a szörnnyű hangszerral kereste meg kenyerét.

— A tartalékos tiszték bemutatása. A tartalékos honvédtiszték és tisztviselők tisztibemutatása november 4-én a honvédségi Ludovika akadémia teremében lesz. (Bejárat az Üllői-útról.) Az utószemlélt november 14-én a honvédségalkalmi lakatnyában tartják meg. A tartalékos honvédszázadosok, hadapródok és hasonló rangúak felett a szemle november 7-én, az utószemle pedig november 13-án a honvédségalkalmi lakatnyában lesz. A bemutatandók megjelenése minden alkalommal reggel 9 órára kötelező. A hadapródok-bemutatásán polgári öltözetben kell megjelenni.

— Ijedelem a postán. A főpostán nagy volt a rémület. Az a hír terjedt el, hogy Papp Dániel postakocsis ma este hat és hét óra között száznegyvenezer korona készpénzt lopott és a kocsival együtt eltűnt. És ezt jelentette az éjjel Mayer Ödön postafőtiszt a főkapitányságon. Nyomban mozgósították a detektívosztályt, a kapitányságokat, lovas őrzőket vágtattak mindenfelé. Tizenegy óraker postakocsi állott meg a Zrínyi-utcában s a kapuörnek bejelentette, hogy ő az a Papp Dániel, akit keresnek. A rendőrségen Papp elmondta, hogy kiküldték egy posta-aktiszittel összeszedni a postahivatalok készpénzét. Kis zöld postakocsin mentek. Aztán amíg az altiszt az egyik hivatalban átvette a pénzt, előmosodott és elaludt. Eközben elindult a 10 és vitte magával, ki a Külső-Váci-utra a száznegyvenezer koronát. Éjjeli tizenegy óraker őbredt fel. Ekkor megijedt és egyenesen behajtatott a főkapitányságra. Papp Dánielt azonban őrizt alá helyezték.

— Házasság. Dr. Sztehlo Dezső budapesti ügyvéd, m. kir. tartalékos honvédtuszárhadnagy, *Sztehlo Kornél* ügyvéd és felesége, felsőkubini *Mesib Berta* fia ma vezette oltárhoz a Deák-teri ev. templomban *igló dr. Szentágh Félix* egyetemi tanár és felesége, *Hokk Leona* leányát, *igló Szentágh Leona*. Tanak a menyasszony nagybátyjai: *Pap Elek* államtitkár és *Haraosécs László* min. tanácsos, továbbá *Sztehlo Róbert*, a Kereskedelmi Bank igazgatója és *Kollár Lajos* kir. tanácsos, fővárosi ügyvéd voltak.

Szabó Márton tekintélyes iparos a hónap 23-án tartotta esküvőjét *Csathó Mária*val Gyergyószentmiklóson.

Széchényi Adolff budapesti kereskedő eljegyezte *Fuchs Piroskát*, Fuchs Antal nyomdatulajdonos leányát, Ujpestről.

Singer Fülöp Budapestről eljegyezte *Klein Juliskát*, Klein Gyula kereskedő leányát Székesfehérváron.

Ehrenthal Ignác november 6-án délután fél négy óraker tartja esküvőjét *Füles Róza* kisasszonnyal a VII. kerületi Dobány-utcai izr. templomban.

Kiss Dezső eljegyezte *özv. Bukovár Anninét* leányát Józsat, Budapestől.

— Betörés. Ma reggel a Munkásbiztosító pénztár Orozy-uti helyiségében betörés történt. A rendőrség megállapította, hogy nem történt kasszaurás. A tettesek a vaskassza alsó részét feszítették fel és így jutottak a vaskassza alá, amelyből 624 koronát elloptak.

— Felrobbant ágyunaszád. Port au Princeből jelentik: A Liberté ágyunaszádon robbanás történt, melynek következtében a hajó Port de Paie kikötőjében elsüllyedt. Hír szerint hét ember életét vesztette, husz megmenekült. A halottak között van több tábormegparancsnok is, akik utban voltak az északi csapatparancsnokságok felé.

— A kolera. Nagybecskerekéről jelentik: Torontál vármegyében a kolerajárvány megszüntnek tekintendő, mert a legutolsó nyolcz napban egyetlen újabb megbetegedés sem fordult elő a vármegye területén egyetlen kolerabeteg sincs. A napokban az eddig fertőzött helyeket a zár alól felszabadítják. — A Budapesti kir. orvosgyógyászati I. számú szemklinikán (VIII. Mária-utca 39. sz.) tartja XX. rendes tudományos ülést, amelyen Preisz Hugó „Haladások a kolera tanában” és Gerlőczy Zsigmond „A kolerabetegség jelenségei, diagnózisa és gyógyítási módjai” czimű előadásokat tartanak. A belügyminisztériumhoz ma a bácskésői Bezdán községben előfordult egy koleraanyag megbetegedést és egy koleraanyag halálesetet jelentettek be. — Az elmúlt 24 órában Nápolyban négy kolera megbetegedés és egy haláleset, Nápoly kerületben kilenc megbetegedés és hét haláleset, Róma kerületben és Apuliában 1—1 megbetegedés történt.

— Eltűnés, vagy gyermekrablás. Október 13-án Odor Ferenc villamoskalauz három és fél éves Mariska nevű leánya eltűnt az Üllői-ut 119. számú házból. A kis leány még reggel az udvaron játszott és egyszerre nyoma veszett. Detektívek nyomozták az ügyben és megállapították, hogy a kis Odor Mariska eltűnésének hátterében gyanús eset áll. Október 12-én ugyanis, amikor Odor Ferencné a lépcsőt söpörgette, a házba beállított Zatkár Józsefné, egy napszámos felesége és elremondta Odornének, hogy a házban levő fűszeres szolgálójának a felesége, ki a szomszédos Szvetenay-utca 9. számú házban lakik, nagyon szereti a gyerekeket. A nyáron meghalt a kis fia, most vágyik gyerek után és kéri Odornét, hogy a kis leányt magával vigye. Odorné megszajnálta az aszszonyt, elengedte vele a kis leányt, akit Zatkárné este vissza is vitt. A kis Mariska egész éjszaka nyugtalan volt, sirt, visszavágyott Zatkárnéhoz. Másnap, október 13-án reggel nyolcz órakor a leányka leszaladt az udvarra és ott játszott. Megjelent később az udvarban Zatkárné és a kis leánnyal beszélgetni kezdett. Odorné még az emeletről rákiáltott Zatkárnéra, hogy el ne vigye a leánykát. De pár percz múlva a kis leány Zatkárnéval együtt eltűnt a házból. Zatkárné később felkereste, de az tudni sem akart a gyermekről. Kijelentette, hogy nála nem volt, pedig többen látták, hogy czukrot adott a leánykának. Zatkárné a rendőrségen is tagadta, hogy a kis Mariskát magával vitte volna. Az eltűnt leányka sovány, vézna, a szeme világoskék, fehér barhet ruhát, fekete klott kötenyt és fekete körgallért viselt. A rendőrség a titokzatos körülmények között eltűnt leánykát keresi.

— Összeütközött tengeri hajók. A zenggi horvát hajóosztás *Hrvatska* nevű gőzöse ma reggel, amikor a fiumei kikötőből elindult *Karlopaga*-ba, a kikötő belső részében megfordulás közben orrával nekiment a Mária Terézia móló mellett horgonyzó *Dalmácia* gőzöse, amely az Ungaro-Kroata-társaság tulajdona. Az összeütközés oly heves volt, hogy a *Dalmácia* a vízvonalon fölött nagy léket kapott. A *Hrvatska* jelentéktelenül sérült meg és folytatta útját. A *Dalmácia*-gőzös kárát 15.000 koronára becsülik. A zenggi hajóosztás *Glavan* Jánost, a *Hrvatska* parancsnokát az összeütközés miatt fölfüggesztette s helyette más parancsnokot küldött a hajóra. *Glavan* csak néhány nap óta volt a *Hrvatska* parancsnoka, a név hivatal vizsgálatot indított.

— Luccheni holtteste. Genfből jelentik nekünk: Mivel *Luccheninek* Olaszországban élő fivére nem tartott igényt öngyilkossá lett fivére holttestének kiszogáltatására, a törvényszék a holttestet a genfi anatómiai intézetnek engedte át.

— Eltűnt hivatalnok. A rendőrségben ma bejelentették, hogy *Réthly* Karolin budapesti születésű 18 éves magánhivatalnok atyjával Rákócsterztúrról Budapestre jött. A Nejelejs-utczában elvált az édesapjától és azóta nyoma veszett. Továbbá eltűntek: Jancsek Gyula budapesti születésű 9 éves tanuló (lakik: Rökk Szilárd-utca 7.). Sántha József 13 éves szabónas. Kaesirek Antal budapesti születésű 4 éves fiúcska (Izabella-utca 64.) Margó Sándorné 48 éves mosónő (Hungária-ut 54/a.) Az eltűnteket keresi a rendőrség.

— Cserna Pál temetése. Cserna Pál hírlapíró-társunk, a miniszterelnöki sajtóiroda tagja, hétfőn váratlanul elhunyt. Ravatalát a farkasréti temető halottsházában állították fel, ahonnan ma délután temették el pályatársainak nagy részvétele mellett. A végítzességadáson megjelentek: Klein Ödön osztálytanácsossal, a miniszterelnöki sajtóiroda főnökeivel élén az összes sajtótudósítók, a Pester Lloyd szerkesztőségének tagjai, sok hírlapíró és a család több barátja. A beszterleést dr. Vargyas Tivadar budavári káplán végezte. A gyülekezet elkisérte a holttestet a sírig, melyet átadtak az anyaföldnek.

— A jubiláló jogász-bál. Aranyjubiläumát ünnepli az idén a jogászok bálja, amelynek fénye és sikere évtizedek óta hagyományos. A Joghallgatók Segítőegyesülete ma tartotta meg ülést, amelyen megválasztották a bál elnökét, Kariton Ferenczet.

— Katasztrófa a hidépítésnél. Ma délután súlyos szerencsétlenség történt a Dunánál, az új öszekötő vasúti hid építkezésénél. Egy ötven métermázsas suly hatalmas terméskő kizuhant az emelődaruról és három munkást maga alá temetett, egyet pedig belesodort a Dunába. Tizenegy órakor a hidépítő hajón tíz munkás azzal volt elfoglalta, hogy a hatalmas suly terméskövet a Dunába sülyeszse. A köre ráerősítették a daru lánczeit és a gép megindult. Fölemelte a követ egy méter magasságba, azután elfordult. Most kellett volna a Dunába sülyeszteni, de a lánczok elszakadtak és a hatalmas terméskő a hajó fedélzetére zuhant és négy munkást esebistett meg életeveszedelmesen. *Hinterreiter* István napszámosnak bezuzta a fejét és besodorta a Dunába. A többi munkás az első pillanatban azt hitte, hogy csak *Hinterreiter* esebesült meg. Csónakba ugáltak és utána eveztek és nagy küzdelem után kimentették a habokból. Ekkor látták csak, hogy a szerencsétlenségnek több áldozata is van. *Pinke* János, *Gasparyevics* Márton és *Serfőző* Imre kőművesek vértől boritva, összezárt tagokkal fetrengtek a hajó fedélzetén. Azonnal értesítették a mentőket, akik nagy apparátussal vonultak ki. Bekötötték az összetört emberek sebeit és bevitték őket a Rökuskórházba. Mind a négy munkás a halállal vívdik. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy kit terhel a felelősség.

— Küzdelem a vadorzóval. Szekesfehérvárról jelentik: A csákvári erdőségben *Magyar* László erdész tetten érte *Zsebő* István hírhedt vadorzót s miután ez nem menekülhetett, az erdőszere támadt. *Magyar* önvédelemből kénytelen volt fegyverét használni és *Zsebőt* lelőtte. A vizsgálatot megindították.

— A porosz nábobok. Martin Rudolff berlini Függetlenség író könyvet írt a poroszországi vagyonokról. A könyv adatai szerint Poroszország leggazdagabb polgára, *E. H. Uebel* né, született Krupp Bert. aki 214 millió márká vagyon után fizet adót. Utána *Henckel von Donnersmarck* 177 millió, a harmadik pedig az ujeści herezeg, akinek 151 millió márká vagyon van. Negyedik a sorban a frankfurti *Goldschmidt-Pothschild* báró, (107 millió márká). Érdekes, hogy a bárónak elhunyt veje, *Rothschild* Wiley báró 1899-ben 266 millió márká vagonat vallott be. Berlin legvagdagabb lakosa *Mendelssohn-Bartholdy* Ernő bankár (43 millió márká.)

— A berlini rendőrség mosakodik. Berlinből jelentik: A külföldi sajtóképviselők egyesületének beadványára a belügyminiszter megállapítja, hogy a moabiti zavargások alkalmával az újságírók automobijja oly helyen állt meg, ahol a rendőrségnek állandó harezai voltak a tüntetőkkel, az automobilban lévőek egyike állt és folyton gesztikulált, úgy, hogy a rendőrség azt hitte, a tüntetés vezetőivel van dolga s távozásra szólította fel az automobilt. Miután ez nem történt meg, sőt az automobil irányából ködörösök is érte az egyik rendőrt, a rendőrök fegyverüket használták, hogy az automobilt kényszerítsék a távozásra. Ily körülmények között a rendőrtisztviselő sajnálatos tévedése megérthető.

— Letartóztatott sikkasztó. Tegnapi Krendler lakerekedő-cég feljelentést tett a rendőrségben, hogy *Kaposos* János 20 éves háziszolgája 15.000 koronát ellopt és megszökött. A szolga lopásáról a rendőrség táviratban értesítette a nagyobb városok rendőrségeit és ennek az intézkedésnek ma sikere is lett. *Kaposos* Jánost Bécsben az Arany-koszorúhoz czimzett szállodában, ahol *Kis* Miklós alügyén lakott, elfogták. 14.500 koronát találtak nála.

— Építkezési botrány Rozsnyón. Nagyobb építkezési botrány pattant ki Gömör-Rozsnyón. A Rozsnyón három és fél év előtt épült királyi kath főgimnázium épületében a folyosók boltozata még 1909. év elején veszedelmesen megrepedezett és több mint harmincz centiméterrel sülyedt. A főgimnázium akkori igazgatója, Szmekta Ödön a veszedelem láttára egész hosszában rögtön aládu-czoltatta mind a két emeleten a folyosókat s így a pillanatnyi veszedelem egyelőre elhárult, Szmekta igazgató még 1909. évben sürgős felterjesztést tett a közoktatási minisztériumhoz, mely együtt építette a főgimnáziumot a jászóvári premontrai kanonok-renddel, de a minisztérium a roskadozó folyosók ügyében mindaddig nem intézkedett, pedig lett volna idő az idei szünidőben. A helyzet miután napokban olyan veszedelmessé vált, hogy a műszaki felülvizsgálatot állandóan eszközöz Szilvács Nándor rozsnyói építőmester és Glück Vilmos magyar államvasuti főmérnök kijelentették, miszerint tovább nem vállalnak felelősséget a hatalmas kiterjedésű épület biztonságáért, mire a főgimnázium jelenlegi igazgatója, Répárszky Barna, bezáratta az iskola összes helyiségeit. Az építkezést annak tőjén Ungár Mór miskolczi építkezési vállalkozó végezte, ki — úgy látszik — kevés vasgerendát alkalmazott úgy a folyosókon, valamint egyes teremekben is. Tavaly őszszel egy erősebb szélvész-nél a kémények is ledőltek és több helyütt beszakították a tetőt is; emiatt nem is vette át hivatalosan a premontrai rend az új épületet. Az iskola nélkül maradt diákok szülői mozgalmat indítottak, hogy a javítási munkálatok alatt fiuk részére a rozsnyói evangélikus főgimnáziumban folytassák a tanítást. Ez annyival is inkább szükséges volna, mert a katolikus főgimnázium épületének helyreállítása 6—8 hetet igényel. Az evangélikus főgimnáziumban a tanítás most délig tart és így ha a premontrai rend kérelme meghallgatásra talál, ugy a helyiség nélkül maradt diákság számára ideiglenesen délutánonként az evangélikus főgimnázium épületében lehet tartani előadásokat.

— A részeg kovács elvágzása. Martin Károly kristyóri kovács tegnap délután részegen tért haza a kocsimból s durva szitkokkal támadt az ebédre várakozó nejeire. Apósa *Sturk* József védelmére kelt leányának, mire a brutális vó revolverrel közvetlen közelről alsó testébe lött, az öreg ember megszerogyott és jelenleg a halállal vívdik. *Sturk* segítségére előrohant annak fia is, kit a kovács szintén golyóval fogadott, sulyosan megsebesítvén a fiatal embert. Időközben összeseregett az utca népe s néhány erős férfi rávetette magát a herkuestermetű kovácsra, akit csak nagynehézen sikerült lefegyverezni s a csendőrséghez beszállítani. Az öljöngő ember itt is durva szitkokban tört ki s lövéssel fenyegette egész családját. A csendőrség a dévai ügyészség börtönébe szállította a bestialis kovácsot.

— Felrobbantotta önmagát. Déváról táviratfozzák: Szokatlanul borzalmas módon vetett véget életének Czula József felsőszilvási bányász. Szájába vett egy dinamittöltényt és valami készülékkel felrobbantotta: A robbanás a szerencsétlen ember darabokra tépte.

— Szapora gyermekaldás. Gulács községben Gerzsenyi Bertalan négy leánygyermeket szült. A négy gyermek csak tíz perczig élt, az anya azonban jól érzi magát.

— Halálos elgázolás. Ma délelőtt a gróf Károlyi-utca 8. számú ház előtt *Tóth* János kocsi szénél megrakott kocsija elgázolta *Simon* Károly 18 éves messenger boyt. A kocsi kerekei a fiu mellék mentek keresztül és nyomban meghalt. Holttestét a bonczani intézetbe vitték.

— A báró gazdasszonya miatt. Berlinben néhány nap előtt kinos affér támadt báró *Eschwegen* szolgálaton kívül álló kapitány és egy kereskedő között egy gazdasszony miatt, aki a bárót eszben hagyta és a kereskedőhöz szegődött. Az affért a kereskedő akkor bírósági utra terelte. Báró *Eschwegen* emiatt tegnap este föbelötte magát. Szolgája ma reggel holtan találta ágyában.

— Élve eltemetett gyermek. Zombolyáról jelentik: *Messini* Imre házat épített és a föld kiásásánál beomlott egy agyaggödör, amely *Muzsai* Antal tizenkét éves leányát maga alá temette. A gyermek nyomban meghalt.

— Halál a fürdőben. A Sósfürdő egy kabinjában ma délután hirtelen rosszul lett és meghalt *Skerletz* Jánosné lakatos felesége. Szívmérgelődés ölte meg. Holttestét a bonczani intézetbe vitték.

— Életuntak. Az éjszaka a Dob-utca 91. sz. alatt levő Vörösmarty-kávéházban *Hudacsek* Johannu 21 éves utcai nő marólugot ivott. A Rökuskórházba szállították. — Tegnapi este a Károly-kört és Dohány-utca sarkán *Kurbéin* Ágoston munkátlan ember, aki a Dob-utca 10. szám alatt lakik, marólugot ivott. Bevitték a Rökuskórházba. *Kurbéin* elmondotta, hogy mind a két lábára nyomorék, nem tudott munkát kapni és ezért akart meghalni. — *Leipner* Dezső 21 éves vasöntögegd ma délelőtt a Szabolcs-utca 13. számú lakásán egy konyhakéssel elvágta nyakán az ereit. A lakásán apolják.

Lakatosmunkások kizárás előtt. Budapesten a lakatosiparban a lefolyt nyáron három hónapig tartó sztrájk volt. Ennek következtében az amugy is tühretlen lakásviszonyok megjavítását célzó új épületek a kellő időre nem készülhettek el. A hosszú sztrájk alig múlt el, a harez a munkások szakegyletének igazgatása folytán váratlanul újra kitért. A lakatosmunkások azon megállapodások ellenére, melyeket velük a mesterek az ő kívánságoknak legmesszebbmenő méltánylásával csak rövid idővel ezelőtt kötöttek, az építkezések jelenlegi torlódását kihasználva próbálják és minden megállapodás felrevesztésével újabb követelésekkel lépnek fel és újabb bojkottokat rendeznek. Tekintettel ama károsodásra, amely a sürgőssé vált köz- és magánépítkezések esetleges újabb megakasztása esetén a közönséget fenyegeti, a mesterek szövetsége küldöttségileg kereste meg a Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesületét, hogy a felújult harezban támogatást kérjen. A kérelem a nevezett Egyesületnél nagyon szíves fogadtatásra talált, amennyiben az a mesterek szövetségét az ezidőszert fennálló megállapodás keretében belül a legmesszebbmenő támogatásról biztosította. A Lakatosmesterek Szövetsége az általános munkamegszüntetés kérdésével komolyan foglalkozik.

Revolveres orvtámadók. A múlt héten az újpesti pamutgyár három munkása *Molnár János* 22 éves, *Molnár Gyula* 18 éves és *Zalai István* 22 éves napszamosok megtámadták *Kovanda János* munkástársukat és botokkal véresre verték. A megvert ember boszút forráit s vasárnap összebeszélte *Hoffer János* 22 éves, *Kupista Rudolf* 19 éves, *Kupista János* 21 éves és *Kupista Lipót* 18 éves munkásokkal. Az öt ember vasárnap este megleste a Molnár testvéreket és Zalait, s több revolverlövést intéztek reájuk, majd pedig késekkel össze-vissza szurkálták őket. A súlyosan megsérült embereket a mentők bevitték a gróf Károlyi kórházba, ahol tegnap a rendőrség kiülötteinek jegyzőkönyvbe mondták a támadás részleteit. A rendőrség az orvtámadókat ma délután kinyomozta és mind az ötöt letartóztatta.

A molnár és gyermeke a Royal-Orfeumban. A novemberi ünnepek alkalmából a Royal-Orfeum külön délutáni előadásokon színe hozzá Raupach népszerű drámáját, a *Molnár és gyermekét* és pedig *rendkívül mérsékelt* (koronás és 60 filléres) *helyi lakosok mellett.* Háromszor tűztek műsorra a darabot: *hétfőn, kedden és szerdán* délután fél 4 órakor a Royal-Orfeum java erőinek a részvételével. Az esti előadásokban az első jubileuma után is állandóan zsúfolt házakat vonzó *Ascheroperett, a palatinus lánya* dominál, mellette a gazdag műsorból főleg a *Kupfer Elza* chansonjai és a három *Newmen* páratlanul izgató és vakmerő légtornázása az arat szenzációs sikert.

Kézrekerült utazó tolvaj. Ma délután a nyugati pályaudvaron a detektívok letartóztatták *Huszár Béla* 33 éves többszörösen büntetett, rovott multu utazó zsebtolvajt, aki eddigelő több mint nyolcz évet ült tolvajlásaiért. A pályaudvari kirendeltségnél Szentmiklóssy József nagybírónyi járásbíró panaszt tett, hogy Püspökladány és Budapest között valaki ellopta a kéziláskáját, melyben iratok voltak. A detektívok a ruhatárat figyelemmel kísérték s ott feltűnt egy fiatal ember, aki a Szentmiklóssy leírása szerinti kéziláskát el akarta helyezni. Igazolásra szólították fel és azután az őrszobába vitték, ahol megállapították kiltétét. Bevették a főkapitányságra s ott letartóztatták.

Az az eszme, hogy a Trocadero műsorát elsőrangú cabaretműsorra alakították át, már az első hét folyamán fényesen bevált. A ház mindennap zsúfolva van. Egy előadás keretében mutatkozik be a magyar s német cabaretművészet színe-java estéről-estére a legnagyobb sikerrel. Hazai erőik, mint *Heidl Váradi Elza, Tóth Mariska, Hetényi Heidlberg Albert* s *Korács Andor* lépnek fel a közönség osztatlan tetszésnyilvánítása mellett a bécsi „Fiedlerhaus” 1909/10. évre szerződött tagjaival egyetve a Wiener Lustspielensemble személyzetével, amelynek elsőrendű kiváló tagjai: *Laura von Zeller, Róbert Blum, Leó Valberg* és még néhány elsőrangú cabaretművész, akik a legkiválóbb s legmodernebb cabaretműsorra lépnek fel.

Utonálló csavargó. A krakói rendőrség táviratban értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy *Alberti Salamon* ganeti csavargó Krakóban az utczán megtámadta *Czikianevicz* gazdag porosz utazót, akitől 70.000 koronát elrabolt azután megökött. Állítólag Belgrádba utazott. Alberti 23 éves fiatal ember, erős termetű. Aki kézrekeríti 500 korona jutalmat kap.

A vakok ipara. Az önállóan dolgozó vak kefekötő iparosok ajánlják a nagyközönségnek közismert háztartási, iparosi és gazdasági kefésprő és eset-készítményeiket és kéri, hogy bármilyen csekély bevásárlással, illetve egy levelezőlapon történő megrendeléssel létfentartásukban támogassák őket. Az árut szívesen házhoz szállítják, valamint a vidéki megrendeléseket minden költség nélkül gyorsan és lelkiismeretesesen eszközik. Címük: Vakok kefekötő-műhelye, Budapest, VII., István-út 35.

A kopersóból vitték a boncvasztalra. Szamosújváron megrendítő esemény történt egy urileány temetésénél. Még a mult hét elején súlyosan megbetegedett *Todorán Anna*, egyik legszebb szamosújvári urileány. Az orvosok nem tudták megállapítani, mi baja lehet s a szegény leány állapota egyre rosszabbodott. Mikor a szép leány érezte, hogy meghal, bekérette szüleit és két tanut s megvallotta, hogy kedvesének, *Szigyártó Tivadar* tanítónak parancsára ivott valami iszonyuan keserű folyadékot aminek az lett volna hivatása, hogy megszabadítsa szerelmüknek jelentkező gyümölcsőtől. Vallomása után *Todorán Anna* meghalt. Hétfőre volt kitérve a temetése. A menet épp indulni akart, mikor megjelentek a törvény emberei s ügyései parancsra a halott leány tetemét a kopersóból a lány sir helyett a kemény boncvasztalra helyezték. A boncvasztal megállapította, hogy a szerencsétlen leány beletit valami mérges folyadék teljesen elűszkösítette. A csábító tanító eltűnt a vidékről.

Halálozás. *Pekár Gyula*, a zempléni megyei függetlenségi és 48-as párt elnöke, a satoraljai helyi függetlenségi kör alapító elnöke s utóbb díszelnöke, hosszú betegség után meghalt Satoraljai helyen. *Bonelli Ottó* vezérőrnagy, a 35. gyaloghadosztály parancsnoka, tegnap Bécsben 64 éves korában meghalt. *Idb. Vágányi* Sebástyén életének 73-ik évében elhunyt Budapesten.

- x **Ha őszül a haja, használja a Stella-vizet.** Ara 2 K. Kapható egyedül Zoltán B. gyógytárában, Budapest, V., Szabadság-tér.
- x **Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 31. Színhazi és variété-műsor.** Kezdeté 8 órakor.
- x **Fodor-féle vívőterem a Koronahercz-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívőterme.** Különös gond fordítatik a gyermektornára és vívásra.
- x **Szép a hajuz Hajdusági pedróval.**
- x **Bob hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.**

A novemberi előléptetések.

— **Hazai miniszter: altábornagy.** —

Budapest, október 26.

A novemberi előléptetések közül bennünket a legközelebből a magyar honvédelmi miniszter kinevezése érdekel. Ugyanis a király, mint félhivatalosan jelentik, *Hazai Samu* honvédelmi miniszter vezérőrnagyot altábornaggyá léptette elő.

A kinevezésről a következő legfelsőbb kézirat szól:

Kedves Hazai!

1910. november 1-től kezdődőleg Önt altábornaggyá nevezem ki.

Bécs, 1910. október 25.

Ferencz József s. k.

A ma nyilvánosságra kerülő közös hadseregbeli novemberi előléptetés általában kedvezőnek mondható. Benne a hadvezetőségnek az a határozott törekvése jut kifejezésre, hogy az egyes rangokban (különösen a századosi rangban) való várakozási időt megrövidítse, másrészt pedig az ugyanabban a rangban való várakozási különbségeket a különböző csapatok között lehetőleg kiküszöbölje. Az a törekvés is megnyilvánul, hogy a magasabb állásokra már kinevezett, de állásaik rangját még el nem nyert parancsnokok (ezredes-dandárparancsnokok, vezérőrnagy-hadosztályparancsnokok és altábornagy-hadtestparancsnokok) működési körüknek megfelelő rangba jussanak. Az ezredesek várakozási ideje a régebbi három és fél évről három évre csökkent, az alezredeseket négy év mulva nevezik ki, a vezérkarban pedig a várakozási idő még fél esztendővel kevesebb. A mérnökkarban a várakozási idő valamennyire hosszabb, aminek oka abban van, hogy ennek a karnak előléptetési viszonyai a közelmúltban rendkívül kedvezőek voltak.

A hadvezetőségnek az a törekvése, hogy az őrnagyi rangig való feljutás rendkívül hosszú várakozási idejét lehetőleg csökkentse, megnyilvánul abban az örvendetes tényben, hogy ma már a századosoknak meglehetősen nagy része tizenkét év mulva, a tüzérségi századosok pedig már tizenkettőfél év mulva megkapják az őrnagyi rangot.

A főtisztis rangokban a mostani előléptetés ezerkétöt-hatszáz egynégy-többet ér s ennek a kategóriának rangbeli emelkedése az utolsó esztendőkből a legerősebb. A várakozási idő ezekben a rangokban most is körülbelül annyi volt, mint a májusi előléptetéseknél, amennyiben a hadnagyok 6-6½, a főhadnagyk pedig 9½-10 esztendő után léptek elő. Habár az előléptetettek száma igen nagy, a hadvezetőségnek még sem sikerült azt a szándékát teljesen bevértani, hogy az alantás tisztet (hadnagyt, főhadnagyt) várakozási idejét lényegesen csökkentse s ennek a törekvésnek jelentékesebb

sikere csak akkor lesz, ha az alsóbb rangokban az állomány csökkentését a magasabbrangú tisztii állomány növelésével egyúttesen keresztül lehet vinni.

A hadbírói karban az előléptési viszonyok a százados-hadbíróig annyiban kedvezőek, hogy a hadbírójelöltek 8½-9 évi várakozási idő után már megkapják a századosi rangot. A századosok 12½-13 évig várnak őrnagy-hadbíróvá való kinevezésükre, míg az ezredes-hadbíróvá való kinevezés 11½-12 esztendő után következik el.

A katonaeorvosi tisztikarban az előléptetés igen jó. A várakozási idő a törzstiszti rangokban a normális maradt ugyan, a most kinevezésre kerülő ezredesorvosok azonban főorvosi rangjukban csak igen kevés ideig várakoztak. A hadvezetőségnek erre a területre vonatkozó törekvése is az, hogy a törzsvorvosi állások szaporításával a jövőre kedvezőbb előléptési viszonyokat teremtsen.

A katonai számvevőtisztiek csoportjában az előléptési viszonyok igen jók s előreláthatóan, éppen úgy, mint a hadsereg többi hivatalnoktisztii csoportjaiban, állandóan azok is maradnak. Különösen jók a katonai állatorvosok előléptési viszonyai, amikhez erősen hozzájárult a most rendszeresített VIII. rangosztály.

A soronkivüli előléptetés ez alkalommal is a legszűkebb határok közt mozgott s a gyalogságnál csupán csak a századosi rangból őrnaggyá való előléptésnél volt. A katonaeorvosi karban hat ezredorvos lett soronkivül törzsvorvossá s közülük is három egyetemi magántanár volt.

A novemberi előléptetés tehát általában elég kedvező, különösen annak tekintetbevételével, hogy a novemberi előléptések rendszerint korlátozottabb számúak szoktak lenni, mint a májusiak. Az idei novemberi előléptések számbeli egyformasága a májusiakkal tehát korlátozott jele annak, hogy az előléptési viszonyok javulása állandó. Különösen a századosok várakozási idejének csökkentése jelent sokat, mivel ezzel a tisztikar régi, jogos kívánsága teljesül.

Kinevezések a honvédségnél.

A tábornoki karban.

A király október 25-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával, 1910. évi november hó 1-ével kinevezte tábornagygyá: *Jehl Gusztáv* altábornaggyot, a honvédség főparancsnokának helyettesét:

altábornagyokká: a következő vezérőrnagyokat: *tagliuni* és *talgatei* gróf *Marenczi Ferencz*, *valdiolai örgróf*, *marenzieltdi* és *schenecki bárót*, a 80. honvéd gyalogdandár parancsnokát, egyelőre jelenlegi szolgálati alkalmazásában való meghagyása mellett és *Günzl Antalt*, a *kassai III. honvédkerület* parancsnokát;

vezérőrnagyokká: a következő ezredeseket: *Brabecz Gyulát*, *Froreich-Szabó Ernót*, *adaí Pászthy Kálmánt*, *fogarasi Tamásy Árpádot*, *alsó-mátyásfalvi Mattyasozszy Mátyást*, *Kornhaber Adódot*, *Bogat Istvánt*, *Hadfy Imrét*, *Szurmay Sándort*, *Kálnay Lajost*.

A vezérkari testületben:

őrnagyokká: a következő századosokat: *Kereszeg és adóriani gróf Csáky Károlyt*, *Reichard Józsefet*, *Minaich Oszkárt*.

századosokká a következő főhadnagyokat: *Megay Ernót*, *Marcsekényi Ottót*, *dormándi Dormándy Gézát*, *Rapaich Rikárdot* és *Módlly Zoltánt*.

A honvédség tényleges állományában

A gyalogságnál:

ezredesekké a következő alezredeseket: *tardoskedi Benke Bélát*, *Háber Jánost*, *Burget Lajost*, *Tanárky Bélát*, *Kleszky Ottót*;

alezredesekké a következő őrnagyokat: *Iovag Sypniewski Györgyöt*, *Garó Istvánt* és *Karleusa Fülöpöt*.

A lovasságnál:

őrnagyokká: *felsőőrti Cseresnyés László* és *felsőkubinyi és deményfalvi Kubinyi György* századosokat;

A honvéd mérnöki tisztikarban:

őrnagyokká *Holles Géza* és *Szent-Istvány Béla* századosokat.

A fegyvertári műszaki tisztiek állományában:

alezredesé: *Aberle Antal* őrnaggyot.

A ruhatári műszaki tisztiek állományában:

alezredesé: *Decsy János* őrnaggyot, a *Lovend központi ruhatárnál*.

A helyi alkalmazású tisztiek állományában:

az 1. csoportban: **őrnagyokká** a következő századosokat: *Petrás Miklóst*, *Mayer Frigyes* és *Cserny Lajost*, *Dreher Ferenczet*, *Stein Györgyöt*, *Földessy Dezeót* és *Székely Imrét*.

A honvéd hadbírói tisztikarban

A tényleges állományban.

őrnagy-hadbíróvá: *waltersthalii Walter Artur* százados-hadbíró;

százados-hadbírókká: dr. Havas Bélát, Csiszér Károlyt, Szöllösi Jánost és dr. chiznei Cherven Lászlót.

A honvéd orvosi tisztikarban.

A tényleges állományban:

törzsróvossá: dr. Krausz Béla ezredorvost, a sziszeki 27. honvéd gyalogezred orvosfőnökét.

A honvéd hadbiztosági tisztviselők állományában.

A tényleges állományban:

vezérhadbiztoság: Csurda Andor I. osztályú főhadbiztos; **hadbiztosokká:** a következő alhadbiztosokat: Rencz Aurélt, Schuster Jánost, Walter Jánost, Gébler Józsefet, Mojzer Lászlót, Gotti Jenőt és Riez Bélat.

A csendőrség állományában:

atezredesekké a következő őrnagyokat: felsőbbnyai Bányay Albertet az I. Szathmáry Józsefet a II. és Lórántházi és zágorhádi Lóránth Dénest a VIII. számú csendőrkerület parancsnokhelyettesét; **őrnagyokká** a következő másodtörzstiszti teendőkkel megbízott századosokat: Bariss Árpádot az V. és Pfeiffer Károlyt az I. számú csendőrkerület állományában, másodtörzstisztekké való kinevezés mellett.

A király kinevezett továbbá vezérkari századosokká 22, tüzérszázadosokká 3, műszaki századosokká 5, a gyalogcsapatokhoz 215 főhadnagyot, főhadnagyokká a gyalogcsapatoknál 361 hadnagyot és hadnagyokká a gyalogcsapatoknál 328 zászlóst. Az egészségügyi csapatoknál századosokká két főhadnagyot, főhadnagyokká két hadnagyot, hadnagyokká öt zászlóst. A lovasságnál kapitányokká 25 főhadnagyot, főhadnagyokká 34 hadnagyot, hadnagyokká 18 zászlóst. A tábori és hegyi tüzérségnél századosokká husz főhadnagyot, főhadnagyokká 81 hadnagyot és hadnagyokká 44 zászlóst. A vártüzérezrednél századosokká négy főhadnagyot, főhadnagyokká 24 hadnagyot, hadnagyokká 13 zászlóst. A szerkeszknél kapitányokká 3 főhadnagyot, főhadnagyokká 20 hadnagyot és hadnagyokká 3 zászlóst.

A haditengerészetnél kinevezetett Kneisler Leodegar altengernagy tengernagygyá, Hauss Antal ellentengernagy altengernagygyá, Kirchmayr György lovag sorhajókapitány ellentengernagygyá, sorhajókapitányokká három fregattakapitányt, fregattakapitányokká hat korvetkapitányt, korvetkapitányokká hét sorhajóhadnagy, sorhajóhadnagyokká 22 fregattahadnagy, fregattahadnagyokká 25 hajózászlós.

Kinevezetett továbbá vezérkari orvosokká két elsőosztályú főtörzsróvos, elsőosztályú főtörzsróvosokká három másodosztályú főtörzsróvos, másodosztályú főtörzsróvosokká tizfőtörzsróvos, törzsróvosokká 13 ezredorvos, ezredorvosokká 12 főorvos.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© **Utazások a léghajón.** A Majna melletti Frankfurtból jelentik, hogy a németországi léghajóközlekedés létesítésére alakult részvénytársaság már nagyban folytatja munkálatait. Telen megépítik a frankfurti léghajó-kikötőt, úgy hogy tavasszal a kikötő már készen lesz és megindítják a közlekedést Frankfurt—Baden—Baden és Friedrichshafen—Frankfurt—Düsseldorf között. Az utóbbi vonalba esetleg Hamburgot is beleveszik. A kikötő mellett Frankfurtban egy nagy aviatikai gyakorlóteret is rendeznek be.

© **Halálos repülés.** Párisból jelentik: Banchard aviatikus Issi les Molineaux körül, amidőn Bourgesből visszatérve, leszállni készült, 30 méter magasságból a földre esett és azonnal meghalt.

© **Léghajón Franciaországból Angliába.** Párisból jelentik: A „Morningpost“ nevű angol léghajó ma délelőtt 10 óra 15 perckor a közeli Moissonba felszállt és az angolországi Albertshottba repült.

Amidőn a „Morningpost“ léghajóját Aldershotban a hangárba vitték, nekiütközött egy gerendának, mely felszakította a burkolatot, mire az menydörgésszerű robajjal összeomlott. A léghajó váza alig szenvedett kárt.

© **Repülés Halleből Lipcsébe.** Paulain aviatikus, aki 3 óra 45 perckor Halleban felszállt, öt óra tájban Lipcse közelében leszállt és holnap repül Lipcsébe.

© **Az eltűnt léghajó.** Montreálból jelentik: Port-Williamból érkezett jelentés szerint megláták az eddig eltűnt „America“ ballont.

KÖZIGAZGATÁS.

A községgé alakulás alakiságai.

Budapest, október 26.

A községi törvény vonatkozó szakaszai elég részletesen és terjedelmesen magyarázzák meg, mily előfeltételeket kell igazolni, illetve teljesíteni valamely pusztnak vagy telepnek, ha önálló nagyközséggé akar alakulni, de közigazgatási jogunk egy szóval sem emlíkezik meg arról, hogy mily keretekben kell a tényleges megalakulásnak lefolytania, miként állíttatnak be az új község szervei, miként rendezkedik be az új község, hogy megkezdhesse önkormányzati működését és teljesíthesse amaz igazgatási feladatokat, amelyeket az egyes törvények hatáskörébe utalnak.

E tekintetben csak a gyakorlat teremtett meg bizonyos eljárást s azt hisszük, nem lesz érdektelen lapunk olvasóira nézve, ha a kifejtett gyakorlatot megismertettjük.

A községgé alakulás ténye akkor nyer befejezést, amidőn a belügyminiszter ehhez az engedélyt megadta.

Ekkor az anyaközség előjárósága és a járás főszolgabírája megkezdi az új község szervezését, amelynek minden teendőjét az anyaközség előjárósága köteles a beszerzéséig ellátni.

A legelső teendő a legtöbb adót fizető képviselőtestületi tagok névjegyzékének összeállítása, oly számban, amint ez a törvény értelmében szükséges, a népesség számának hozzávetőleges megállapítása alapján, a választói joggal bírók összeírása, mindezek természetesen az anyaközségben vezetett adófükönyvekből készíttetnek el.

A választók névjegyzékének összeállítása után megejtetik a községi képviselőtestületi tagok választása és a főszolgabíró helyettes-jegyzőt nevez ki.

Talán némelyek vita tárgyává teszik a helyettes jegyző kinevezésére vonatkozó jogosultságot, azzal érvelve, hogy egy még nem létező állásra, amely szervezve nincs, amelynek szervezésére szóló határozat, ha már létrejött volna is, végre nem hajtható, mert hiszen az állások szervezését kimondó határozatok csak a vármegyei törvényhatóság jóváhagyása után fogantathatók; ezekkel szemben arra utalunk, hogy a törvény értelmében minden nagyközségnek egy jegyzővel birnia kell s a jegyző hatásköre, kötelessége, jogai, járandósága törvényekkel szabályozzák, mihez képest a jegyzői állásnak nagyközségben, akár helyettesítés, akár választás útján való betöltéséhez nem elengedhetetlenül szükséges, hogy az állás szabályrendeletileg szervezett legyen.

A képviselőtestület megalakulása után megejtetik az előjárói állásra a választások; betöltetik a bírói, törvénybírói, pénztárnoki és közgyámi állás, egyelőre fizetés nélkül, ugyanazon alapon, mint a jegyzői állás helyettesítés útján való betöltése történt, mert hiszen a községi törvény parancsolólag elrendeli, hogy minden nagyközségben kell bírónak, törvénybíróknak, közgyámnak, pénztárnoknak és legalább 4 tanácsbelinek lennie.

Mikor ez állásokra a választás megejtett, nincs semmi akadálya annak, hogy a jegyzői állásra a pályázat kiírássék. Természetesen csak a törvényben biztosított 1600 korona fizetés és lakás, vagy lakbér élvezete mellett, mert szabályrendelet hiányában a jegyzői állás csak a törvényben biztosított minimális fizetéssel tölthető be, mivel enélkül esetleg magasabb járandóság megállapítása a képviselőtestület által csak szabályrendeletileg eszközölhető.

A jegyzői állás végleges betöltése történetik meg utólag, mert a községi törvény értelmében a jegyzői állás betöltésénél az előjáróság többi tagjai is szavazati joggal bírnak, minél fogva a jegyzőválasztást a bírói stb. állások betöltésének megelőznie kell.

Az állások illetén betöltése után a község megkezdí működését, képviselőtestületi határozat alapján alkalmaztatván kellő számú munkaeső is.

Az önkormányzati tevékenység első állomása a

község szervezési szabályrendeletének megalkotása. Mikor ez megtörtént és jóváhagyatott, akkor kerülnek betöltés alá azon állások, amelyeket a törvényben előírtakon kívül a képviselőtestület még önkormányzati jogából kifolyólag a mutatkozó szükséghez képest szervezett.

A község működése az év bármely napján megkezdhető. Az anyaközség megkésztíti az összes adó-kivétési lajstromok kivonatait, ebből elkészül az új község állami adófükönyve, amelybe átvettettek az előző év zárlati eredményei; a hátralékok és túlfizetések.

A községi adót saját pótdadó peresztje alapján szedi az új község, betudván kinék-kinék az anyaközségnél netalán teljesített fizetéseit.

Azon naptól kezdve kell az anyaközséggel elszámolni, amely napon kelt az önállóságot kimondó rendelet. E naptól fogva az új község érdekében tett kiadásokat ez az anyaközségnek megtéríti, viszont az ez által e naptól beszedett községi adók az új község javára számolandók el.

Gyermekvédelmi tanács Krassó-Szörényvármegyében. Krassó-Szörény vármegye ambicóbusz árvaszéki elnöke, Schopf Kálmán Berlinbe utazott a németországi gyámügyek tanulmányozása céljából. Az árvaszéki elnök Berlinben résztvett a hivatásos gyámügyek október 25-én tartott kongresszusán, utazásának főcélja pedig a vezetése alatt álló árvaszéknél gyermekvédelmi tanács létesítése, a székesfővárosi árvaszéknél legújabbán létesített ilyen tanács mintájára, ami egy társadalmi, mint kulturális és magyar fajmentársi szempontból Krassó-Szörényben kiszámíthatatlan fontossággal bír. Krassó-Szörényvármegye példáját remélhetőleg követni fogja a többi vármegye is, feltételezve, hogy működésének a gyermekvédelemre vonatkozó intenzív fejlesztése által nemcsak közgazdasági, kulturális és humanitárius, hanem magyar nemzeti szempontból is eléggé nem értékelhető, valóban nemzeti missziót teljesít.

Jegyzőválasztások. Temes vármegye Révaujfalú községében tegnapelőtt jegyzővé választották Kiss Károlyt volt sándorházi jegyzőt. — Sopron vármegye Loosmándi községében jegyzővé választották Szörjék Rezsőt ottani segédjegyzőt.

Orvosok sztrájkja. A kaposvári orvosok Szabolczay Manó vármegyei főorvos elnökieite alatt megcsináltak azt, amivel más megyében csak fenyegetődtek a betegpénztári orvosok. A pénztár által megállapított alacsony díjak ellen ugyanis ország-szerre felszólalnak az orvosok, fenyegetődnek a sztrájjal, de ahol kísérletet tettek vele, csufos kudarcra lett a vége, mert az orvosok közt nem volt szolidaritás. Somogy vármegyében ez másként lesz. Ott az orvosok élere maga a vármegyei főorvos állott és olyan összetartást tudott beléjük szuggérálni, hogy a sztrájk kimondása esetén egyetlen egy orvos nem fog merészelní a közös határozattal szembehelyezkedni. A sztrájk már elhatározott dolog, kimondása az október 27-iki ülésen fog bekövetkezni.

Szűzítz új iskola Bihar vármegyében. Nagyfontosságú értekezletet tartottak ma, október 26-án Belényesen Miskolczy főispán elnökieite alatt, a nemzetiségi vidékek iskolái ügyében. Mint táviratilag jelentik, az értekezleten Erdődy János tanfelügyelő ismertette a belényesi tanfelügyelőségi terület öt járásában uralkodó szomorú közoktatásiügyi viszonyokat. Az öt járásban, mintegy 110 iskolára kell kiterjedni a megindítandó akciónak. Ötvenhárom községben egyáltalában nincsen iskola, ötvenhárom pedig betöltetlen a tanítói állás. A jelentés azonban kiterjeszkedik körültekintő módon a községek vagyoni és egyéb állapotaira is. Mindenekelőtt pontosan megállapították, hogy mennyi az illető községek pótdólya és a nemzetiségielk száma milyen arányban van a magyar lakosság számával. Elkészült a 6—12 éves tan köteles gyermekek kimutatása is. A tanfelügyelő eljárásművelésének másik része azokról az iskolákról számolt be, amelyekben szűnetel a tanítás. Megállapították, hogy az iskolák feltűnően nagyszámú szűnetelőségek nem a tanítóhiány, hanem az iskolafenntartók magatartása az oka. Az értekezlet határozatát előterjesztik a közigazgatási bizottság legközelebbi ülésén és onnan a közoktatási kormány elé kerül.

Fizetésjavítás Aradon. Arad város törvényhatósága ma tartotta rendes közgyűlését, amelyen megszavazták a tisztviselők fizetésrendezéséről szóló javaslatot. A javaslat szerint a polgármestereknek 12.000 korona fizetésre lesz s a fizetésüket általában 25—30 százalékkal emelték. A közgyűlés a városi bizottsági tagválasztásokat november 20-án tűzte ki.

OLINKIEVICH
KRISTALIN
 NÖVÉNY-CRÉM
 SZAPPAN ÉS PUDER
 ÁRA KOR. KAPHATÓ MINDENÜTT. BUDAPESTEN IX. PÁVA-U. 7.

OLINKIEVICH
KRISTALIN
 KRÉM
 PUDER
 SZAPPAN

!!!

Az Olinkievich Kristalin krém azon egyedül eddig még nem létezett széplőzer, mely tudományos alapon tisztán növényi alkotászekből, minden zsíros anyag nélkül készült. Kiválósága abban nyilvánul, hogy a bőr sejtjeit nem tömi be, mint a zsíros kenőcsök, ellenben azok szabadon lélegzését elősegíti.

Az Olinkievich Kristalin krém oly gyógynövényekből készült, mely a leggyógyibb aroztól is rövid használat után bársonysává, üdvé és fehérré teszi. Tudományos körökben ismert kiváló készítmény.

Ára: növény-szappan 1.—, növény-puder 1.—, növényorv. üvegdoboz 1.— és nagy üvegdoboz 3.— Próbadoz 50 fill.

Mindenütt kapható!

Megrendelhető
„OLINKIEVICH KRISTALIN“
 BUDAPEST, IX. KER., PÁVA-UTCA 7-1K SZÁM.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Filharmoniai est.

A karmesteri pálcza első lendületével — amely oly biztosan és előkelően fut ki Kerner István jobbábjából — indul meg ennek a sokhangú és soklelkű városnak az igazi zenei élete. A nagy nyári pihenésnek, rusztikus megnyugvásnak vége; itt, a szimfonikus muzsikában találjuk meg a téli pszichénk érzéseit és hangulatait, asszonyaink ma nyitják ki a szezon ajtaját, az első találkozás ez, az első csapatsemle, az első sikerek és az első bukások esnek ma meg.

A karmesteri pálcza — tíz év adta bizottsággal és előkelőséggel — Beethoven I. szimfóniájával indukál. Az első szimfónia: oly kevésbé igazi Beethoven és mégis csak ő csinálhatta meg, mégis beletapad a kilenczágú koronába, tele forrással és ragyogással.

Debogis Mária Lujza. Az első vendég; a nemes művészek közül való, akik mindig és mindenhol kevesen vannak. Glück, Berlioz és Liszt, igen, ez az ő földje, az ő levegője; az „Alceste“, amelyet ma mozgófényképeken bámulunk, itt patakzik fel a Debogis asszony lehiggadt és kiművelt intelligenciájára, ide illik a hangjának becsületes szépsége: kissé túlzott becsületessége és nem tulságos szépsége. A közönséghez a Berlioz L'absence-ával jutott közelebb, azzal a finom mérsékléssel, amelylyel nem igyekezett többet produkálni, mint intim élvezetet egy intim társaságnak. A „Loreley“ szépen és komolyan zendült meg az ajkán, nem szenzációsan, csak úgy mint a vendég egészben: nemes művészettel, amely jól esik és nem zavar mérhetetlen vizeket.

Moshammer Román. Kedves, jó ember, kedves jó tanár és a darab, Pierné Gabriel műve kedves, jó darab. A hárfa kellemesen énekelt ki, művészetet reprezentált — ilyen igazoló jellege is volt a Mos-

hammer szerepeltetésének — de önkéntelenül is eszünkbe jutott egy másik kedves, jó hangszer, amely nincs elegánsan bearanyozva; nem oly elegánsan szabott frakkra támaszkodik, mint a Moshammeré; négy lábón jár és kisebb s sokkal kevésbé előkelő társaságban szokott szerepelni, mint a filharmonikusok. Természetesen: Moshammer művész, habár a hárfa talán csak egy szép emlék primitív korokból, amelyekben a sziveken uralkodott.

Schumann. Az igazi szépsége, igazi értéke az első filharmoniai estnek: a nyitány, a scherzo és a finálé. Frissen és hatalmasan zuggott az avatott hurokon, a scherzo egy kevésbé elaprózottan, de az egésznek mély átértéseiért, pompás kihozásáért Kerner István mást érdemelt volna, mint az egyes tételek közt nyikorogva menekülő, diszkrét párokat.

A karmesteri pálcza — amely a kezdés bizottságával és előkelőséggel zárta be az estét — hiába, a karmesteri pálcza az, amihez mindig vissza kell térnünk. Kerner István az idei szezonban Beethoven kilencz szimfóniáját hozza; egy csodálatos csodának a reális fejlődését, siketségbe csön-desülő életét, halhatatlan vergődését. Mennyi küzdelem kellett elhalkulnia, amíg tíz év után a legteljesebb kielégítés reményességével várhatjuk ezt a nagy ajándékot; mennyit és hogyan kellett dolgoznia Kernernek és csapatának, amíg Budapestet sikerült megörlelnie arra, hogy a filharmonikusok estéit hölgyek és urak ne csak a rendes téli szezonba illeszkessék be, hanem a lelkiismeretességük közé emeljék, sok és sokféle gondjaik közt ezt a tiz estét szeretetükbe fogadják. Kerner István karmesteri pálczájának kijár ez a megbecsülés az idei első estén, amely mögött tíz év, az ő életéből való tíz év áll fegyverben.

a. m.

(*) Az Operaházban holnap, csütörtökön a „Parasztbecsület“ kerül színre, melyben Haselbeck (Santuzza), Payer (Lola), Fodor Aranka (Lucia), Lunardi (Turiddu), Várady Sándor (Alfio) a főszereplők. Ezután „A piros cipő“ című balletet adják Nirschy, Brada, Smeraldi és Pini közreműködésével. Vezénylő karmester Szikla Adolf. Mascagni operáját Alszegehy Kálmán főrendező, a balletet Guerra Miklós balletmester rendezi. (Évi bérlet 140. szám, kezdete 7 órakor.) Commandatoro Battistini Matthia hétfői vendégfellépése iránt a közönség körében olyan érdeklődés mutatkozik, hogy az olcsóbb áru jegyek legnagyobb része már elvételben elkel. A hírneves olasz művész szombaton érkezik meg Budapestre, hogy a „Don Juan“ próbáján résztvegyen.

(*) Beulemans Suzanne lakodalma. Fonson és híres darabja, a „Beulemans kisasszony házassága“ amelyet most a párisi Renaissance-színházban játszanak, november elején áthurezolkodik a Réjane-színházba. Ottani premierje összeesik a kétszázadik előadás jubileumával és ebből az alkalomból a színházban Suzanne lakodalma címmel belga ünnepélyt rendeznek. Az egész színház egy flamand estamintet képelt ölti, amelyben a meghívott vendégek kedvükre mulathatnak. De csak úgy bocsátják be őket, ha flamand viseletben jelennek meg. Az étrendben csupa belga étel szerepel: Blumpanch, fricadelles, pistolets au jambon, bernardin, speculano, pain d'amande stb., valamint különböző nemzeti italokat fognak fel-szolgálni a Brüsszélből szerződött híres pü-özérnök. Almasütöket is hozatnak a belga fővárosból, ahonnan néhány közismert, tipikus alakot is meghívnak, hogy a lakodalmi képnek minél brüsszélőbb jellege legyen. A lakoma alatt a belga társulat tagjai szavalnak és énekelnek. Úgy lát-szik, hogy a „Beulemans kisasszony házasságát“ az egész szezonon át fogják adni Párisban. Nálunk is hamarosan megkezdvették a szeretetreméltó vig-játékok; holnap, csütörtökön is játszzák a Vig-színházban, ahol vasárnap lesz az első délutáni előadása.

(*) Réjane asszony Budapesten. A párisi Theatre Réjane október 30-án játssza utoljára a M'Amour című darabot, másnap már Réjane asszony társulatával együtt európai köruttra indul. November 3., 4. és 5-én a bécsi Theater an der Wien-ben fog fellépni, ahol a művésznő a „Szóki-mondó asszonyság“, „Kaméliás hölgy“ és a „Páris-Newyork“ című darabok fő női szerepét fogja el-játszani. Értesülünk szerint Réjane asszony Bu-dapesten is fog vendégszerepelni, még pedig 18-án este és 19-én délután a Magyar Színházban. A bu-dapesti vendégszereplés műsorát még nem állapí-tották meg.

(*) Mascagni új operája. Két esztendő előtt fogott Petro Mascagni új operájához. Az új dalmű most készült el, címe „Isabeau“ és szövege a középkori angol Godiva-monda után készült. A szövegíró, Illica, három felvonásra osztja a darabot és az első felvonásnak „Reggel“, a másodiknak „Délben“, a harmadiknak „Este“ a címe. Mascagni új szerzeménye november 21-én kerül először színre a newyorki New-Theater-ben.

(*) Karl Hauptmann darabjai. Gerhard Hauptmannnak, a mai Németország legnagyobb drámaírójának öccse szintén színpadi szerző, bár sokkal kisebb jelentőségű és jelentéktelenebb értékű mint a bátyja — most egyszerre két színházban került bemutatásra és mind a kettőben csufo-san megbukott. A kölni színház „Pán játékok“ címen három egyfelvonásosát mutatta be — és ezek közül az egyik „Antiquar“ című került be-mutatásra a manheimi Hoftheaterben. A német kritika egészen jogosan teszi fel a kérdést, hogy miért kell Karl Hauptmannnak darabot írnia. A bátyjával közös neve nem kötelezi erre.

(*) A „Goethe-Bund“ előadása. A stuttgarti Goethe-bund ezidei színházi előadásainak sorát tegnap kezdte meg Gustav Renner „Francesca“ című tragédiájával, melyet a közönség szívesen fogadott. Renner észak-német születésű, de földieinél sohasem tudta azt az elismerést elérni, amelyben Dél-Németországban, különösen asszonyok részesítették. Ezt a darabját is Stuttgart reformátó-ekvési asszonyok fogadták a legszívesebben, mert „Francesca“ nem az ismert klasszikus dráma hősnője, hanem a huszadik század asszonya, aki a nő legmodernebb értelmében vett független-ségéért küzd és elbukik.

(*) „A biboros“ müncheni bemutatója. A müncheni Residenz Theater most mutatta be Louis N. Parkeg drámáját, „A bibors“-t, amely annak idején a budapesti Nemzeti Színházban legsikerű műsordarabja volt. A müncheni közönség a borzalmas szépségű renaissance tragédiát nagy és lelkes elismeréssel fogadta.

(*) Városligeti Színház. Nagy góddal készül a Városligeti Színház személyzete Kosztolányi Frigyesnek „A szerelem iskolája“ című operettjére, mely a magyar születésű zeneszerzőnek legsikerültebb szerzeménye. A nagyhirű ujdonság előadási jogát a bécsi Theater an der Wien igazgatósága is megszerezte és még a tél folyamán színre hozza. „A szerelem iskolája“ elsőrendű szereposztásban kerül színre. Küry Klára, a színház kiváló vendég-primadonnája mellett Hudacsek Nelly, Hidy Irén, Szalay Gyula, Földes Dezső, Fekete László, Kabók Győző, Kellér Gyula játszanak kitűnő szerepeket. Az ujdonsághoz teljesen új kiállítás készült. Csütörtökön ötvenkettedszer adják „A muzsikuseány“ című szép zenéjű operettet. Pénteken Ujváry Károly, a Népszínház volt kórikusa „A zsidó honvéd“ énekes színműben lép fel.

(*) Gyermekszínház. Nagy érdeklődés mutatkozik a Fővárosi Gyermekszínház vasárnapi megnyitó előadása iránt, amikor is a „Babszem Jankó“ című kacagató és látványos tündérrége kerül színre. Az igazgatóság az ujdonsághoz fényes kiállítás készített. A vasárnapi megnyitó előadásra jegyek már mátlól fogva Révay-utca 18. szám alatt kaphatók. Az előadások ünnep, vasárnap és csütörtökön tartatnak meg és mindenkor négy órakor kezdődnek.

(*) Michelangelo írásai. Az olasz kormány megbízásából három kiváló olasz tudós felügyelete alatt nem sokára elkészül Michelangelo összes irodalmi műveinek nemzeti kiadása, amely úgy lehet, teljesen új világot fog vetni Michelangelo életére és alkotásaira. A monumentális mű tartalmazni fogja Michelangelo levelezéseit, két kötetben pedig csupán csak költeményei foglalnak majd helyet. Az életrajzi adatokhoz igen sok becses dolgot találtak a firenzei Buonarrotti-levéltárban. A figyelmet Karl Frey berlini Michelangelo-kutató hívta fel a Buonarrotti-levéltárban található anyag-ra egy német folyóiratban megjelent cikkével. Az óriási mű azt a nagyszámú (körülbelül 800) levelet is tartalmazni fogja, amelyet korának legkiválóbbjait hozzá intéztek. (Cosimo di Medici, Sansói vino, Vasari és mások.)

(*) Wagner-émlék. Velenczében egy bizottság kezdeményezésére melynek tagjai Gabriele D'Annunzio, valamint más olasz és külföldi személyiség, ma a Palazzo Vendramin atrumában, amelyben valamikor Wagner lakott, leleplezték az emlékére állított domborművet. A leleplezésen jelen volt a prefektus, a polgármester és a francia kormány képviselője. Utóbbiak rövid beszédeket mondtak.

(*) A Szent Imre-kollégium hangversenye. A Szent Imre-kollégium énekkara, az országos katolikus népgyűlés alkalmából november 13-án este művészi hangversenyt rendez a székesfővárosi Vigadó nagytermében.

(*) Az Akadémia teljes ülése. A Magyar Tudományos Akadémia október hó 31-én hétfőn délután öt órakor összes ülést tart, amelynek tárgyszora a következő: 1. Apáthy István, levelező tag: Dohra Antal emlékezete. 2. Folyó ügyek. Az ülés után a tagok barátságos vacsorára gyűlnek össze este nyolcz órakor a Continental-szálló külön szobájában.

(*) Hangversenyek. Bachmann-trio. November 11-én rendezik a drezdai klasszikus Bachmann-trio első budapesti kamarastélyét a Royal-teremben. A műsor újdonságokat fog tartalmazni, amelyek közül a magyar zenére nézve eseményszámba megy a magyar arisztokrácia egyik fiatal, kiváló tagjának, Pejacevich Dóra grófnő új d-moll zongoranégyesének első bemutatása. A Bachmann-trio ezen művet már a múlt télen adta elő Drezdában az ottani sajtó legnagyobb elismerése mellett. Az estélyt Franck Caesar fis-moll zongora-triójával nyitja meg és Noren G. H. új zongora-triójával fejezi be a derék társulat. Jegyek Méry Bélánál kaphatók.

Shattuck Artur, a Leschetitzky-iskola egyik büszkesége kedden, november 8-án mutatkozik be először Budapesten a Royal-teremben tartandó zongoraestélyén közönségünknek. Ez alkalommal a fiatal művész Bach d'Albert f-dur Toccatáját játssza itt először, továbbá Brahms hatalmas f-moll szonátáját és Liszt Legendáit vette fel imponáló műsorába. A hangversenyt Méry Béla rendezik.

Mischa Elmann—Friedmann. Az október 31-én a Zeneakadémiában tartandó Elmann—Friedmann szonátaestélyre a jobb jegyek nagyrésze már elkelt. Külön felemlítést érdemel, hogy a „Lyra” ezen bérletestélyén a világhírű hegedűművész magán-számokat is fog előadni.

FŐVÁROS.

(*) A főváros küldöttsége a minisztereknél. Fülepp Kálmán főpolgármester a képviselőházban fölkereste gróf Héderváry Károly miniszterelnököt, hogy bejelentse neki, hogy a főváros törvényhatósága a huzdrágaság dolgában egy monstre deputációval szándékozik a miniszterelnök és a reszort-miniszterek elé járulni. Mint értesülünk, a miniszterelnök az illetékes reszort-miniszterekkel együtt valószínűleg szombaton délelőtt tizenegy órakor fogja a fővárosi törvényhatóság küldöttségét fogadni.

(*) Czéllövők a polgármesternél. A Budapesti Polgári Lövészegyesület dr. Bárzy István polgármestert tiszteletbeli főlövészmesterré választotta meg. Az erről szóló oklevelet ma Jaritz András egyesületi főlövészmester vezetése mellett küldöttség nyújtotta át. A polgármester szívesen fogadta a küldöttséget és Jaritz András üdvözlő szavai után köszönetet mondott megválasztásáért.

(*) Lovas-szánkó a Svábhegyen. Egy vállalkozó azzal a kérelemmel fordult a rendőrkapitánysághoz, engedjék meg neki, hogy a téli hónapokban lovas-szánkójáratokat tarthasson fönn a Sváb-hegy és Jánoshegy között. A főkapitány a kérelmet pártolón tette át a főváros tanácsához.

(*) A főváros részesedése. A Budapesti Közutai Vaspálya Részvénnytársaság első félévi személyszállításból nyert hat millió korona bruttó bevétele után a főváros részesedése címén 263,842 koronát fizetett be a főváros pénztárába.

(*) A Németvölgy szabályozása. A Németvölgyi-ut és Bösszörmenyi-ut találkozásánál az eddigi szabályozási terv szerint olyan telekalakulás állott volna elő, amely nemcsak az ut megnyitását gátolná, hanem a telkeket is elvonná a helyes beépítés lehetőségétől. A főváros és a közmunkák tanácsa most az utak összefutását úgy módosította, hogy egy kis parkot iktattak a tervbe. Ez a módosítási terv, amelyet a főváros középítési bizottsága legközelebbi ülésén tárgyalni fog, a forgalom könnyű lebonyolítását és a telkek helyes beépítését fogja lehetővé tenni.

(*) A Napos-ut megnyitása. A Virányosi Tisztviselőtelep lakossága ismételtén kérte a hatóságot, hogy a Pasaréten létesített élelmipiacz könnyebb megközelíthetése érdekében nyissák meg a Napos-utnak a Virányos-ut és Szarvas-ut közötti részét. Ujabbban az érdekeltek telektulajdonos hajlandónak nyilatkozott az uttesthez szükséges telekrész ingyenes átengedésére, s így a Napos-ut szombatforgó szakaszának a megnyitása most már a közel jövőben meg fog történni.

(*) Villamos és vízvezeték. A Városi Villamos Vasut most akarja építeni a Rókus-kórházi vonalából kiágazólag új vonalát a Klauzál-utcán át. A Klauzál-utczában lefektetendő vasuti sínek azonban az utcát átszelő vízvezeték főnyomócsöve fölé kerülnek, szükségesé vált ennek a csőnek az áthelyezése.

Az áthelyezés tervét a mérnöki hivatal már elkészítette és a középítési bizottság legközelebbi ülésén fogja tárgyalni.

EGYESÜLETEK.

(—) A Budapesti Tanári Kör ma tartotta rendes évi közgyűlését, amelyen a tagok rendkívül nagy számban jelentek meg, jellel annak, hogy a tanárságot ért sérelmek talpra állították az összes tanárokat. A közgyűlésen dr. Wagner Alajos főigazgató elnökölt. Röviden összegezte a Budapesti Tanári Kör múlt évi működését, majd a pénztár-jelentés után Wagner főigazgató úgy a maga mint tisztársai nevében lemondott. A közgyűlés ezután az új tisztikart választotta meg. Elnöknek egyhangulag s nagy lelkesedéssel Gaál Mózes igazgatót választották meg. Alelnök Ravasz Árpád igazgató, tiktár dr. Marczinkó Ferencz, jegyző dr. Ágner Lajos lett. Ezenkívül még huszonnégy választmányi tagot választottak. A megválasztott tisztikar nevében Gaál Mózes fejezte ki köszönetét a közgyűlés bizalmáért. Megígérte, hogy minden erővel rajta lesz, hogy a Budapesti Tanári Körben az egész budapesti tanárvilág összeforrjon, mert ettől az összetartástól nagy sikereket remél. Végül az ő indítványára a közgyűlés dr. Wagner Alajos volt elnöknek eddigi működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

(—) A Magyar Néprajzi Társaság ma délután hat órakor az Akadémia heti üléstermében Szalay Imre elnöklésével ülést tartott. Az ülés első előadója Bartitz Lajos volt, aki a magyarság teremtéről tartott előadást, amelynek bevezető részében a teremt méréseinek a race-antropológiával való összefüggését ismertette. A tetszettel fogadott előadás után Cserzy Mihály (Homok) szegedi íróknak „Temetkezési szokások Szeged vidékén” című tanulmánya került bemutatásra. A tanulmányt maga a szerző mutatta be. A tetszettel fogadott tanulmányhoz Solymossy Sándor tiktár szólott hozzá és ajánlotta, hogy a társaság intézkedjék a ritka és tanulságos műtárgy énekek összegyűjtéséről, mert a folklorestük épp e fajtát a népköltésnek becsülik leg többre világszerte, minthogy legjobban bevilágotlanak rögtönzések formájuk folytán a primitív költésmód keletkezésébe. Ezután a társaság választmányára zárt ülést tartott, amelyen a folyó ügyeket tárgyalták.

(—) Az Aquinói Szent Tamás Társaság ma délután a központi papnevelőintézet dísztermében felolvasó estélyt tartott. Az ülést megnyitó elnök a tagok tudomására hozza, hogy a katolikus tudományos társaságok, köztük a Szent Tamás Társaság is, közös tudományos ülést tartanak november 14-én délelőtt tizenegy órakor a Szent István Társulat dísztermében, amelyre ezután is meghívják az érdeklődőket. A gyűlés tárgya volt: A büntető jog néhány vezérelve aquinói Szent Tamásnál, amelyet dr. Angyal Pál ismertettet felolvasása keretében. A tetszettel fogadott előadást érdekes eszmecseré követte.

(—) Az Orsz. Izs. Tanítóegyesület elnöksége füzetet adott ki, amelyben az egyesület kulturális és humanisztikus működését ismerteti. Beszámol az egyesület negyvenégy éves múltjáról, mely idő alatt harminczegy különböző könyvkiadvánnyal gazdagította a hazai és felekezeti tankönyvtörzsműveket és 150.000 koronát meghaladó összeggel segítette a segélyre szorult zsidó tanulókat, ezeknek özvegyeit és árváit. Az utóbbi három évben a segélyezés összege 30.000 koronát tett ki. Hogy a mindinkább nagyobbodó tanítói nyomort enyhítse és sokoldalú kulturális feladatainak megfelelhessen, felhívást bocsát ki, amelyben az egyesület anyagi támogatását kéri. E segélyakcióra annál inkább rá van utalva, mert az elmúlt nyár folyamán Kecskemélynél üdülőháza létesített, ahol a munkában kifáradt és megrokkant tanítók üdülést és új erő gyűjtésére pihenőhelyet nyerhetnek.

(—) Az Evang. Családi Kör október 29-én, szombaton este fél 10 órakor a Deák-téri egyházi épület dísztermében (IV. Sütő-utca 5.) a reformáció emlékére estélyt rendez, amelyen közreműködnek: Seltenreich Kornél, Baló Irén, Grünfeld Lajos, Raffay Sándor, Flakovsky Zsófia, Pószort Emma, Kozov János és Radnai Miklós.

(—) A Katolikus Tisztviselők Budapesti Egyesülete november 5-én tizenhárom egybekötött fehér cabaret-estét rendez a Molnár-utczai Katolikus Kör főhótermében, amelyen a postatisztek zenekara, László L. Jenő és Pohl Lajos ígérték meg közreműködésüket.

(—) A Magyar Elektrotechnikai Egyesület október 27-én este hét órakor felolvasó ülést tart saját helyiségében (VII., Erzsébet-körút 49. szám.) Az ülésen Jakobovics Dániel főmérnök értekezik „A köbör áramok és a vasbeton” czímen. Vendégeket szívesen lát az egyesület. Az előadás után társasvacsorára lesz.

(—) A Művészet és Művelődés Magyar Nők Köre tegnap rendezte Royalbeli klubhelyiségében első zsúrtját az idei szezonban, amelyen közreműködtek és művészi előadásukkal nagy tejszést arattak Berts Mimi, a m. kir. Operaház tagja (ének), Balló Irén zongoraművésznő, ifj. Odry Lehel (ének), Kuliffay Izabella és Karácsonyi István. A sikerült hangverseny után a szépszámu közönség kedélyes teazás mellett sokáig együtt maradt. A jövő zsúrt, tekintettel halottak napjára, nem kedden, hanem pénteken, november hónap 4-én tartják meg.

TÖRVÉNYSZÉK!

§ A Magyar Jogászegyletnek vasárnap Kassán tartandó felolvasó ülésére, amelynek tárgya Imling Konrad igazságügyi államtitkárnak „A magánjog és a büntetőjog egymáshoz való viszonyáról” szóló előadása, a fővárosból és a vidékről is nagy számban történtek jelentkezések. A Jogászegylet budapesti tagjai dr. Nagy Ferencz nyugalmazott államtitkár, egyetemi tanár elnök vezetésével vasárnap reggel indulnak Kassára, Miskolcra csatlakoznak hozzájuk az ottani jogászok küldöttsége s a törvénytörvény bírói kara. A Kassán alakított rendezőbizottság küldöttsége Paksys József kassai főügyész vezetésével már Forrócsenen várja és üdvözli az egylet tagjait. A felolvasó ülés társelnöke Bereczky Jenő belső titkos tanácsos, a kassai tábla elnöke lesz. Az ülésen az összes felvidéki igazságügyi hatóságok s ügyvédi kamarák képviseltetik magukat. A kassai és az erperi jogakadémia tanári kara testületileg jelenik meg. A budapesti vendégek meg vasárnap este visszatérnek a fővárosba. Felvilágosítással szolgál a Jogászegylet titkári hivatala (Szemere-utca 10.).

§ A kiskunfélegyházi mandátum. A Kuria második választási tanácsa Zachár Emil elnöklésével ma folytatta Holló Lajos képviselőnek kiskunfélegyházi mandátuma ellen benyújtott petíció tárgyalását. Ma dr. Nagy Dezső, a megfáradott képviselő védője mondotta el védőbeszédét. Elmondta a védő, hogy Holló régi képviselője a félegyháziaknak, aki mint odavalló származású ember, éppenséggel nem volt rászorulva, hogy etessen-ítasson, vesztegessen, választása tehát tiszta volt. A védő azután sorra vette a kérvény vádjait, amelyeket megczáfolni igyekezett, végül kérte a petíciónak vizsgálat elrendelése nélkül való elutasítását. A tárgyalást holnap folytatják.

§ A soroksári legények. Szabó Béla soroksári legénynek sok haragosa volt községében s amikor az idén június 5-én egy Kozma Mihály nevű gazdával civakodni kezdett, azonnal rátámadt öt legény, akik addig ütötték-verték Szabót, amíg csak egy kis élet volt benne. A pestvidéki ügyészség Kozma Mihály, K. Szabó Gábor, Barancsik Gyula, Proksa Miklós, Varga József és Dörnyei Lajos ellen halált okozó súlyos testisértes büntette miatt tett vádat s ma tárgyalta ezt az ügyet a pestvidéki törvénytörvény esküdtbírócsége. A tárgyaláson a vádlottak ahányan voltak, annyiféleképen vallottak; csupán Barancsik ismertette be, hogy megszurkálta Szabót. A bíróság azután szembeállította Kozma Mihályt Barancsik Gyulával, aki szemébe mondta Kozmának, hogy résztvett a veredésben, kövel fejtörést Szabó és nagyban hozzájárult halálához. Varga József kihallgatása után a bíróság dr. Andreánszky Jenő törvénytörvényi orvost hallgatta ki. Utána a bíróság meghallgatta a perben szereplő összes tanukat, majd a tárgyalást délutánra halasztotta. A délutáni tárgyaláson a védő részéről hangzottak el a beszédek. Az esküdtek a vádlottakat halált okozó súlyos testi sértés miatt bűnösnek mondták ki, mire a bíróság a védő által felhozott enyhítő, súlyosbító körülményeket tekintetbe véve, Barancsik Gyulát 2 évi, Varga Józsefet 1 évi és 8 havi fegyházra, Kozma Mihályt, K. Szabó Gábort és Proksa Miklóst másfél évi és végül Dörnyei Lajost 6 hónap börtönre ítélte.

§ Markos Gyula rágalalmazási pöre. Markos Gyula volt országgyűlési képviselő, aki csak nemrég került ki a fogházból, ahol négy hónapot ült a Kuria megrágalalmazása miatt, újból a vádlottak padjára került és pedig ugyanabból a rágalalmazási perből kifolyólag, melyért a büntetést most szenvedte el. Amikor ugyanis a legfelsőbb bíróság megrágalalmazásért sajtóügyi vizsgálatot indított ellene, egy beadványban a valóság bizonyítására vállalkozott. De ahelyett, hogy bizonyított volna, újra csak rágalalmazott. Bereczky Viktor aljárásbíró, aki a hagyatéki pornek első bírója volt, azzal gyanúsította meg, hogy ebből a perből szerezte a házat. Gyurkovits László királyi táblai bíróról azt írta, hogy illetéktelenül befolyt az ítélet irányításába s lyukat beszélt Plopu György kuriai eladóbíró házába. A két megrágalalmazott bíró napolársz

állott ma *Markos Gyula* másodszor a büntetőtörvényszék előtt. Az ítélő-tanácsban *Szepesy* bíró elnökölt, a vádhatóságot dr. *Timkó Zoltán* képviselte, védő dr. *Szegheő Gábor* volt. *Markos Gyula* nem tudott egyebet a védelmére mondani, mint azt, hogy husz éves szerkesztői pályáján egyszer elírta magát s azért már eléggé megszennvedett. A törvényszék *Gyurkovits* László táblabíró panasza dolgában fölmentette *Markost*, ellenben *Bereczky Viktor* aljárásbíró megrágalmazása miatt bűnösnek mondotta és a 92. szakasz alkalmazásával száz korona fő- és husz korona mellékbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen az ügyész és a védő is felebbezett.

§ **Sajtópör.** Debreczenből jelentik: 1907-ben Debreczenben református püspököt választottak. Tisza István és Degenfeld grófnak és a függetlenségi pártnak volt egy-egy jelöltje, Balthazar Dezső önjelöltként szerepelt. Pályi Ede a Magyar Szóban bármely jelöltet alkalmasnak hirdette, csak Balthazar jelöltségét kifogásolta. Ezért Dobó Sándor böszörményi tanító, aki valamikor Balthazarának tanítója volt, pamflétet írt Pályi ellen a legsúlyosabb vádakkal illetve őt. Pályi a röpirat szerzője ellen sajtópört indított és a vizsgálat során kihallgatták báró Bánffy Dezsőt, Daranyi Ignác volt minisztert, gróf Degenfeld Istvánt és gróf Tisza Istvánt, Tüdös Istvánt és Balthazar Dezsőt. Az érdekelt Balthazar kivételével valamennyi tanu Pályi mellett vallott és konstatálták Pályi érdemeit a protestantizmus körül. Gróf Tisza István tanuvallomásában kijelentette, hogy Pályi Ede személyét soha anyagilag nem támogatta és Pályi az ő miniszterelnöksége után még fokozottabb mértékben támogatta őt. A debreczeni sajtóbíró dr. Ács Jenő vádbeszéde és Benedek János védőbeszéde után Dobó Sándort a vádbeli cselekményben vétkesnek mondotta és 200 korona pénzbüntetésre és a perköltségek viselésére ítélte. Az ítéletben a felek megnyugodtak.

§ **A Tornovszka-pör.** Rómából jelentik: A semmitőszék Tarnovszka grófné és Priljukov ügyvéd semmisségi panszát a velencei esküdtbiróság ítélete ellen elvetette. Naumov, aki büntetését teljesen kitöltötte, nem nyújtott be semmisségi panszát.

§ **Lelkész és egyházi gondnok.** A múlt év őszén lelkeszt választottak a monori református egyház tagjai. A lelkeszt állásra *Szabó Károly* budapesti református hitoktató pályázott, aki azonban — úgy látszik — nem tetszett a monori ref. egyház főgondnokának, *Molnár Sándornak*, mert a választás előtt egy hételt az egyik monori lap erős hangú cikket közölt a főgondnok tollából, amely a pápi állás betöltésére képtelennek mondta a hitoktatót. *Szabó Károly* a cikket miatt sajtópört indított *Molnár Sándor* főgondnok ellen, akit a pestvidéki törvényszék ma öt napi fogházra és száz korona pénzbüntetésre ítélte. Az elítélt főgondnok felebbezett.

§ **Megtámadott rendőr.** Valkovits Bálint fuvarozó kocsi 1909 november 29-én nagyobb mennyiségű cemetet hozott kocsiján a hajóállomásra. Utjában több kocsmába tért be és mindenhol bizonyos mennyiségű szeszt fogyasztott. Kocsijával a Podmaniczky-utcán keresztül hajtott és a Ferdinánd-hidnál lovai, a nehéz kocsit huzásától elfáradva, megálltak. A részeg kocsi szállt kocsijáról és ostorával kegyetlenül ütötte lovait, de ezek még sem mentek tovább. A kinzás láttára odajött Szabó XI. János rendőr és figyelmeztette Valkovitsot, hogy ne bántalmazza a lovakat, hanem vegyen előfogatot. A részeg kocsi ekkor rákiabált a rendőrré és ostorával annak arcán többször végigvágott. A szorongatott rendőr segítségére érkezett Kő János rendőr és csak nagynehézen sikerült a megvadult kocsiat megfékezték. Az ügyesség hatóság elleni erőszak büntetettért és közrend elleni kihágásért emelt vádat Valkovits ellen. Ma tárgyalta a kir. büntetőtörvényszék Dursárdy bíró elnöklésével ezt az ügyet s a lefolytatott tárgyalás után bűnösnek mondotta ki a vádlottat hatóság elleni erőszak büntetésben és ezért hat heti börtönre ítélte.

§ **Elítélt gyilkos.** Kratki István napszámos 1910. évi augusztus hó 8-án, szombaton megkapta heti bérét, körülbelül 30 koronát. A pénzből kifizette szállásadóját és a megmaradt pénzzel elment mulatni. Keresztülmulatta szombat éjjelt, vasárnapot és hétfőt, augusztus 10-én még mindig folytatta a mulatozást. Több barátjával, köztük *Juhász Lajossal*, sorba járták a kocsmákat és pálinkaméréseket és alaposan felöntötték a garatra. Ilyen állapotban kerültek a Lujza-utczába, ahol békésen haladtak egymás mellett. *Kratki István* itt minden ok és

előzmény nélkül kirántotta bicskáját és *Juhász Lajos* nyakán négy szúrást ejtett. *Juhász* még az nap éjjel behalt sérülésébe. Az ügyész vádat emelt *Kratki István* ellen halált okozó súlyos testi sértés büntetettért és ma tárgyalta ezt a bűnpert a budapesti kir. büntető törvényszék esküdtbirósága *Mikovich Lajos* törvényszéki bíró elnöklése alatt. A lefolytatott tárgyalás után az esküdtek bűnösnek mondták ki *Kratki Istvánt* a halált okozó súlyos testi sértés vétségében és ezért a bíróság a vádlottat négy évi fegyházra ítélte. Az ítéletben az ügyész megnyugodott, a vádlott és védője semmisségi panszát jelentették be.

KASZNÁR NÁNDOR

a Magyar Világ kávéház volt tulajdonosa még tavaly Bécsben átvett

„Grand Hotel National“-t Wien, II., Taborstrasse 18.

teljesen átépítette, megnagyobbította és mintaszerűen újonnan berendezte, 300 szoba, lift, villanyvilágítás, központi tüze, a lakosztályok fürdővel ellátva, gyönyörű téli kert, zené- és olvasóterem, kitűnő magyar konyha, étterem és kávéház mérsékelt árak mellett áll a n. é. közönség rendelkezésére. Telefon. Interurban. Villanyos összeköttetés az összes pályaudvarokkal.

SPORT.

Bécsi löversenyek.

— Nyolczadik nap. —

Öt handicap és két eladó-jellegű futás képezi a holnapi programot. A nevezések jóval felül vannak az átlagon s így érdekes versenyekben lesz részünk, különösen tekintetbe véve a súlyelosztó-konkurrencziákat, amelyek rendszerint a leghevesebb finishekkal lesznek kiküzdve.

A nap főszáma, a 15000 koronával dotált *Tokio-verseny* is oly propozíciójú, hogy a díj győztese kalapács alá kerül. Még kilencz kötelezettje van a 2000 méteres versenynek, amelyek közül valószínűleg ezek startolnak: Rouquin (Shaw), Feeske (Pretzner), Avar (Janek), Sympathy (Miles), Ravenswood (Korb), Vansittart (Carslake), Cullinan (Vivien). Az indulók listájából itélve, remek végkiüzelemre van kilátásunk, amely számításunk szerint *Vansittart* javára fog előlni, előrebocsátásával annak, hogy úgy *Ravenswood*, mint *Cullinan* kétségessé tehetik számára a győzelmet.

Az *Allee-handicap*-nak kisebb ugyan a díjazása, de érdekesség dolgában talán felül fogja mulni a nap főszámát, végignéve a kötelezettek hatalmas táborán. Sok a chanceos ló a tizennevelez indulásra jogosult között, amelyek közül egyik résznek az előnyös súlykiosztás, a másik résznek pedig a megfelelő mértékdőles táv adja meg a nyereséi esélyt. *Ridolfi*, *Mátza*, *Coupefle*, *Mc Lyn*, *Sapristi*, *Eunice* várhatóak a frontban.

Jelöltjeink:

- I. *Gaensehaeufel*—Whisky—„1000“
- II. *Pretzner lov.*—Anna—Automobil
- III. *Vansittart*—Ravenswood—Cullinan
- IV. *Sixpence*—Carlotta—Automobil
- V. *Coupefle*—Mc Lyn—Mátza
- VI. *Magon*—Ranodom—Landeskind
- VII. *Jurgis*—Arno—Mérillon

Budapesti ügetőversenyek.

— Hetedik nap. —

Nemhogy esökkennének, de emelkednek a mezőnyök, minél közelebb vagyunk a meeting végéhez. Holnap például ismét kilátás van arra, hogy egy versenyt két részletben futnak le, oly nagy nevezést adtak le istállótulajdonosaink.

Főszáma a napnak a *Kárpáti díj*, melyre nyolcz elsőrangú ügető van kötelezve. A verseny distancziája 3000 méter s így nehezen hihető, hogy *Pierrot* — dacára előnyös helyzetének — győze-

meskedjen, mert legutóbbi startjánál elárvulta, hogy hosszabb távra kifutad. Így *Wau-Wau*-nak van legnagyobb chancea a győzelemre, hozzá legközelebb *Lucifer*-t és *Demission*-t várjuk.

A *Nemzetközi handicap* szintén elsőrendű esemény lesz, már csak azért is, mert hatalmas field fog benne részt venni. Jó eséllyel indulnak *Junta*, *Demokrat*, *Hugó* és *Dongó B.*

Telöltjeink:

- I. *Hauser*-ist.—Kirkwood—Gipsy
- II. *Junta*—Hugó—Dongó B.
- III. *Nord Express*—Darabont—Bleho
- IV. *Wau-Wau*—Lucifer—Demission
- V. *Diogenes*—Alma—Et cetera
- VI. *Dolly*—Lotty—Ruzicska-fogát.

() **Cambridgeshire Stakes.** Meglepetést hozott a *Cambridgeshire Stakes* eredménye, amelyet ma délután futottak le Newmarket gyepén. Győztes a mérsékeltt támogatott *Christmas Daisy* lett benne, míg a favorit *Electra* és az amerikai *Whisk Broom* még helyet sem kaptak. Versenyjelentésünk:

Cambridgeshire Stakes. Díj 36.000 korona. Táv 1800 méter. I. *Christmas Daisy* (S. Donoghue), 2. *Mustapha*, 3. *Halcyon*. — Futottak még: *Buckwheat*, *Land League*, *Elera*, *Whisk Broom*, *Arramore*, *Lonaward*, *Perrier*, *Merry Task*, *Demosthenes*, *Athi*, *Eudorus*, *Yellow Slafe*, *Lady Vista*, *Meila*, *Bachelor's Charm*, *Thaia*, *Diamantino*. — Fogadások: 7:1 I., 100:8 II., 100:8 III. — Helyre: 2:1 I., 3:1 II., 3:1 III.

() **A labdarugó-bajnokság állása.** A FTC-nak a BAK. elleni győzelme biztosította a bajnokságot megmaradását az első helyen. Tíz ponttal első, második helyen a BAK. áll, míg a negyedik helyet MTK. foglalja el hat ponttal.

Ezen negyedik hely azonban csak a sorsozás eredménye, mert ha a le nem játszott mérkőzések győz. az FTC-vel egyformán áll.

A 33FC. a harmadik helyet foglalja el, de hogy melyiken marad, az a jövő titka. Irizolatlan játékosai miatt valószínűleg megsemmisítik az eddigi mérkőzéseiket s újból kell lejátszaniuk. Egy kissé kétséges, hogy akkor újra mezerik-e FTC-t.

I. osztályu bajnokság.

	adott kapott pont	
	gol	gol
Ferencvárosi T. C.	(3) 23	9 10
Budapesti A. K.	(4) 14	9 7
„33“ Football Club	(4) 8	7 7
Magyar Testgyak. Köre	(5) 8	3 6
Törekvés Sport Egylet	(4) 9	9 5
Magyar Athletikai Club	(5) 10	7 4
Budapesti Torna Club	(4) 9	8 4
Nemzeti Sport Club	(5) 6	13 2
Ujpesti Torna Egylet	(4) 6	13 2
Terézvárosi Torna Club	(4) 3	17 1

A zárójelben levő számok a még lejátszandó mérkőzések számát jelzik.

() **A Wiener Sportklub Budapestén.** November hó 1-én (kedden) ismét nagy szenzációja lesz az őszi szezonnak. A FTC-t és MTK-t verő legjobb bécsi csapat, a WSPC mérkőzik Budapestén. Ezáltal ellenfele a kitűnő formában levő FTC lesz, melynek még revanch kötelezettsége van a szezon elején ért 4:2 arányu súlyos vereségért. A mérkőzés bírója *Fehéry Ákos* (BAK) lesz.

() **A Hungária Vivó-Club** december hó 8., 9., 10. és 11-én rendezendő egyéni junior vivóversenyének feltételei: A Hungária Vivó-Club 1910 december hó 8., 9., 10. és 11-én Budapestén junior vivóversenyt rendez. A verseny a MASz. szabályai szerint és jóváhagyása mellett rendezetik. A versenyen bármely nemzetbeli gentleman amateurok részt vehetnek. A honvédség, cs. és királyi hadsereg és hadi tengerészet tisztjei és hadapródjai, ha vivómesteri oklevelük nincsen, a versenyen résztvehetnek. Az eddig megtartott bajnoki, nemzetközi és bármely nyilvános kard- és vitorversenyek győztesei, valamint ezen versenyek II. és III. helyezettei a versenyen részt nem vehetnek. Első nevezési zárlat 1910 december hó 1-én este 8 órakor. Második nevezési zárlat 1910 december hó 5-én este 8 órakor. A nevezések a „Hungária Vivó-Club Elnöksége“ címére (Budapest, VI., Gyár-utca 4. földszint) küldendők. A fegyvernemek: kard és tör. Minden mester, akinek legalább 8 tanítványa jutott a versenyek bármelyikében az I. osztályba, ezüst, akinek legalább 4 tanítványa jutott az I. osztályba, bronzplaquettet kap. Nem budapesti mesterek legalább 4 tanítvány után ezüst, legalább 2 tanítvány után bronzplaquettet kapnak, ha az illetők a versenyek bármelyikében az első osztályba kerülnek.

Reggelizés előtt fél pohár SCHMIDTHAUER-féle Igmándi keserűvíz. Használat: valódi áldás gyomorhajosoknak és székzsorulásban szenvedőknek. Ez elrontott gyomrot 2-3 óra alatt teljesen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér, nagy üveg 60 fillér.

KÖZGAZDASÁG.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet szubvenciója. A magy. kir. kormány 1909. évi működéséről szóló jelentést ma tették közzé. Ebből megtudjuk, hogy az Országos Központi Hitelszövetkezet az 1909. évben 1.400.000 korona újabb segélyt kapott és pedig azzal az indoklással, hogy „a szövetkezet kebelében egy szakválasztmány létesítettét”, melynek feladata az ipari termelést és a kereskedelmi érékesítést irányítani, mely szakválasztmány feladatát képezi egyszersmind az országos ipari gépbeszerző szövetkezet megalakítása is.“

A heremag-aukciók ügye a kamarában. Mai számunkban behatóan ismertettük a heremag-aukciók ügyét, amely tegnap már foglalkoztatta a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamarát is, melyet a kereskedelemügyi miniszter véleményadásra hívott fel. Ez ügyben a kamara Heinrich Ferencz alelnök vezetésével szakképzett tárgyalást tartott, amelyben a fővárosi és az önként megjelent vidéki érdekeltek nagy számban vettek részt. Az értekezlet a kérdést beható vita tárgyává tette, amelynek alapján az az egyhangú meggyőződés jutott kifejezésre, hogy az OMGE. kérelme minden törvényes és jogi alapot nélkülöz és annak teljesítése az állampolgárokkal szemben követendő egyenlő elbánás elvébe ütközik; hogy a kérelmet támogató érvek teljesen alaptalanok, amennyiben a magyar heremag a külföldön máris jó hírnévnek és élénk keresletnek örvendő és azzal kereskedünk ma is nagyarányú kiviteli üzletet folytatnak, ha azonban heremagtermelésünknek valóban rossz híre lenne, annak a reparálására az aukcióállalat amugy sem lenne képes; hogy az eliminálni ígért közvetítői hasznót a termelők az aukcióállalatnak is busásan megfizetnék; hogy a termelők nézve az aukcióállalat működése nemcsak hogy semmiféle előnnyel nem járna, hanem határozottan káros hatással lenne, amennyiben az aukciókon az üzleti konjunkturák kihasználása nélkül történnek az értékesítés, ahol a vevők a koncentrált kínálatot az árak leszoritására használják fel, amint hogy általában az aukciós intézmény természetesen kizárólag a gyors, nem pedig az előnyös eladás lehetővé tételére szolgál; hogy a kérelem intenciója nem egyéb, mint közérdekű jelszavak hangoztatásával egy magánüzleti vállalkozást abba a helyzetbe juttatni, hogy a részére adandó állami támogatás (ingyenes raktárhelyiség, szállítási kedvezmények stb.) segítségével a szakmabeli kereskedők legitím üzletét a saját előnyére, de a közérdek rovására kisajátítsa. Ezek alapján az értekezlet felkéri a kamarát, kövessen el minden lehetőt arra nézve, hogy a szóban levő kérelem elutasíttassék.

Előkészületek a földgáz-monopóliumra. A mióta a kormány benyújtotta az új monopóliumokra vonatkozó törvényjavaslatait, azóta a földlirtokosok között meglehetősen erős agitáció folyik a javaslat ellen. Támadást látnak mindenben, még olyan lépésekben is, amelyek a minden bizonynyal megszavazandó törvény természetes előkészületeit képezik. Így a gazdák köréből ma a következőket jelentik:

Erdélyből érkező megbízható tudósítások szerint a pénzügyminiszter a kisszérmási földgáz bányaadományozási eljárását nem függesztette föl. Ellenkezőleg annak a lehető leggyorsabb lebonyolítását rendelte el. A múlt héten tartották meg ebben az ügyben kisszérmáson a végtárgyalást, aminek célja a közvetlenül érdekeltektől földbirtokosoknak csak mód is adatott volna arra, hogy a kincstári szakértőkkel szemben ellenszakértőket nevezhessenek meg. Az érdekelteknek erre irányuló kívánságát megtagadva, a zalatnai bányakapitányának rövid két nap alatt meghozta határozatát a gáz kihasználási jogot bányajogi alapon a m. kir. kincstárnak adományozta egyenesen azzal az indoklással, hogy „a szóban levő földgáz gáznemű állapotban levő földszurokakat” jelentette ki és mint illet az ált. bányatörvény 3. szakasza értelmében a szabad bányászati részére fenntartott ásványok minősítette. Tehát meg van az első precedens a földtulajdonosok jogának elkobzására. Harmincz napi felelősségi határidő után most már a pénzügyminiszter, mint legfelsőbb bányahatóság fog ez ügyben végleges és döntésvényesre, megfelelőzhetetlen határozatot hozni, amely hogy miként fog

hangzani, alig kétséges. Egy másik akció is lázasan folyik tovább. A pénzügyminiszter közvegeivel zártkutatmányilag lefoglaltat minden olyan darab földet, amelyen geológiaiailag a petroleum, földgáz vagy kálsó előfordulása lehetséges. Eddigéle mintegy 60.000 zártkutatmány van e célból bejelentve a kincstár részére. Mindezek az intézkedések egyenes ellentétben vannak a pénzügyminiszternek azzal a kijelentett programjával, amely a Köztelken tartott tiltakozó gazdagylülest megnyugtatta, hogy az érdekeltektől képviselőiből alakítandó ankét elé viszi a kérdést s az ott elhangzó kívánalmak tekintetbe vételével kívánja további akcióját intézni.

Nagel Adolf-czég — részvénytársaság. A budapesti Nagel Adolf zsák- és ponyvakereskedő czég — amint értesülünk — a közeli napokban részvénytársasággá alakul át. Az alaptőkét 600.000 koronában tervezik.

Az Iparegyesület ülése. Az Országos Iparegyesület gyáripari szakoszlálya tegnap délután ülést tartott, amelyen Matlekovits Sándor v. b. t. t. ügy a szakosztály, mint az egész egyesület nevében üdvözölte Ullmann Adolf elnököt főrendiházi taggá történt kinevezetése alkalmából, aki szép szavakban köszöntö meg az egyesület üdvözlését, a megjelent tagok élénk ovációiban részesítették. Ezután ismertette a petroleum és földgázmonopólium keretét és kifejtette, hogy az anyagoknak a fentartott ásványok közé való sorozása az ipar fejlődésének csak hasznára lehet. Végül határozati javaslatot ajánlott elfogadásra, amely szerint az egyesület a tervezetett örömmel üdvözlöli és ama reményének ad kifejezést, hogy a kormány a monopólistikus elvet, amelynek itt iparfejlesztési jelentősége van, szigoruan keresztülvizsi. A szakosztály a határozati javaslatot elfogadta. Gelléri Mór igazgató ezután bejelentette, hogy az egyesület a delegációk összeülése alkalmából körlevélben fordult annak tagjaihoz, kérve, hogy a katonai és hadi tengerészeti tárgyalásokon a magyar ipar érdekeit képviseljék. A tárgyalások során azonban többen igen erős és meg nem érdemelt bírálatban részesítették a magyar ipart. A szakosztály tudomásul vette ezt a bejelentést, egyben azonban szükségesnek látta kijelenteni, hogy ezeket a vádakat visszautasítja és sajátalkozását fejeze ki azon, hogy éppen a magyar delegáció tagjai részéről történtek ilyen támadások. Dr. Soltész Adolf titkár bemutatta a német-francia közgazdasági egyesület átiratát, amelyben megkereste az egyesületet, hogy a származási hely szerint való árumegjelölés törvényes védelme tárgyában megindított akcióhoz csatlakozzék. A szakosztály elhatározta, hogy a kérdés tüzetesen ismertetése után bizottságot küld ki egy egyesületközi ankét rendezésére. Majd bejelentették, hogy a bosnyák és török akciók során az egyesület már körülbelül 25 mohamedán ifjut helyezett el budapesti ipari vállalatoknál, akiknek feladatuk, hogy majdán a magyar ipar exponensei legyenek a Balkánon. Az egyesület vezetősége nevében felkérte azokat a gyárosokat, akik újabb mohamedán ifjak elhelyezésére hajlandók, hogy ebbeli szándékukat az egyesületnél jelentsek be.

Országos kiállítás Aradon. Aradról jelentik: Aradon nagyszabású országos kiállítást terveznek. A mozgalom élén az aradi kereskedelmi és iparkamara áll. A kereskedők testületében ma értekezlet volt, melyen a kereskedelmi és ipari élet vezető emberei vettek részt. A kiállítást valószínűleg az aradi vésztróhely mauzoleumának ünnepies megnyitása alkalmával rendezik.

Kereskedők a Törley-pezsőgyárban. A Kereskedő Ifjak Társulata folyó hó 30-án, vasárnap, délelőtt a Törley-pezsőgyárban (Budafok) tanulmányt látogatást rendez, külön meghívót nem bocsájti ki a Társulat s csak tagok vehetnek részt. Találkozás pont 10 órakor a Társulat helyiségében IV., Váci-utca 16. sz. II. em.

A Limanova ügye. Párisból jelentik nekünk: Feltétlen hiteles forrásból közlik, hogy azok az élelntétek, amelyek a francia és az osztrák, ugy-színtén magyar kormányok között a Limanova petroleumfinomító körül támadtak, legközelebb el fognak simulni. Erről a kérdéstről Bécsből a következő jelentést kapjuk: A miniszterelnök elnökllete alatt már a napokban szaktanácskozás lesz, a mely a petroleumipart érintő kérdések egész komplexumát meg fogja vitatni. A tanácskozásban a pénzügyi, kereskedelmi, vasuti és közmunka minisztereken kívül részt fognak venni az állandó petroleum-bizottság tagjai is.

Járványos állatbetegségek. Makóról jelentik a Magyar Távirati Irodának: Csanádmege egész területén és Makó városában is a ragadós száj- és körömfajás járványszerűen pusztít. A járványtól ugyszólván a mege egyetlen községe sincs megki-

relve. Csanádmege alispánja a mege egész területén betiltotta az állatvásárokat, Makó város hatósága pedig betiltotta a közlegelőkön való legeltetést. Az állatbetegség következtében az amugy is igen magas husárak ismét emelkednek.

Szatmármegyében a szarvasmarhák között szintén járványszerűleg lépett fel a száj- és körömfajás, különösen Lázári, Kissár, Sándorhomok, Kispeleske és Garbolez községekben, hol a marhaállomány 50 százaléka elhullott. A hatóság szigorú egészségügyi óvintézkedéseket tett.

Forgalmi híre. A magyar államvasutak igazgatóságától vett értesülés szerint az áruküldemények felvétele a francia vonalakra és azon tulra Belgiumon át ismét felvétetett. A karánsebes—orszovai vonalon Mehádia és Herkulesfürdő között az összforgalom a 701., 702., 703. és 704. számú vonatokat kivéve ismét megnyílt. Ezidőszerint már csak Jablonicza és Mehádia között szünetel a forgalom. A 701. és 702. számú express vonatok Budapest és Orsova között továbbra sem közlekednek. 703. és 704. számú gyorsvonatok pedig csak Budapest és Karánsebes között közlekednek.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE Gabonatőzsde.

Budapest, október 26.

A Készáruipiaczon ma szilárd volt az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben a malmok valamivel jobb vételkedvet mutattak ugyan, de csak nagynehezen tudták magukat elhatározni jobb árakat fizetni. Mivel másrészt az eladók tartózkodók voltak, korlátolt maradt a forgalom, amelynek a folyamán mindössze 26.000 q buza kelt el a tegnapiaknál 5 fillérrel drágább áron. A legdrágább eladási ár 10.99 korona volt 79.5 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 10.30 korona 76 kilós bánsági buzáért. Egyéb gabonafajták közül a rozs tartott, az új tengeri 5 fillérrel drágább, a többi változatlan. Forgalmomb került 500 q rozs 750—752.50 koronás áron és 200 q zab 782.50—840 koronás áron. A határidőpiazcon a mai üzlet szilárdan és a tegnapi zárlathal némileg magasabb jegyzésekkel indult meg. A forgalom folyamán az októberi buza és az októberi zab fedezések által okozott élénkebb keresletre szilárd volt, míg a többi cölkek csak alig hogy a jegyzéseiket fentartani tudták. Az októberi buza 4 fillérrel a tegnapi zárlathoz felül, 10.57 koronán indult, lassan 10.61-ig tovább javult és zárlathoz 10.59 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva végeredményképpen ma az októberi buza 6 fillérrel, az áprilisi buza 4 fillérrel, az áprilisi rozs 1 fillérrel, a májusi tengeri 2 fillérrel javult, az októberi rozs 1 fillérrel gyöngült, az áprilisi rozs és az októberi zab változatlan maradt.

A készáruüzlet jegyzéke a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 q.
Tiszavidéki	75	—	79	21.15—21.55
"	76	20.80—21.	80	21.25—21.65
"	77	20.90—21.25	81	—
"	78	21.—21.35	82	—
Fejérmegyei	75	—	79	21.05—21.40
"	76	20.65—20.85	80	21.15—21.60
"	77	20.8 —21.05	81	—
"	78	20.90—21.15	82	—
Pestvidéki	75	—	79	21.10—21.50
"	76	20.75—20.95	80	21.20—21.55
"	77	20.85—21.05	81	—
"	78	20.95—21.90	82	—
Bánsági	75	—	79	21.15—21.55
"	76	20.75—20.95	80	—
"	77	20.—21.15	81	—
"	78	21.—21.25	82	—
Bécskai	75	—	79	21.15—21.55
"	76	20.80—21.	80	—
"	77	20.90—21.25	81	—
"	78	21.—21.35	82	—
Rosz I-rendű új	—	—	—	15.40—15.50
középmínőségű új	—	—	—	15.15—15.30
Arpa takarmány I-rendű	—	—	—	14.10—14.60
II-rendű	—	—	—	13.60—14.—

Szén és koks nagyban és kicsinyben **Salamon Jakab és Tsa czégnel**
Budapest, V., Erzsébet-tér 5. sz.
Telefonszámok: 73-96, 73-97, 73-98.

Table with exchange rates for various locations: Zab I-rendű, II-rendű, Tengeri telföldi új.

Kötetett:

Buza. Tiszavidéki: 500 q 80 k 21.60 K, 500 q 79.5 21.60 K, 600 q 79.5 k 21.98 K, 300 q 79.5 k 21.80 K, 100 q 79.5 k 21.70 K, 150 q 79 k 21.90 K, 100 q 79 k 21.50 K, 100 q 78.5 k 21.60 K, 100 q 78 k 21.40 K, 200 q 78 k 21.60 K, 100 q 78 k 21.40 K, 150 q 77.5 k 21.70 K, 1600 q 77.4 k 21.70 K, 400 q 76 k 21.70 K, 200 q 77 k 21.40 K, 100 q 77 k 21.20 K, 200 q 76.5 k 20.40 K felső, hibás, 200 q 76 k 21.10 K.

Pestvidéki: 240 q 30.8 q 21.75 K, 200 q 79 k 21.70 K, 200 q 79 k 21.70 K, 550 q 78.6 k 21.50 K, 100 q 78 k 21.70 K, 600 q 78 k 21.50 K, 200 q 78 k 21.40 K, 100 q 78 k 21.40 K, 300 q 77.5 k 21.10 K, 600 q 77 k 21.15 K, 1150 q 76.5 k 21.05 K, 100 q 76 k 21.10 K.

Bácskai: 1180 q 75.5 k 20.90 K, Bányási: 130 q 76 k 20.60 K, Beeskerei: 4000 q 75.8 k 20.95 K, O-Becsei: 2000 q 75 k 20.95 K, Fejérmegyei: 100 q 78 k 21.40 K, 100 q 78 k 21.30 K.

Dunai: 1530 q 76 k 21.30 K, Felsőmagyarországi: 100 q 78.5 k 21.10 K, Raktár: 2000 q 76 k 21.30 K, Rozs: 200 q 15.— K pp, 200 q 15.— K pp, 100 q 15.05 K pp, Zab: 100 q 16.80 K kpf, 100 q 15.65 K kpf, dohos.

Kimutatás

a hazai nyilvános áruakktárak és szövetkezeti gabonarakktárak gabona és élelmény forgalmáról és készleteiről 1910. október 15-től október 22-ig.

Table with columns for Buza, Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa. Sub-section: I. Készlet és forgalom.

II. Az 1910. október hó 22-én megállapított készletek részletezése.

Large table listing various goods and their quantities/prices, including categories like Árnyékárak and Szövetkező gabonarakktárak.

A határidőre kötetett:

Délelőtt:

Előforduló kótesek (100 kg.-kint) 1910-re: Enza októberre 21.14-12-22-28-29-30-31, Buza áprilisra 20.92-88-98-92-06

Table with exchange rates for Rozs októberre, Tengeri májusra, Zab októberre, Zab áprilisra.

1 óra 30 perceskor zárulna

Table with exchange rates for Enza októberre, Buza áprilisra, Rozs októberre, Rozs áprilisra, Tengeri májusra 1911-re, Zab áprilisra.

Budapesti gabonaforgalom.

1910. okt. 24-től 1910. okt. 25-ig.

Érkezett Elszállított méter mássa

Table with columns for Buza, Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa showing arrival and departure quantities.

Értéktőzsdé.

Az értéktőzsdén ma nagyobb változás nem történt. Az értéktőzsdé irányza szilárd volt, bár külföldről gyöngé jelentés érkezett, de a kedvezőbb külső politikai hírek és a könnyebb pénzállás vásárlásokra buzdította a spekulációt. A két hitelrészvény barátságos hangulat mellett 1-2 koronával javult. A helyi piacon a Hazai Bank- és a két villamos részvény 1-2 koronával csökkent, a többi tartott áron kelt el. A Fonciere- és Ganz-részvény 10-15 koronával javult. Délben a szilárd berlini jelentés nyomán tovább szilárdult az irányzat. Az Osztrák Hitelrészvény bécsi vásárlásokra ismét javult, a többi forgalomba került vezető- és helyi érték is drágább áron volt keresett. A készáru-piac szilárd volt, de a forgalom nem volt olyan arányú, hogy az egyes értékek nagyobb változást szenvedtek volna. A járadékpiacon azonban gyöngé volt.

Az előtőzsdén kötetett: Osztrák hitel 664.75-665.75, Magyar hitel 845.75-855.75, Koronajáradék 91.50, Leszámitolóbank 608.75-609.25, Jelzálogbank 516-516.50, Rimamurányi 699.50-701.21, Városi villamos 403-405, Közuti vasút 763.50-764.50, Hazai bank 310.50-312, Magyar bank 759.50-760.25, Hazai 1910. évi 303.50, Fonciere 465-477, Aszfalt 220-222, Ujlaki 437, Gazdasági gépgyár 418-420, Danubius 490, Ruggyantagvár 480, Trust 285-287.

Délben kötetett: Osztrák hitel 665.50-666.50, Magyar hitel 854.50-855, Koronajáradék 91.55, Leszámitolóbank 609-608.50, Jelzálogbank 516-515.75, Rimamurányi 701.50, Osztrák és magyar államvasút 755.50-756, Városi villamos 402.50-403, Közuti vasút 765.50-764, Hazai bank 300-311, Magyar bank 758.75, 760.25, Fonciere 475-480, Északmagyarországi 383, Drasche-féle 654, Ujlaki 437-439, Danubius 496.50-498, Gazdasági gépgyár 418, Trust 289, Aszfalt 221.

Utőtőzsdén nagyobb üzlet nem volt. Forgalom az Osztrák hitelben, Magyar hitelben és a Magyar Bank részvényeiben volt. Zárult: Osztrák hitel 665.25, Magyar hitel 854.75, Magyar bank 760.50.

Bécsi gabonaértőzsdé.

Bécs, október 26. (Saját tudósítónktól.) A newyorki magasabb árjegyzések az itteni piaci viszonyokra nem voltak hatással, a konzum szigoruan tartózkodott a vásárlástól, de az irányzat szilárd maradt és az árffolyamok nem változtak.

Jegyzetett buza: Tiszavidéki 11.25-11.75, bánáti 10.75-11.30, székesfehérvári 10.80-11.30, mosoni és győri 10.70-11.25, felsőmagyarországi 10.70-11.25, délvasuti 10.55-10.95, marchfeldi 10.50-10.85.

Rozs: Felsőmagyarországi 8.20-8.40, csepeli 8.15-8.35, pestmegyei 8.20-8.45, délvasuti és különféle magyarországi 8.15-8.35, ausztriai 8.15-8.40.

Árpa: Morvaországi 8.70-9.40, marchfeldi 8.15-8.50, bécsvidéki 8-8.50, felsőmagyarországi 7.40-9.50, csepeli 7.70-8.95, mosoni és győri 7.60-8.75, közp-dunai állomások 7.25-7.75, délvasuti 7.50-8.60, északmagyarországi 7.50-9, maláta 7.55-7.95, takarmány 7.15-7.50.

Magyar tengeri 7.10-7.30, Cinquantin 9.40-9.75, Magyar zab 8.50-9, válogatott 8.90-9.20, ausztriai 8.65-8.90.

Bécsi értéktőzsdé.

Bécs, október 26. Az előtőzsdén a politikai helyzet kedvező alakulására barátságos volt az irányzat, noha a külföldi piacok gyengült árffolyamokat jelentettek. A forgalom azonban szűk határok között mozgott, hitelrészvények némileg gyengültek. Korlátok közt tegnapi árffolyamokon egyes kótesek fordultak elő, csak Fonciere részvényei javultak 20 koronával budapesti vásárlásokra. Az utimó prolongáció némileg drágább tételek mellett megy végbe, a bankok 5 ötnyolcad százalék mellett reportáltak. Déli vasut-részvényekben berlini arbitrage-vásárlásokra a déli tőzsdén élénkség támadt, egyébként a piac nyugodt s az árffolyamok tartottak. Később az általános irányzatot kedvezőtlenül befolyásolta az a körülmény, hogy petroleum-értékek lényegesen hanyatlottak, különösen galicziai petroleum-részvények szenvedtek nagy árvesztéséget. A hanyatlás 30 koronát tett ki. Az irányzat kedvetlen lett, noha Berlinből a bányáértékek piacáról szilárd magatartást jelentettek.

10 óra 45 perczkor: Osztrák hitel 666, Magyar hitel 859, Laenderbank 531, Union 630, Allamvasut 755.50, Délivasut 113.75, Alpesi 766, Rimamurányi 699.50, Skoda 401.50, Török sorsjegy 254, Pesti Fonciere 580.

1 óra 30 perczkor: Osztrák hitel 665.25, Magyar hitel 854, Anglo 315.50, Bankverein 555, Laenderbank 531.50, Union 631.50, Allamvasut 756, Délivasut 115.25, Dunagőzhajózás 1185, Alpesi 766.75, Rimamurányi 701, Briti köszénbánya 767, Orosz járadék 103.90, Török sorsjegy 255, Skodnica 500, Skoda 402.

Bécs, okt. 26. (Magyar értékek zárlata). 4 százalékos arany-járadék 111.10, Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 153.75, Magyar hitelbank részvény 853.75, Magyar leszámitoló és váltó részvény 608.50, Rimamurányi 701.—, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 91.50, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény —, Nagy. nyere-m-köles. sorsjegy 224.50, Kassa-Oderbergi Vasut-részv. —, Magyar jelzálogbank 514.—, Magyar kereskedelmi bank 38.90. Az irányzat tartott.

Bécs, okt. 26. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papír-járadék 92.30, 4 százalékos osztrák arany-járadék 115.20, 1860-as sorsjegy 166.—, Osztrák hitel-sorsjegy —, Angol-osztrák bankrészvény 315.—, Bécsi Bankverein 564.80, Osztrák magyar bank 167.—, Déli vasut 115.25, Dunagőzhajózási r. t. 1175, Dohány-részv. 372.25, Cs. k. arany (vert) 1136, Német bank, 117.63, Osztr. Lloyd 581.— 4.2 száz ezüst jár. 92.90, 96.65, Osztr. koronajáradék 92.80, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézeti részvény 664.50, Union-Bank 630.50, Osztrák Laenderbank 531.—, Osztrák-magyar államvasut 755.25, Elbevolgyi vasut —, Alpesi-részvény 766.—, 20 irankos 19.10, Londoni váltóár 240.90, Lipótkóhé 542.60 Török sorsjegy 253.—.

Külföldi értéktőzsdé.

Berlin, október 26. (Értéktőzsdé.) Daczára a gyöngébb newyorki jegyzéseknek, a mai forgalmat láthatóan optimisztikus irányzat hatotta át, mert az utimóprolongáció befejezése és a nemzetközi pénzviszonyok javulása a tőzsdének támaszt és ösztönzést nyújtott. Az érdeklődés központjában bányáértékek állottak, melyek közül Phönix, Rombach és Aunetz-részvények, kedvező üzleti helyzetükről szóló hírekre tetemes javulásokat értek el. Osztrák értékek közül különösen déli vasut Bécs-esel összhangban élénkebb kereslet tárgya volt, míg orosz értékek tulnyomórészt gyöngülést iránt mutattak hajlandóságot. A többi értékek közül még Kanada-részvények iránt volt élénkebb kereslet. A további folyamatban villamossági értékek forgalma is élénkült, különösen általános villamossági részvényeké arra a hírre, hogy a Köln-Düsseldorf villamos gyorsvonal tervét állítólag jóváhagyták. Zárlat és utőtőzsdé igen szilárd volt. Végül felső-észleziai vasutszükségleti cikkek is élénkebb kereslet tárgyai voltak. A készáru-piacon ipari értékek nyugodtak voltak. Napi pénz 4, utimópénz 5 és háromnyolcad, magánkamatláb 4 és háromnyolcad százalék.

Berlin, okt. 26. Zárlat. (Saját tudósítónktól.) Zárlatkor jegyzetett: 4.2 százalékos papír-járadék —, 4 százalékos osztrák arany-járadék 9.70, osztrák hitelrészvény 208.40, Déli vasut 21.10, orosz bankjegyek

Large advertisement for coal products. Text: SZÉN Koks, Briket, Antracit. RADNAY KÁROLY. Budapest, Nagymező-utca 43. I. em. Telefon 164, 75-26, 26-27. Szárványalm. ANTRACIT Budapest.

216.10, 4 százalékos új orosz kölcsön... Disconto Commandit 168.50, Dinamitruszt 189... Unifikált török járadék 93.40, 4.2 százalékos ezüstjár.

Frankfurt, okt. 26. Zárlat. 4.2 száz-os papírradé... 4 száz-os osztr. ar-jár. 9.30, Magyar ar-jár. 93.5

Hamburg, okt. 26. (Zárlat) 4.2 százalékos ezüst-járadék 96.5, 1860. sorsjegy 175... Déli vasút 22.5

Paris, okt. 26. (Zárlat) 3 százalékos francia járadék 96.87, Osztr. aranyjáradék 98.50 Magyar arany járadék 97.15

Üzleti tudósítások.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfehérvári állatvásár és közbiztonsági igazgatóságától.) Okt. 26. Előző napi eladatlan maradvány 130 drb sertés, 16 drb süldő.

Árjegyzés. Zsirsertés. Öreg I. rendű 350 klg. felül életsúlyonással 144-150 fillér. Fialat nehéz 300 klg. felül életsúlyonással 156-164 fillér.

Kőbányai sertéspiac.

Árjegyzés. 1910. évi október 26. napján. Hizott sertésárak. I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 900 klg-on felül) 138-140 fillérig.

VIZALLÁS.

Table with columns for dates (okt. 26, okt. 25) and various market items like 'Tízta', 'M. Sziget', 'Tékéháza' with their respective prices.

Felolós aszkosztó: FURJESI LAJOS.

Kiadó-tulajdonos: A Magyar Újságkiadó Részvénytársaság. Igazgató: ERDŐS ARKÁD.

Advertisement for 'EKSZERÉK EZÜSTNEMŰEK' (Silverware) by Sarga János, featuring an illustration of a person and text describing the quality of the products.

Advertisement for 'KULCSAR SÁNDOR Bronzáru- és csillángyár' (Copperware and Chandelier Factory) located in Budapest, VI., Dessewffy-utca 9-11.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 26. — Kinevezések. A pénzügyminiszter Vajda Ernő pozsonyi pénzügyi fogalmazó-gyakornokot a X. fizetési osztályba pénzügyi fogalmazóvá a pécsi pénzügyigazgatóságához és dr. Mahler Sándor pozsonyi pénzügyi díjnokot ideiglenes minőségű pénzügyi fogalmazó-gyakornokká a pozsonyi pénzügyigazgatóságához, Szabó Ferencz debreczeni pénzügyi kezelési gyakornokot a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű pénzügyi irodatisztáé a treneséri pénzügyigazgatóságához, Blagojevic Dusan végzettség nélküli ideiglenes minőségű segélydíjas pénzügyi fogalmazó-gyakornokká a zágrábi pénzügyigazgatóságához; a kereskedelemügyi miniszter Sima István napidíjas mértékhitelítőt az aradi állami mértékhitelítősítő hivatalhoz a XI-ik fizetési osztályba állami mértékhitelítősítővé; a földmívelésügyi miniszter Cserekei János felfüggyázót a vizügyi műszaki szolgálat segédhivatali tisztii személyzetének létszámában ideiglenes minőségű irodatisztáé; a kolozsvári főügyész Tatár Gerő tordai törvényszéki irnokot a tordai ügyészséghez irnokká nevezte ki. Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Isoz Emil debreczeni állami főreáliskolai r. tanárt a budapesti VI. ker. állami főreáliskolához; az igazságügyminiszter dr. Békés Gyula székesszegi törvényszéki és dr. Battlay Geyza budapesti büntetőtörvényszéki jegyzőket kölcsönösen; Sinay Gusztáv budapesti büntetőjársbírói irodatisztáé a budapesti büntetőtörvényszékhez, Papp Szilágyi János, Benkő Károly, Hutya Károly, Szendelszky István, Hinkelmann Kornél és Lórintz Pál budapesti büntetőtörvényszéki irodatisztáéket a budapesti büntetőjársbírói irodához; Martinek Lajos budapesti büntetőjársbírói irnokot a budapesti büntetőtörvényszékhez, Svastits Gyula budapesti büntetőtörvényszéki irnokot a budapesti büntetőjársbírói irodához és Pinter József királyhelymezi járásbírói irnokot a beregszászi törvényszékhez helyezte át. Pályázatok. A szerdahelyi járásbírósnágnál díjnoki állásra egy hét; a budapesti ítélőtáblánál ítélőbírói, a kassai törvényszéknel telekomményvezetői, a balassagyarmati, a soproni és a veszprémi pénzügyigazgatóságok mellé rendelt számvéveségeknél egy-egy számgyakornoki, a puji és a petrozsényi járásbírósnágnál telekomményi átalakítói díjnoki állásra 2 hét; Eibenthalban (Krasó-Szörény várm.) postai ügynöki állásra 3 hét, Sopron vármegyénél második tanácsnok, a marosvásárhelyi törvényszéknel irnoki, a lipótvári feyintézetnel tisztii irnoki állásra 4 hét alatt lehet beadni a kellően felszerelt folyamodványokat.

Large financial table titled 'BUDAPESTI ERTEKTOZSDE' (Budapest Stock Exchange) with multiple columns for various assets, currencies, and market data.

Szerkesztői üzenetek.

— Magánlevelek irására nem vállalkozunk. —
— Kéziratokat vissza nem küldünk. —

Szivügyek. Kérdésével sarokba szorított. Hasztalan rájuk a tollat, hiában firkálgunk apró amoretteket fej-törés közben, lehetetlen kielégítő megoldást találnunk. Ha mi lennénk érdekelve, habozás nélkül válaszanánk ki-vezető utat. Az természetes, hogy ilyen hináiban gá-zolyva könnyen eltévedezhetjük az irányt és szilárd talaj helyett süppedő ingoványra léphetünk, amely menthe-tellenül elnyelhet. De a veszély izgat, csábít és a mesz-szíról integető lidérczény ellenállhatatlanul vonz. Más-képpen áll a dolog, amikor másokkal szemben terhet a felelősség. Egyszóval: határozni könnyű, de tanácsolni nehéz. Mérlegelje az esélyeket, tanulmányozza még egy-zer — lelkiismeretesen — a kérdés minden csinját-bíját, vizsgálja meg a szívet és elemezze az — előttünk teljesen ismeretlen — uriember természetét, kedélyét, jellemét. S amikor mindezzel végezett, várja be, hogy ő tegye meg a döntő lépést. A védekezés hálásabb fel-adat, mint a támadás... legalább ebben az esetben.

Baba. Vigasztalja az a tudat, hogy nagyon sok tizenötéves baba van az ön helyzetében és hogy még több mama irigylő önköt. Sokszor elmondták már, hogy az ifjuság olyan hiba, amely napról-napra csökken. Holnap, talán már mosolyogni fog, ha a hozzánk küldött levélre gondol. Talán meg is bánja, hogy megírta. Ezt ne tegye. Olyan kedves, olyan meghatóan bájos ez a vallomása. Ön érzi, tudja, hogy már nem gyermek, de ezt senkinek akarja észrevenni. Ugy bán-nak önnel a családban is, a társaságban is, mint hat-nyolc év előtt, amikor még bábuval játszott. Edes-anyjától nem csodálja, hiszen a jó lélek könnyes szemmel szokta mondani: „gyermekem maradj, még ha ráncos lesz is az arezod és fehér a hajad.“ De bánja, sérti, feldühíti, amikor a két-három évvel idősebb barátai csak úgy félváltól beszélnek önnel. Összedugják a fejük-et, suttognak, titkolóznak és amikor ön hozzájuk köze-ledek, elhallgatnak. Ha megkérdezi, hogy miről van szó, ajkbiggyeszte felelik: „Azt te nem érted, az nem ne-ved való... Babi!“ Toporzékolni, sirni szeretne, amik-or „Babi“-nak bevezik. De kénytelen felháborodását elnyomni, mert mit ér veje? Kinevetik. Leginkább azt fájtalja, hogy a „fiuk“ se veszik komolyan. Leveléből megértettük, hogy a „fiuk“ nem valami csupaszu arezu gimnázisták, hanem már felnőtt legényszámba menő ö-nkéntesek, atlétaik, jogászok. Igazán csodáljuk, hogy a mai fiatalokat olyan hiányosan nevelik, hogy nem tud-ják, mivel tartoznak egy hosszuszoknyás, komoly, 15 éves kisasszonynak. Mindenesetre ajánljuk, hogy tegyen egy-mintha nem érzene a „sértést“. Neessen a nevetéssel és — várjon a sorára.

Egy előfizető fia: 1. Nem szükséges leszolgálnia az önkéntességi évet, de jobb. 2. Elég a jogtudományi államvizsga. 3. Doktorátust nem kell tenni, de a haladásra vonatkozólag jobb, ha megvan az is, az előmenetelre azonban elég a jogtudományi államvizsga. 4. A pályázatot az illetékes hadkiegészítő-parancsnokság utánj kell beadni és címezni kell a honvédelmi mi-niszterhez.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése.

Hazánkban tegnap jobbára felhős idő uralko-dott, de eső sehohsem volt. A hőmérséklet lényeg-telenül változott és maximuma Fiumében, meg Örkényen 17 fok C, minimuma Árvaváralján —6 fok C volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Az időjárásban lényeges változás nem várható. (Sürgöny-prognózis: Változás nem várható.)

Allomás	Légnyomás mm. Hg +	A hőmérséklet Celsius szerinti	Szélirány és ereje	Felhőzet		Hőmér- séklet	
				max.	min.	max.	min.
A.-Szánta	72.8	0.4	E	2	0	11	2
Ungvár	71.2	0.4	N	3	0	13	0
Készváros	72.6	2.3		0	0	10	2
Lósosor	71.2	2.0	SE	3	3	12	0
Ógyalla	69.7	4.8	E	2	4	12	4
Budapest	70.2	6.8	E	2	4	10	6
Hérsény	70.1	4.0	E	2	2	11	8
Keszthely	69.5	8.2	N	2	2	15	6
Pécs	71.2	7.4	NE	3	4	11	7
Zágráb	69.9	8.8		4	4	11	7
Fiume	67.9	6.7	NE	3	0	17	7
Szeged	70.6	7.4	E	4	4	13	7
Temesvár	70.4	7.8	E	3	4	13	3
Nagyvárad	69.7	7.5	NE	2	4	13	4
Kolozsvár	73.4	2.5		0	0	9	1
Nagysebőn	71.6	0.2	SE	3	0	10	1
Szatmár	—	3.9	NE	0	0	12	1
Eger	—	4.2	N	2	3	12	6
Árvaváralja	—	3.8	E	2	0	5	2
Selm. cabánya	—	3.8		4	4	11	5
Komárom	—	5.0	W	1	4	15	1
Magyar-Ovár	—	4.0		2	2	11	2
Sopron	—	2.8		1	1	10	7
Ezék	—	7.2	NE	2	3	17	9
Órkény	—	11.8		2	0	17	0
Debrecen	—	1.1	S	2	4	12	0
Kecskemét	—	5.2		4	4	10	5
Óros Áza	—	7.6	SE	2	4	12	6
Arad	—	6.8	E	4	4	15	7
Zombolya	—	6.9	SE	4	4	14	6
Vaséc	—	7.2		3	3	12	7
Orsova	—	6.2	E	3	4	9	5

A hasznos kacsa.

— Berlini levél. —

A mai husdrágaság idejében a Kolumbusz-tójtásának problémájára emlékeztet a Deutsche Landwirtschaftliche Gesellschaft kimutatása, mely lyel a mult évi kacsatenyésztés eredményével szá-mol be. Lehet-e jobb izü, kellemesebb peccenyét el-képzelné a sült kacsnál? És míg a gazdák jogosan panaszkodnak, hogy a takarmányhiány miatt nem képesek kellő számu vágómarhát tenyészteni, a kacskákkal szemben ez a panasz nem állhat fenn, ezek a szeretetreméltó szárnyasok lévén a legigény-telenebb állatok, melyek minden időjárással da-cozva, a legmostohább körülmények közt is megél, s gazdájának szép hasznót hajtnak.

Nálunk még mindig nem ismerték föl a ba-romfi-tenyésztés nagy fontosságát. Szeretik leki-csinyelni, s a kiscgazdasszonyok reosztójába utal-ják. Milyen egészen más világ van Amerikában! Ahol a pulyka, liba, s egyéb baromfi tenyésztése és a tojáskereskedelem milliókat jövedelmez.

Németország is fölismerte a baromfi-tenyésztés gyakorlati hasznát, s bár csak néhány év előtt kezd-ték a szakkörök intenzív propagálni, máris jelenté-keny eredményeket tudnak felmutatni. De azért a Németbirodalom baromfi-tenyészete még ma is tá-vol áll az ideális állapottól. 1906-tól 1909-ig egy milliárd márkánál többet fizetett a külföldről be-vitt baromfiért és maga az 1909-beli bevétel megha-ladta a 200 millió márkát. Azt hiszem, ezek be-szélő számok és nagyon öröndetesnek tartanám, ha e nagy összegekben a mi kivitelnünk is jelentős sze-repet játszana.

Düsseldorfban a „Deutsche Landw. Gesell-schaft“ 1907-iki kiállításakor alakult a német ka-csatenyésztők egyesülete, melynek tagja lett min-den gyakorlati német gazda. Eleinte sok nehézség-gel kellett megküzdeniök. Először is Németország-ban a sportbaromfi sokkal jobban érdekelte a köz-

véleményt, semhogy a baromfi egy könnyen nép-szerívő lehetett volna. Másodsor: a gazdakörök idegenkedtek a mesterséges költéstől, amely nélküli nagyszabásu tenyésztésre gondolni se lehetett. Vé-gül az értékesítés körül voltak bajok.

Az új „Vereinigung“-nak tehát, mindenek-előtt ezeket a nehézségeket kellett leküzdeni. Fő-célja volt gyorsan fejlődő, gyorsan piacra hoz-ható, jóízü faj tenyésztése és az értékesítés bizto-sítása. Serényen hozzá is láttak. Fehér peking-kacsa tenyészállományt létesítettek. Mesterséges költő- és nevelő-telepeket rendeztek be és gondos-kodtak egyesületi hízalókról s értékesítő köz-pontokról.

A kacsa-nevelés eszközei nagyon egyszerűek. A kacsa, mint már említettük, igénytelen és szívós állat. A német telepeken közönséges deszkaótlakban tartják őket télen-nyáron. Ezek a deszkaótlak elől nyitottak, csak a drótháló zárja el. Hiba lenne az elkényeztetés. Csak a lábukat kell védeni a hideg ellen, mert éppen úgy, mint az elfagyott taréjú tyúk, az átfázott lábú kacsa se tojik télen. Egyéb-ként tollruhája megvédi a zord időjárás befolyása ellen.

Mint vízi szárnyas, mindenesetre szükséges, hogy patak vagy tó álljon a rendelkezésére, bár több nemzedéken való hosszabb szoktatás után kö-pes lemondani eredeti kedvteléséről és életszük-ségletéről.

Nagyon fontos a kopasztás és leülés idejének helyes megválasztása. A kacsát úgy kell nevelni, hogy tíz hetes korában piacra legyen hozható, s ebben az esetben tárgytalan az az ellenvetés, hogy a falánk állat fölnevelése és hizlalása költséges. Éppen e gyors fejlődése és hizóképessége teszi le-hetővé, hogy olcsóbban legyen értékesíthető.

„EGYETÉRTÉS“

politikai naplap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

Az alatt álló szá-mokat különösen ajánljuk.

TÖRÖK

Válasszon ezek közül!

TÖRÖK

9872, 21473,
38953, 65511,
65521,

67560, 72192,
87301, 96622,
109721.

Az I-ső osztályu sorsjegyek ára:

1/1 sorsjegy   1/2 sorsjegy   1/4 sorsjegy   1/5 sorsjegy
K 12. —   K 6. —   K 3. —   1.50

Kérjük b. megrendelését postafordultával hozzánk beküldeni. Az eredeti sorsjegyek utánvétell vagy az összeg előzetes beküldése mellett rendelhető meg.

Török A. és Tsa Bank r.t.

Legnagyobb osztálysorsjegy-üzlet.
Budapest, Szervita-tér 3/a. sz.
FIÓKOK: Teréz-körút 46., a nyugati pályaudvar közelében.
Telefon: 24-27., — V., Váci-körút 4., Deák-tér közelében.
Telefon: 11-58. — Távirati cím: „Török“ Budapest.

Tankönyveket és Segédkönyveket

vegyen
Magyarország legrégibb és legnagyobb tankönyvkereskedésében
LAMPEL R.
könyvkereskedése
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaság
Budapest, VI., Andrásy-ut 21.
Itt kapható

Az elemi, polgári, közép-, felsőbb leány-, kereskedelmi- és magániskolákban s a szakkiskolákban haszná-
latban levő minden tankönyv és segédkönyv a legújabb kiadásban
Postai megrendelések a be-érkezés napján azonnal el-
intéztetnek.

A kiadásunkban megjelent összes tankönyvek jegyzékét kívánatra készséggel megküldjük.

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t.
Budapest, VI., Andrásy-ut 21.

Dr. Kapitány Kázmán
utikönyvei:

Az osztrák császárság.
11 térképpel és 6 városi tervrajzzal. Kötve 6 K

Bécs.

Bécs város tervrajzával 80 f

Karlsbad.

Három térképpel 80 f

Méran és Arco.

Két térképpel 80 f

Kaphatók:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t.-nél, Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

KÜLÖNFÉLÉK.

Visszahivnak a fenyők.

Visszahivnak a fák, a fenyők.
Síró jajszóval hívják... várnak...
Csendes az erdő, vége a nyárnak,
Hoszu az éj és rövid a nappal,
Kullog a mackó és nagyokat fal...
Jer! jer végén a nyárnak,
A fenyők hívják... várnak.

Szürke ködpára lent a falu.
S pihen már minden fent az erdőn,
Mikor a hideg holdapó feljön.
Nagynéma jár csak erre a pástör
S nyája kőompa, teizokog párszor...
Jer! jer végén a nyárnak,
A fenyők hívják... várnak.

S mig egyre hívják a fák, a fenyők,
Csengőn, esacsogón esalogatva fel ök.
Fel-fel a hegyre, a fenyvesi hegyre,
A hegy tetejére;
Addig a város utait járom,
Addig az utban fárad a libom.
... Szavuk felejem s elfelejtenek...
S ha sürtisünek a füst-fellegek,
Nem, nem! már nem engem hívják,
Már a rájuk boruló pírnak
Sírnak.

Sziroi Lajos.

(Misztikus betegség.) III. Richard és VII. Henrik angol király háboruszkodása alatt 1445-ben egy gyilkos kór terjedt el, amelyet azelőtt egyáltalán nem ismertek és amelyet alig száz év múlva teljesen elfeledtek. „Angol izzadás” volt a neve; olyan név, amelyet csak igen kevés orvosi tankönyvben lehet megtalálni. Az angol izzadás minden előjel nélkül lepte meg az embereket. Reszketéssel kezdődött, a kezekben, lábokban mintha hangyaboly bizsergött, azután fejfáras, majd álomszerűség következett. Halálos aggodalom látszott a betegeken. Később nehezen lélegzettek és szivdobogásuk volt. Azután tört ki a heves izzadás, amelyről a nevet kapta a betegség. A beteg fájdalmat érzett a nyakban, a vállban és a lábokban és lázbeszéd közben

GÁRDATUSZÁROK

— REGÉNY. —

Írta: E. SCYRBON.

10
— Ez árulás! Ön az ellenséggel mulattott! — kiáltottak össze-vissza tréfás hangon.

A báró is mosolygott.

— Könnyű ezt mondani. De mikor olyan kedves fiúk voltak, mint Castellan vicomte kapitány, de la Roche, Renault báró hadnagyok, Montesquieu Napoleon segédtisztje, meg a többiek mind.

Keenwood asszony arca égett, szemei csillogtak. Egy nevet szeretett volna még hallani. Az kedvesebb volt minden bizonynyal mindnyájuknál. Remegett minden izében, érezte, hogy nem lesz elég erős ahhoz, hogy eltitolja vonzalmát, ha a kúraszir emliteni fogja. Szemei előtt elvonult ismét az egész történet, melyet sobasem fog elfelejteni, mely a legkedvesebb egész életében.

Ábrándozásából férje érintése zavarta fel:

— Az orosz követ távozik. Üdvözölni szeretné önt.

A baba asszony gépiesen megfordult s követte férjét.

A teremben egyszerre elült a csevegés zaja. A vidámság egy pillanatra megszűnt s mindenki feszült érdeklődéssel figyelte Gortsakof arcát. Szerettek volna kiolvasni valamit belőle: jó vagy rossz hír érkezett a harez-térről? Mindenki tudta, hogy csak erről lehet szó.

Gortsakof nyugodt volt. Legalább arcának semmitmondó egykedvősége ezt látszott kifejezni. Szívélyesen bucsuzott mindenkitől s méltóságteljesen hagyta el a termet. A foyerben még egyszer szívélyesen bucsut mondott a házigazdának.

következett be a halál; huszonegy óra alatt rendesen beállott. Az a kevés, aki megmenekült a betegségtől, még legkevesebb erőtlenség, gyenge volt és a betegség kiállása a legkevésbé sem óvta meg őket a visszaeséstől. Különösen a rendkívül erős, középkori emberek estek áldozatul a betegségre, az aggyastánokat és a gyermekeket megkímélte. Ötször egymásután — utóljára 1551-ben — lépett fel a betegség Angliában gyilkos járvány formájában és rövid idő alatt az emberek ezreit pusztította el. 1529-ben a kontinensre is átesapott a járvány és Hamburgban tizennégy nap alatt kétezer embert megölve, átvándorolt egész Németországon. Egyedül Poroszországban harminzezer áldozata volt. Göttingában különös félelemmel garázdálkodott. Az ottani egyetemi könyvtár egy kézirat bizonyítja ezt. Linton tanár szerint kétségtelen, hogy a betegséget az emberi testben rendkívül sebesen szaporodó bacillusok okozták. 359 év óta teljesen eltűnt a járvány, az újra való fellépése azonban egyáltalán nem kizárt, mert más járványokról is köztudomású, hogy hosszú idők múltán hirtelen újra fellépnek és előrel kezdődik a szörnyűséges rombolás.

(Edison vallása.) Edison, a világhírű feltaláló, igen érdekesen nyilatkozott egy újságírónak az ő vallási felfogásáról. A feltaláló atyamestere a szó szoros értelmében ateista. Nem hisz a lélek halhatatlanságában, sem a feltámadásban s többek között ezeket mondotta az érdeklődő újságírónak: **Mi az ember akarata? Az ember apró, parányi részecskéket alkotmánya éppen úgy, mint ahogy a várost, a sok-sok embertömeget és tornyos palotaszorok alkotják. Vajon Newyork juthat-e valaha is a menyországhoz? Ugy-e bár nem s hasonlóképpen az ember sem jut oda föl soha. Nem tudom megérteni, hogy én vagy embertársaim miért higgyenek a tulvilági élet létezésében. Nincsen semmi alapja az ilyen gondolkodásnak. Az emberi agyvelő semmi egyéb egy csodálatos finom szerkezetnél, amelyben gondolatok és érzések rögződnek alig kiszámítható gyorsasággal, melyek a szükségszerűséghez képest felhasználódnak. Az erő, mely által ez a szerkezet működést és tevékenységet fejt ki, hasonló a vilámmossághoz, s e titkos erőre sem mondhatjuk, hogy halhatatlan, mert szerves testhez van kötve. A „Taegl. Rundschau“ Edison nyilatkozatára a következő megjegyzést teszi: Ha Edison tényleg ezeket mondotta, úgy beigazolta, hogy még azzal sincs tisztában, hogy miről is van szó tulajdonképpen. Így és ilyen értelemben hetedik osztályú gimnazisták szokták nyilatkozni, akik Büchner „Erő és anyag”**

czimü munkájába először tekintettek bele. A Rundschau, úgy látszik, nagy fontosságot tulajdonít annak, hogy Edison világnélete és hitvallása nem nyugszik természettudományi alapokon. Igazán mindegy, hogy Edison mit hisz és hogyan hiszi. Ő nála azt nézzük, hogy mivel ajándékozta meg eddig az emberiséget s még ezután mit várhatunk tőle. Az ő halhatatlan nimbuzán a Rundschau kedvezőtlen kritikája igazán nem éjt már egy parányi esorbát sem, még ha elemista értelmi nivójára szállítja is le Edison vallásfilozófiai kijelentéseit.

(Az első angol szocialista napilap.) Az angol szervezett munkásság, amelynek oly kiváló és gazdag organizációja van, mindezekig híjján van naponként megjelenő pártlapnak. Az angol szocializmus egyik vezető alakja, Keir Hardie képviselő most azzal a tervvel foglalkozik, hogy megalapítja az első angol szocialista napilapot. A lap megindításához két föltételt kötött ki: hogy annyi tőse álljon rendelkezésére, amennyiből a lapot 3 hónapig el lehet tartani s hogy bizonyos számú előfizető legalább 3 hónapra biztosítsa a pártfogását. A szükséges alapitke összege 10,000 font, amelyhez 1000 fontot már megígért valaki Keir Hardienak, még pedig adományképen. A többi pénzt is csak adományképen fogadják el, mivel az újság természeténél fogva a tőke érintetlenségét nem lehet biztosítani. A lap szerkesztésére a független munkáspártnak egy bizottsága fog felügyelni. Programjának főpontja természetesen a szocializmus hirdetése és terjesztése.

(Hány napilap jelenik meg a világon?) Egy francia kimutatás, amelynek még hozzávetőleges megbízhatóságáról sem kezeshedünk, azt mondja, hogy az egész világon 35,000 napilap jelenik meg. Az öt világrész között természetesen Európát az elsőség a napilapok mennyisége dolgában, Európában viszont Németország vezet. A német birodalomban e kimutatás szerint 6000 napilap jelenik meg, utána Anglia következik 5400 napilappal s körülbelül ennyi jelenik meg Franciaországban is. Olaszországban 1800, Spanyolországban 1000, Oroszországban 800 napilapot adnak ki, Svájcban 600, Belgiumban és Hollandiában 400 napilap jelenik meg, egész Ázsiában 3600; az Egyesült Államokban rengeteg sok napilap jelenik meg, ezek közül százhuszat szerkesztenek a saját részükre. Több részletről nem tud a kimutatás s hogy Magyarországról (sőt Ausztriáról is) hallgat, azt ezek után nem is csodálhatjuk.

— Holnap még találkozni fogunk a követségen — mondotta nyomatékkal.

— Rossz hírek érkeztek?

— Nem. Kutusow megerkezett s a korzikai visszavonult az austerlitz-i mezőre.

— Ez minden bizonynyal jó jel. Viszontlátásra holnap a követségen.

Mikor Keenwood ismét a terembe lépett, már minden csoport élénken táalgatta Gortsakof hirtelen távozásának okát. A belépő tanácsost valósággal megostromolták kérdéseikkel.

— Ütközet volt?

— Ki győzött?

Keenwood nyugodtan felelt:

— Attól még eléggé messzire vagyunk.

— Hát akkor...? — kérdezték többen.

— Az orosz követségre futár érkezett Austerlitzből.

A társaság ettől kezdve nem tudott viszszozkenni a rendes kerékvágásba. Mindenki izgatott volt, mindenkit a harezteri események érdekeltek.

Egyik csoport a hadállásokról beszélt. Másik a hadseregek létszámáról, végeredményben pedig megállapították, hogy az egyesült hadseregnek kell győznie.

— A lovasgárda ott van? — kérdezte susogva a háziasszony egy sovány, magas angol nőtől.

— Minden bizonynyal, hisz Napoleon maga vezeti a sereget.

Az asszonyka elsápadt, de látszott rajta, hogy erősen küzdök, nehogy elárulja magát.

Éjjelutánra járt már. A vendégek lassan-lassan oszladozni kezdtek, de még utközben is mindenki a háboru eshetőségeit tárgyalta. Mikor a társaság utolsó tagja is eltávozott, Keenwoodné fáradtan dőlt le a szalon egvik pamlagára.

— Istenem, meddig tart még ez a rette-

netes szenvedés? — sóhajtotta csöndes megadással.

Tagjain ideges rángások szaladtak végig s alig bírta elfojtani a zokogást, mely már torkát fojtogatta. Magányos tételidéséből Keenwood hangja riasztotta fel. Összerázkódott. Érezte, tudta, hogy elérkezett az a pillanat, mely hivatva van sorsát eldönteni.

— Fáradt? — kérdezte a tanácsos, unottan.

— Nagyon fáradt vagyok. De... de még nem fekszem le. Nagyon szeretnék öntől valamit kérdezni.

— Megint valami gyerekes történet?

— Nem. Ne gunyolódjék. Kérem, könyörgök, mondja meg nekem, megtörtént-e már az ütközet.

— Tudtam, hogy valami ilyenről lesz szó. Ugyan, mit érdeklí önt az ütközet. Ön angol állampolgár s épp oly mindegy önnek, hogy a francziák vagy az egyesült hadsereg győz, mint az, hogy én Metternichhez, vagy Gortsakofhoz megyek holnap?

— Nem, nem igaz, nekem ezt tudnom kell!

— No lám, még egyszerűen reám fog parancsolni.

— Kérem, ne érdeklődjön. Higyje el nekem, hogy sokkal komolyabb dologról van szó, semmint hogy reá érnék ilyesmire. Kérem, mondjon el mindent.

A tanácsos néhány perzig vállvonogatva hallgatta felesége könyörgéseit. Egyáltalában nem tudta megérteni, hogy mi oka lehet ennek az ideges kapkodásnak. Hideg, számitó arccal nézett végig a vergődő teremten s nyugodt, megfontolt hangon szólt.

— Azt kell gyanítanom, hogy valaki, aki nagyon közel áll önhöz, a francia hadseregen szolgál.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1910. október 27-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A baiga szüz.
Sztívházi és elvőnásban. Irta: Henry Batallie. Fordította: Abrányi Emil.
Személyek:
De Charance herceg Gái
De Charance K. Hugyesi M.
De Charance Diane P. uisay E.
De Charance Gaston Dezső
Amaury Marcel Odry
Armaury P. Markus E.
Roux Abbé Pethes
Ketty Kelemen M.
A herceg titkára Szóka
Előpincézér B. aspa
Második pincézér Szurá
Luvy Munkási M.

Kezdete 1/8 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Karinin Anna.
Dráma 4 felvonásban. Irta: Tolstoj után Guizand.
Személyek:
Karinin gróf Sebastyán
Anna, a felesége G. Kertész E.
Oblonszki herceg Kertész
Wronszky gróf Góth
Mazkaja gróf Mészáros G.
Cserbatzky herceg Réthel
Serpuchovszky herceg Partos
Levin Papp
Kitty T. th. l.
Tyerszkoy hercegnő Cutal J.
Norisztona grófné Hermann J.
Szomszój Huszár
Szomszovné Zala K.
Jachvin hadnagy Vandori
Makhotin Thuroczy
Tárnok Dobi
Nasztja P. Tárközi G.
Sergiusz Lázus V.
Péter Pintér E.
Doly Somó I.

Kezdete 1/8 órákor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Balkáni hercegnő.
Operette 3 felvonásban. Irta: Frederick Lonsdale és Francke Curron. Zenejét szerelte: Rubens A. Pál.
Személyek:
Stefánia hercegnő Petrász Sári
Szergiusz Király
Borsos miniszter Császár
Zsófia Kormos I.
Hajnalka Lakbár
Bláta Rátkai
Nigda Váradi III
Hainrich pincézér Boross
O. ga udvarhölgy Szalai M.
Hadnagy Pethes

Kezdete 1/8 órákor.

ROYAL-ORFEUM.

Es e pont 8 órákor
Legelsőrangú színházi és varieté-előadás.
A palatinus lánya
Ascher Leo nagy operette.
A kávéház márványasztalánál
Zerkovitz szeniorozott dala
A pót imaház
Szép Ernő új cirkusztréfája
Francia negyes
Maurier jelenete
The Marvellous Newmann
a légtornászok királyai.
A hídnál
Zenes billett Gilbert. Előadások Kupfer, Góddin, Szalontai, Szécsi, Németh T., Palásthy, Varjas, Solti, Sarkadi, Bárony, Tilhanyl és a többi októberi attrakció.
Ünnep- és vasárnap 2 előadás.

ROYALORFEUM
ERZSÉBET-KÖRÚT 31. TELEFON 110-23

Minden este pont 8 órákor
Parádés színházi és varieté-előadás.

Előadás után a téllertben kabaré és elsőrangú tánc attrakciók.
Kezdete este 8 órákor. Pentárnyitás 7 órákor.

STEINHARDT MULATÓ
Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Ma és mindennap!
Kezdete 1/8-kor! Kezdete 1/8-kor!
Ujdonság! Ujdonság!
Már megint főznek!
és
Berta mindent vállal!
Böhözök, Irak Günger és Tansig, ford. és átd. Steinhardt.
Steinhardt Hunyadi és Szóka Szakál
teljesen új műsorról, és elsőrendű külföldi számok.
Vasár- és ünnepnapokon délutáni előadás kezdete 1/4-kor. Éjféltől reggel 5 óráig a téllertben cabaret-zigányzene. Belépő díj nincs. — Jegyek d. e. 10—1-ig és délután 3—8-ig a mulatóban és özv. Konti Józsefné dohánytőzsdéjében, Andrássy-ut 29. és a Hungaria fürdőben.

Fehér vagy színes velez
méterje 50 fillértől felfelé.
KUNZ ÁRUHAZ Deák Ferenc-utca 10. sz.

TOST és MOLNÁR
kereskedelmi-, díszítő- és tájtervező

BUDAPEST, VII. ISTVÁN-UT 50.
Elvállal óblak és erkélydíszítéseket. Kertek, parkok tervezését, alakítását, fentartását. Alkalmi és állandó díszítéseket. Téll kertek berendezését, minden e szakba vágó munkát.
Telefon: 83-75. Telefon: 83-75.
Külső telep: Gyarmat-utca 25.

Fővárosi Orfeum
VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Iratolgaz.

A szenzációk műsora.
CHRIS. RICHARDS
Anglia első groteszk-táncosa.
OY-RA :: Jennings-Bray :: Gob. Belling
Vindobonas :: Lilian Herlein :: Tina di Roma stb.
Kezdeté 8 órákor.
Jegylővétel 10—1-ig és 3—6 a nappali pénztárnál.

FRIEDMANN-ORFEUM
volt Parisiana. Telefon 4-49. Szerecsen-u. 35.

Mesésen átalakítva. :: 40 erkély páholyal.
:: Elsőrendű családi varieté műsorról. ::
Megnyitó előadás
november 2-án.

Szenzációs megnyitó műsor:
? Odetto Valery? Gaby Lesly.
????????? Lisszabon :: szenzációja
és még 15 attrakció.
Előadás után a téllertben kabaré és elsőrangú tánc attrakciók.
Kezdeté este 8 órákor. Pentárnyitás 7 órákor.

TELEFON 116-09.

Művirágok, struc- és disztollak

koszorúk, pálmák és szabadi-tek gyári árban kaphatók **JÜNKER HENRIK** művirág-gyárainak raktaiban, Király-u. 64.

Szőnyegujdonság!
300/200 cm. nagyságu nyírott **Jaquard-szőn**, eg elpusztíthatatlan minőségben
5 frt 80 kr.ért kapható
Szőnyeg-udvar
Király-u. 32. (az udvarban.)
Vidéki rendelések pontosan eszközölkötnék.

Minden szobának disze.

Most

nem titok

Férfi- és fiuruhákban
felöltőkben, téll kabátokban, valamint nagy választék szörmeárakban.

Heller Jakab
Budapest,
VIII. Rákóczi-ut 13.
Külön mertekosztály.

HOGY A LEGJUTÁNYOŚABB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS

SZÖRME-DIVAT

DAN
BUDAPEST
DEKRETA U. 11.

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA
Budapest, IV., Párisi-u. 5.
(Főpostával szemben.)

TYURIN!!

használata után nincs többé baromfivész.

1 nap alatt megszűntet mindenféle vést.

Sok számos elismerő bizonyítja, orvosi bizonyítványok igazolják e szer kitünős-gét, minden gazdaembernek szüksége van rá. Ahol ezen szert használják, ott baromfivész nincs, s hosszú időre vézmentesítik a baromfiakat.
1 nap alatt megszűnteti a vést.
Minden üvegehez külön használati utasítás. Egy liter tartalmazó üveg ára 4 korona. Megrendelhető a főraktárosnál.

Dr. ODOR BELA gyógyszerésznél ::
NAGYENYEDEN.

Sürgönyezim: ODOR NAGYENYED. — Naponta postaszétküldés. — Szabadalmazva és törvényileg védve.

A japáni Chrysanthemumok

szállítása már megkezdődött.

10 drb Chrysanthemum	10 diszfajban	8 korona.
20 "	"	15 "
50 "	"	30 "
100 "	"	50 "

Ezen árak csak október hó végéig maradnak érvényben.

Idősebb Chrysanthemumok portó költség kimelítés szempontjából cserépet nélkül szállítanak, kívánatra azonban cserépetben küldöm.

Csomigolásért csakis az önköltségek számíthatnak.

Mühle Árpád kertészeti telepe i i
TEMESVÁR.

SZINHÁZAK.

Csütörtök, 1910. október 27-én.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Parasztbecsület.

Melodráma 11 év. Zenéjét szerz.: Mascagni P. Szöv. írták Targioni Tosetti és Menziesi. Fordította: Radó Antal.

Utána:

A piros cipő.

Tánclegenda 4 képből. Szöveget írta; Regél H. Zenéjét szerzette: Máder Rezső.

Kezdetre 7 órakor.

VÁRSZINHÁZ.

Sári Bíró

Parasztjáték 3 felvonásban. Írta: Menziesi Zsigmond.

Személyek:
Sári bíró: Somlai
A bíróné: Blaha L.
Jeska: Rozsahegyi
Terka: O. Koczéri I.
Pista: Garany
Pongó, Kovács: Győnes
Laci: D. Ligeti
Hajdók sógor: Nádó
Lacsi: V. Molnár
Veroni: K. Demjén
Gedi: Kálnay
Varró: Gabányi
Német: Várdy A.
Prudencia: Helvey L.

Kezdetre 7 1/2 órakor.

VIGSZINHÁZ.

Beulemans k. a. házassága.

Vígjáték 3 felvonás. Írták: Fouson és Wieler.

Személyek:
Beulemans: Vendrey
Beulemansné: Haraszi H.
Suzanne lány: Varsányi I.
Id. Maniemerl: Szerényi
Id. M. Saraphi: Tihanyi M.
Id. Dolpierre: Fenyvesi
Id. D. Albert: Csorics Gy.
Mostinkó: Tapolczai

Kezdetre 7 1/2 órakor.

Fővárosi Városligeti Színház

Muzikusleány.

Operett 3 felvonásban. Írták: Jánó György és Buchbinder B.

Személyek:
Esztérházy herceg: Fekete
A kis herceg: Kelemen B.
Haydn József: Kabók Gy.
Rézi, tehenesleány: Hudacsék N.
Elena Montebelli: Falvy M.
Tanító: Sz. Ráday J.
Péter: Szalay
Házidó zsidó: Kallér

Kezdetre 7 1/2 órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

Mohamedán világ.

Írta: Atlasz Márton.

Kezdetre 7 1/2 órakor.

Royal Cabaret

Erzsébet-körút 31. szám.

Telefon 110-22. Telefon 110-22.

Minden éjjel 12 órakor

Új ének és táncz attrakciók.

Főlépnek többek közt: Miss Flossie Florence, La Terrible, Mizzio Renée, Hélène Friedrich, Morényi Viola, The Gibsongirls, Beatrice Foscarini, Dijella, Bresina Hella, Szép Erzsébet, Sisters Atkins, Perényi Nusli, Sisters Morvay, Lola Lolitta, Várady Adél, Sacha Trost, Anna Christensen, Hölgyi Jolan, Antal Irén stb. **Király Vince** és zenekara. **Hal Mabilie.** — Belépődíj éjjeli 1 óráig 1 korona, azontul nincs belépődíj.

Bristol Szálló

új éttermében esténként

ZENE.

Mindszenti Koszoru kiállításunk megnyílt.

Művészileg dolgozott és meglepően szép koszorunk az idén is versenyen kívül állanak és kiállításunk ritka látványosságot nyújt. Mérsékelt áraink pedig éppen szenzációt fognak kelteni. Minél számosabb látogatást kér a

PHILANTHIA virágcsarnok

IV. ker., Váci-utca 9. Telefon 450.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám. Iratatók: Leitner és Keleti. Főrendező: Rott Sándor. Telefon: 14-22. Telefon: 14-22. Az előadás kezdete 7 1/2 órakor.

„Putifár felesége”

„Grenzverlegenheiten”

Jelenet egy pályaudvaron. Francia eszme után írta: Hirschfeld Lajos. Rendező: Werner Hand. Jegyek elővetételeben: Folies Caprice. Bévay-utca 18. d. e. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig. Kötél, különlegességi társulat Andrássy-ut 29. és Sopronyi nagytársulat Rákoczy-ut 1. 2 óra után az 1-ső emeleti „Casino de Paris”-ban a világ legelső ének- és táncz-attrakciók fellépte.

A CAIRO kávéházban

BUDAPEST, VI., LÖVÖLDE-TÉR.

matól kezdve mindennap délután 5-től 7 óráig és este 9-től 11 óráig

GOBGEKÉ francia quartett HANGVERSENYEZ.

BUTOR

részletfizetésre olyan árkban, mint készpénzvételnél, legkedvezőbb fizetési feltételek mellett. Minden bankösszekötés nélkül, s ezáltal eszik minden kamat. Felvilágosítással szolgál:

Liszt István Budapest, most IV., Krisztof-butor-raktárban. Képpel ellátott árjegyzékünk bármilyen 60 fillér ellenében franco küldjük.

MOST JELENT MEG

Egy önkéntes naplója

Második félév. Az Hög. Párkai Pál jegyírta az önkéntes naplója második kötetét. Ebben a könyvben az olvasó közönség régi kedves ismerősei, a kövér Haller, a vérszomjas Mándruca, a szemtelen Ábelecs, Eszma Lajos, a modern magyar irodalom újáteremtője és a többi vidám, kedves nő folytatja azt az életet, amely annyi mulatós és örökös órát szerzett nagyszámú barátságnak. — Ára fűzve 3.- koronán. Kötve 5.- koronán. — Előző félév. — Az iskola. Ára fűzve 3.-, kötve 5.-

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA ; BUDAPEST VI., ANDRÁSSY-UT 10.

Megrendelhető minden könyvkereskedésben.

BUTOR

FUCHS BODOG butornagykereskedő Budapest, VII., Erzsébet-körút 32. Árjegyzék ingyen.

Szenzációs ujdonság!

Stubnyai Fenyő Sósborzesz!

Nem szabad egy házból sem hiányoznia. — Halálból eredő összes bántalmaknál, egyúttal: reuma, csusz, köszvény, fogfájás, fejfájás stb. kitűnő hatású. Hatás és jószágban fölülmúlja az összes eddigi sósborzesz-készítményeket. — Kérje mindenütt a Stubnyai Fenyő Sósborzeszt. — Hat üveg rendelésnél portómentes szétküldés a készítőktől:

DETRICH ENDRE gyógyszerész, Stubnyafürdő. Kis üveg ára 40 fillér, nagy üveg 1 korona.

VÁRI ÉS TÁRSA

áruháznak ujdonsága:

önvédelmi eszköz! Sétabot törrel és revolverrel

Ezen elegáns sétabot, melynek lapos fogantyuját kettő oldalról és rögzítés mint árt és hatékony revolvert lehet használni.

Ára ..... 75 kor.

Havi részlet . . . 4 kor.

Megrendelési tv. Közzel megrendelés formá hirdetés alapján a revolverrel és sétabottal 75 korona árban, 4 korona havi részletre, fizetendő a

VÁRI ÉS TÁRSA áruházában Budapest, VIII., József-körút 40.

Összesen három részletben fizetendő az egész összeg azonnal megfizetésével. Teljes kiküldetés a cég tulajdonosa kezelt. Az első részlet utánvéttel.

Lakhely és kód:

Név és beírás:

Magyar királyi államvasutak Budapest-jobbparti üzemeltetéség.

48476-910. II. szám.

A magyar királyi államvasutak Mindszenti ünnep alkalmából a rákosi köztémelőt látogató közönség kényelmére Budapest Józsefváros és Rákóczi-állomások között folyó évi november hónap elsőjén külön személyvonatokat helyez forgalomba, melyek Budapest-Józsefvárosról (kifelé) délelőtt 9 óra 30 perczkor, 10 óra 50 perczkor, délután 1 óra 05 perczkor, 2 óra 50 perczkor, 4 óra 10 perczkor, 5 óra 30 perczkor és Rákocsról (visszafelé) délelőtt 10 óra 10 perczkor, 11 óra 30 perczkor, délután 1 óra 50 perczkor, 3 óra 30 perczkor, 4 óra 50 perczkor, 6 óra 15 perczkor indulnak.

A közönségnek saját érdekében áll, hogy a Budapest keleti pályaudvaron beállható tulzufsult-ea gmiatt csakis a fent elősorolt és Budapest Józsefváros állomásról induló vonatokat használja. A viteldijak azonosak a Budapest keleti pályaudvarról induló vonatok menetdíjaival.

Budapest, 1910. évi október hó 22-én.
Budapest jobbparti üzemeltetéség.

Heti műsor:

1910. október hó	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Várszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Fővárosi Városligeti Színház	Uránia
28 Péntek	A balga szüz		Eleven őrdög	A kormánybiztos	Karenin Anna	Balkáni hercegnő	A zsidó honvéd	Mohamedán világ
29 Szombat	Endre és Johanna	Mignon	A postásné és huga	Lili Az őrdög	Orvosok	Balkáni hercegnő	Az őrdészleány	Az Országos Színházművészeti Akadémia nem tart előadást.
30 Vasárnap	Az arlesli lány A hal szüz	Lohengrin	Orpheus a pokolban A gyimesi vadvirág	Beulemans k. a. házassága A kormánybiztos	Csákó és kalap Karenin Anna	Luxemburg grófia Balkáni hercegnő	Molnár és gyermeke Molnár és gyermeke	

KITÜNÖ ÖTLET

**VALÓDI PALMA
KAUCSUKSARKOT FOGOK VISELNI!**

Hasznalat előtt. Hasznalat után.

Ilyen csodálatos változást idéz elő a

Kola-Dultz

a természet legjobb agy- és idegtápláléka.

Hangulat, gondolkodás, tevékenység, valamint a test minden mozgása az agyvelőtől függnek.

Bágyadtág, fejfájás, levertség, kimerültség, és általános testi gyöngeség a hiányzó életérő jelei. Ha Ön állandóan egészséges és vidám akar lenni, ha egészséges idegekre és jó emlékező tehetségre vágyik, ha a munkát és fáradtságot élvezetűl akarja tekinteni, úgy szedjen Kola-Dultzot. Ez az idegek és agyvelő természetes tápláléka, mely egyttal a vért javítja és fiatalítja és így erőt, életet nyújtva, a test minden szervére hat.

Kola-Dultz

Életkedvet és munkakedvet ad

és az ifjúság érzetét az egészséggel és tetterővel, melyek sikert és boldogságot eredményeznek.

Szedje egy ideig naponta a Kola-Dultzot, mely megerősíti idegét, eltűnik minden gyöngeség és hatás alatt erősnék és egészségesnek fogja magát érezni.

Kolat orvosi tekintélyek az egész világon ajánlják és szegényházakban és idegstanatoriumokban használják.

**Kérjen ingyen
Kola-Dultzot!**

Most alkalmat nyújtok Önnek arra, hogy idegét megerősítse. Írjon nekem egy levelező-lapot az Ön pontos címével és én azonnal küldök ingyen és bérmentve egy csomag Kola-Dultzot, mely elegendő lesz arra, hogy megismerje hatását és méltányolni tudja kiválóságát.

Ha hatásával megvan elégedve, úgy rendelhet: többet. De rögtön írjon, mielőtt elfelejtene.

**Főraktár: DULTZ MIKSA, Budapest, VII.,
Abt. 466. Dohány-utca 29. szám.**

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

**JEGYGYŰRŰK,
NÁSZAJÁNDÉK-
TÁRGYAK**

**A
LEGELENYŐSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN
ÉKSZERESZ-és MŰBÍRÓ IS
tiszteletben szereshetők ne-
BUDAPEST, Erzsébet körút 29.**

**VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÖLÖNÖS GONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN és BÉRMENTVE**

"Berson"

**gummisarkok
még is a legjobbak!
Mindenütt kaphatók.**

DÖRGE

253 nagyobb nyereség jutott szerencsés ügyfeleinknek a most befejezett 6. oszt. húzában, közöttük a **30.000, 40.000, 20.000** koronás négy **10.000** koronás stb. Előzőleg ugyancsak nálunk nyerték meg **ötször egymásután** a legnagyobb nyereményeket még pedig

- 400.000** koronát a **37553** számra
- 200.000** koronát a **31879** számra
- 400.000** koronát a **8881** számra
- 600.000** koronát a **29764** számra
- 200.000** koronát a **70571** számra

azonfelül a 24. sorsjáték alkalmával a két legnagyobb főnyereményt **egyszerre**, vagyis

- 400.000** koronát a **96566** számra
- 200.000** koronát a **104915** számra

és a ma befejezést nyert 25. sorsjáték 6. osztályában a **nagy jutalom**

600.000

korona a 2000 koronás nyereménnyel együtt a 47621 számra

ismét szerencsés vevőinknek jutott.

Ezen **szakadatlan** és a maguk nemében **páratlan, fényes** eredmények következtében a rendelkezésünkre álló néhány szerencse-sorsjegy, a küszöbön álló 27. sorsjátékhoz, előre láthatólag rövid időn belül elfogy, amiért is kérjük tisztelt vevőinket, valamint azok ismerőseit és barátait, hogy sorsjegyrendeléseiket — saját érdekében — minél előbb juttassák hozzánk.

A legközelebbi nyereményhúzás már

November 17. és 18-án.

A „Magyar Hírlap” t. olvasói részére a következő számokat felretettük. A számok mellett álló nevek megkönnyítik a választást.

Név	Szám	Név	Szám	Név	Szám	Név	Szám
Adám	66445	János	75465	Flóra	95228		
Adolf	24417	Jenő	55931	Giza	68438		
Akos	75452	József	20684	Hajnalka	78827		
Albert	23773	Kálmán	74532	Hedvig	73843		
Andor	63872	Károly	12803	Ibolyka	91351		
András	37278	Lajos	64879	Ida	22991		
Árpád	78841	László	66551	Ilonka	73882		
Alfonz	93629	Lipót	79484	Irma	63106		
Alfréd	75319	Márkus	93647	Irén	79002		
Antal	13398	Márton	69080	Izabella	95244		
Armin	51439	Mihály	75475	Iósza	11476		
Arthur	78202	Mátyás	11565	Jolán	92951		
Aladár	18296	Miklós	79098	Juliska	55467		
Bálint	78304	Ottó	65728	Karolin	68256		
Béla	94079	Pál	78220	Klára	63265		
Benedek	93555	Rezső	75071	Katicza	34059		
Bernát	65231	Samu	27047	Lenke	22731		
Béni	63857	Sándor	67067	Lidia	55931		
Bertalan	78818	Tibor	50028	Lina	79484		
Brunó	38767	Zoltán	75063	Luiza	65728		
Dániel	65384	Adél	72454	Magda	63485		
Dávid	55931	Agnes	93647	Margit	66401		
Dénes	79184	Amália	69080	Mária	20684		
Dezso	65728	Anna	75475	Marsa	69080		
Ede	63185	Aranka	11565	Márta	93647		
Elek	66001	Augusztá	79098	Matild	63314		
Elemér	20654	Berta	65728	Nelli	53931		
Endre	93647	Boris	63314	Olga	25228		
Ernő	63314	Cecília	79081	Ottília	74832		
Ferencz	53931	Dóra	96598	Paula	79081		
Frigyos	95228	Edith	74540	Piroska	74540		
Fülöp	74532	Emma	63485	Regina	52963		
Gábor	69080	Ella	53961	Rózsa	68438		
Géza	79081	Elvira	75464	Sári	12803		
György	74540	Erzsi	52963	Szeréna	55931		
Henrik	52663	Eszter	51786	Stefánia	20684		
Hugo	68438	Eteika	79492	Teréz	12803		
Imre	12803	Éva	34435	Valéria	74532		
István	75475	Frida	65390	Vilma	64879		
Jakab	96598	Franciska	66401	Zsuzsi	96551		

A sorsjegyek árai:

Egész	Fél	Negyed	Nyolcad
12 kor.	6 kor.	3 kor.	1.50 kor.

MEGRENDELŐ-JEGY. Kéretik kivágni

Tek. DÖRGE FRIGYES Bankháza
BUDAPEST.

Kossuth Lajos-u. 4.

Sz. veskedjék a ..... számú (1/1, 1/2, 1/4, 1/8) sorsjegyet a 27-ik sorsjáték 1-ső osztályához utávéttel beküldeni.

Név .....
Küldés címje .....
Küldés dátuma .....

NAGYENYED-re Gyümölcsfacsemetek
A felsőház m.
sótányak, diszozonják, túlevezők, kerítés növények, boggyógyümölcsök stb.

Szőlőoltványok (elsőrendű Áru)
Európai és amerikai szőlő és gyökere vesszők. (Oktató diszárjegyek kívánatra ingyen.)

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

Arjegyzőket kérlek és megrendelőket szíveskedjenek „A KERT”-re hivatkozni

képzésért, vagy résztvevőként legelőször
Butor EHNREU és FUCHS
testvérekéknél
Budapest, VI., Teréz-körút 8.
Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-59.

IMMUNITAS HYGIENIKUS ÁRUHÁZ
Budapest, IV/2., Kossuth Lajos-utca 14-16.

„**SANIN**”
(férfi óvszer) a gummi-technika legújabb vívmánya. Feltétlenül biztos és utóérhetetlen finomságú gyártmány egyedülálló raktára. **Tuczata 6, 8 és 12 korona.**

GUMMI-
és halhőlyög óvszerek **tuczata 2, 4, 6, 8, 10, 16 korona.** — Mindenféle betegpótlási cikkek. Szigorú titoktartás.

Egyéb **GUMMI-**
Képes árjegyzék ingyen.

HOFFMANN S. és V.
BUDAPEST, V. Zoltán-u. 18.

ADRIA
m. kir. tengerhajózási r.t. vezérigazgatója.
Helyesbített hajójáratjegyzék.
1910. novemb. havában a következő gőzösök indulnak FIUMÉBÓL:

Hová	Gőzös neve	Kelet
London	Duna	25/X-5/XI
Antwerpen	„	25/X-5/XI
Rouen*)	B. Kemény	28/X-8/XI
Perambuco, Maceio, Bahia, Rio de Janeiro, Santos*)	Stefánia	3
Liverpool	Brescia	1-10
Hamburg**)	Emmi Arp	1-10
New-York	S-xonia	12
Hamburg**)	Euphemia	5-15
Newyork	Pannonia	19
Liverpool	Cypria	10-20
Hamburg**)	Bagdad	10-20
London, Hull	Ebro	10-20
Liverpool**)	Belgradian	10-20
Rotterdam, Antwerp. *) Kopenhágen**)	Buda If	15-25
London,	Matkovits	15-25
Liverpool,	Pavia	20-30
Hamburg**)	Babylon	20-30
London, Hull	Volturno	20-30
Liverpool**)	Flaminian	20-30
Rouen*)	Balaton	20-30
Lissabon,**) Glasgow*)	Deák	20-30
Tunis, Algier, Gibral-tar,	Tisza	20-30
Tanger, Oran*)	Zichy	20-30
Tunis, Bordeaux*)		20-30

A*)-nál megjelölt viszonylatokban a gőzös Triestet is érinti.
**) Amennyiben a gőzös indulása előtt a nappal elegendő rakomány nem jelentett be, az igazgatóság fentartja magának a jogot, hogy ezt a kikötőt ne érintse.

Honnan	Hová	Gőzös neve	Kelet
Liverpool	Fiume	Veria	1-10
New-York	„	Ultónia	10
London, Hull	„	Douro	5-15
Liverpool**)	„	Fabian	5-15
Santos, Rio de Janeiro	„	Szeged	5-15
London	„	Nagy Lajos	5-15
Hamburg**)	„	Baross	10-20
Antwerpen	„	Széchenyi	10-20
Rouen	Triest-Fiume	Tisza	10-20
Gibraltar, Tanger, Oran, Algier,	„	Kolga	15-26
Hamburg**)	Fiume	Carmania	26
New-York	„	Phrygia	20-30
Liverpool	„	Venezia	20-30
Hamburg**)	„	Livorno	20-30
London, Hull	„	Algerian	20-30
Liverpool**)	„	Jokai	20-30
Bordeaux	Triest-Fiume	Kolozsvár	20-30
Rotterdam,	Fiume	„	„
Santos, Rio de Janeiro	„	Báthori	20-30
Glasgow	Triest-Fiume	Kolozsvár	25/XI-5/XII
London	Fiume	Duna	25/XI-5/XII
Rouen	Triest-Fiume	Baró Kemény	25/XI-5/XII

Középtengeri szolgálat.
A) Fiume-spanyolországi vonal.
Fiuméből: Mátyás király 5, Kassa 12, Szent László 19, Rákóczi 26.
Valenciából: Rákóczy 2, Lederer Sándor 9, Zrínyi 16, Mátyás király 23, Kassa 30.
B) Fiume-marsellei-vonal.
Fiuméből: Adria 2, Andrassy 9, Szápary 16, Árpád 23, Adria 30.
Marselleből: Szápary 2, Árpád 9, Adria 16, Andrassy 23, Szápary 30.

Mit csinál Ön minden este??

— Diana sósorszeszszel dörzsöltetem magam.

— Miért éppen Diana sósorszeszszel?

— Mert meggyőződtem arról, hogy csak a

Diana sósorszesz

masszirozás:

1. csillapítja a derékfájást,
2. csillapítja a hátfájást,
3. csillapítja a csúztól eredő fáj-dalmakat,
4. csillapítja a reumatikus fáj-dalmakat,
5. csillapítja a köszvényes fáj-dalmakat,
6. csillapítja a fejfájást,
7. csillapítja a lábfej fájást,
8. csillapítja a szaggasztási fáj-dalmakat,
9. csillapítja az oldalszurás fáj-dalmait,
10. csillapítja a megerőltetett és nehéz munkától származó fáj-dalmakat

— Éppen ezért én csak Diana sósorszeszt vásárlak és semmi más!

Erényi Béla gyógyszerész
Budapest, Károly-körút 5. sz.

Egy eredeti üveg 44 fillér és mindenütt kapható.

+ MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR +

BUDAPEST, VII-IK KERÜLET, RÁKÓCZI-UT 32-IK SZÁM, A RÓKUS-KÓRHÁZZAL SZEMBEN,

saját érdekükben felhívja az összes sérülteket, hogy az összes kulturálmokban szabadalmazott, különösen a nyári idényben páratlan szélszerűségű kicserélhető nyomlappal ellátott **MULTIFORME sérvkötőkről** prospektust kérjenek. Ezen

SÉRVKÖTŐ a legmesszebbmenő igényeknek is megfelel **MŰLÁB** a lehető legjobb kivitelben **MŰKÉZ** a legizlésebb kiállításban **MŰFŰZŐ**

Támgépek, egyenestartók, haskötők, gummiharisnyák stb. mérték szerint jótállás mellett készülnek.

HYGIENIKUS KÜLÖNLEGESSÉGEK! + KÉPES ÁRJEGYZÉKET kb. 1000 ábrával, ingyen, bérmentve és diszkrétan küldünk.

ÉVŐESZKÖZÖK

**EZÜSTBŐL ES ALPACCA EZÜSTBŐL,
DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELŐNYÖSEBBEN**

POLGÁR KÁLMÁN EKSZERTELEPÉN

BUDAPEST, III. Erzsébet-körút 29.sz.

**VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDÍTOK,
ÁRJEGYZÉK 2000°RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.**

FŰNÖKÖK

ezrei eddig hiába vártak arra, hogy könnyű szerrel jussanak írógéphez.

HA FIZETNEK

havonta 20 koronát, kapnak egy elsőrendű látható írással, visszaváltós, tabulátoros, összeadó billentyűs, automatikus sorváltós, csupa acézból és vasból gyártott, rendkívül tartós, univerzál-kiváltós

Ujlaki-írógépet.

Nem irnak alá váltót és folytonosan halmozódó irodai munkálatokban könnyen

BOLDOGULNAK.

Díjmentes bemutatás országszerte, árjegyzék ingyen és bérmentve.

UJLAKI BÉLA BUDAPEST, V., Sas-utca 24. sz.

Telefon 122-60.

írógépek eladása, bérlete, cseréltése, javítása. Kellékek összes rendszerű írógépekhez és sokszorosítókhoz. Elvállal írógéppel leírást és sokszorosításokat jutányosan.

Vidéki képviselőik kerestetnek.

Fakult bőrkabátok

sötét színekre tartósan festettek

Haltenberger Béla ruhafestő-gyárában **Kassán.**

Gőzeke
acetylen-lámpák
éjjeli szállításoknál gőzekre alkalmasak, mert nappali fényt adnak.

Automobil-lámpák
készi-, kocsi-, kocsirod-, péana-, asztali-, udvari-, kert-, lámpák

Acetylen-lámpák

Bárdi József
résztvénytársaság.

Budapest, VI. Liszt Ferenc-tér 15. sz.
Sürgőnyeim: Pneumatik.
Árjegyzék kíváncsra ingyen és bérmentve.
Telefon 16-28.

Hirdetések felvételnek a lap kiadóhivatalában.

!! Fontos értesítés

Felhívjuk a t. vevőközönség figyelmét arra, hogy az elismerten elsőrangú és világhírű amerikai **czipő-különlegességeket** nevezetesen a Barry, Sorosis, Walk-Over, Patrician, Common-Wealth Piehler gyártmányokat kizárólag és egyesegyedül mi hozzuk eredeti árakon forgalomba. :: Sport-, vadász- és gyermekcipők a legnagyobb választékban.

American Shoe Company Ltd.
Budapest, V., Dorottya-utca 6. Wurm-udvar.

Sneidig egyenruhák

legjutányosabban

Blum Sándor
elsőrangú egyenruhásati intézetben ::
Budapest, IV. Váci-utca 15

Ó csász és Apost. kir. Felszegenek legfelső elhatározása folytán

A polgári jótékony célokra szánt

XL-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ez az Osztrák Birodalomban egyedüli törvényes engedélyezett sorsjáték 20.735 készpénz nyereményt tartalmaz, 620.000 korona összértékben.

A főnyeremény 200.000 korona.

A nyeremények kifizetéséért a csász. kir. lotteijegyeket kezelskedik. — A húzás visszavonhatatlanul 1910. december 1-én fog megtartatni. Egy sorsjegyre nyolc ár: 4 koronára. A sorsjegyek Wienben a csász. és kir. államsorsjátékok osztályánál, III., Vorderer Zollamtsstrasse 7. sz. 2., továbbá a lotteijegyhirdetőben, dohánvázsdékben, adó-, posta-, távirat- és vasúti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvétel részére ingyen adnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lotteijegyek igazgatója (Államsorsjátékok osztálya).

E hirdetés rovatban minden szó egyeztetett beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyeztetett beiktatása közönséges...

Pénzszekrények, használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók...

Kiadó

egy elegánsan burtozott, külbejárható szoba esetleg teljes ellátással...

Katholikus

magyar és protestáns német, angol, francia nevelők zenével és anélkül...

Könyv-árjegyzéket

kérjenek gyűjtők, könyvtárak, magánosok ritka művekről...

Pénzszekrényeket

fűz- és betörésmenkeseket ajánl olcsó áron Budapesti pénzszekrénygyár...

Kárpitos nyergesek részére mindennemű kellekék képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen...

Gyümölcsfát

szőlővesszőt legolcsóbban szállít Papp faiskolajának Nagykőrösön...

Juniperus

(nemes boroviczka) 4 literes posta-tartály bérmentve...

Rizike

gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezetben K 8.-; sósleben K 7.-

Veres atonya

befőtt, szépességi, 5 kilós postakosár K 7. Barta József konzervgyára...

50 kiló

kézzel szedett, elsőrendű, válogatott téli fajalmát: batul, pónyik, arany-parmen...

A gyakorló

gyorsírók Társasága Gyorsírói Társasága Gyorsírói Társasága Gyorsírói Társasága...

Hurutos bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere a Réthy-féle cukorka...

Komorna

ki a fésülésben, ondulásban és szabóságban járatos, magyarul és németül beszél...

Koporsó asztalosok részére mindennemű koporsók díszítéseit, összes temetkezési cikkek képes árjegyzékét kívánatra ingyen...

Olcsó butoreladás a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig november hó végéig minden elfogadható árban előadók...

MAGANTANULOKAT

polgári iskolai, gymnasiumi, kereskedelmiiskolai magánvizsgálatokra, érettségire felkészítő előkészítő

Legujabb gramofon lemez

35 cm. DUBJA: kor. 2.50. KIRÁLY ERNŐTŐL: azonos...

7. A templomba vasárnap se Mit susog a fehér akác? Valakinek muzsikálnak...

10. Az anyját neki. Négerparád. Minden egyes lemez tiszta felvételűt kérek. Utánvételek küldi: Arnitz Frigyes, műhangszerkészítő, Budapest, VIII., József-körút 39-9.

Az ATHENAEUM irodalmi és nyomdai r.t. kiadásában most jelent meg:

KELEMEN BÉLA

áll. főreálisk. igazg. NÉMET HELYESÍRÁSI SZÓTÁRA Ez a hézagpótló munka a német nyelv különösebb nehezségeiben...

Parlamentari

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépírás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatótt szaktanárok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egylet hivatalos tanfolyama. Alapította Markovics Iván 1863-ban.

25 koronaért készülnek saját műhelyben mérték után remek szabásban, finom kivitelben divatos férfiföltönyök vagy felöltők finom szövetelekkel...

Zálogszedőulákat

veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

Csemege téliszöllőt postakosárként 3.50, mázsánként 60 koronáért. Törrökbált szerszika, arany-ranet nemes faj télialma vegyesen és óriásbirsalma 5 kg-ért 2.60, mázsánként 32 koronáért...

BUTOR kézpénztár vagy részletre minden kamat nélkül legolcsóbban. Óriási választék politurokban. Nagy Imréné. Bpest, VI., Váci-körút 9.

KELEMEN BÉLA áll. főreálisk. igazg. NÉMET HELYESÍRÁSI SZÓTÁRA

KELEMEN BÉLA áll. főreálisk. igazg. NÉMET HELYESÍRÁSI SZÓTÁRA

KELEMEN BÉLA áll. főreálisk. igazg. NÉMET HELYESÍRÁSI SZÓTÁRA

NÉMET HELYESÍRÁSI SZÓTÁRA

Ez a hézagpótló munka a német nyelv különösebb nehezségeiben, kétséges esetekben páratlan tanácsadó. A német nyelvvel foglalkozó magyar embert mindenkor kisérti zavarából, ha valamely szóinak helyesírására, nevére, ragozására, használatára nézve keres utbaigazítást.

KELEMEN BÉLA

áll. főreálisk. igazg. NÉMET HELYESÍRÁSI SZÓTÁRA

Kitűnő humoros újdonságok jelentek meg...

Kitűnő humoros újdonságok jelentek meg Rádó legjobbjai felvételeiben. Bizonyos számú lemezszámlásnál ingyen adunk egy pompás gramofont...

INGYEN TANULHAT november 1-től két hónapra át kereskedelmi szaktagyaktat, gépirást, gyorsírást, helyesírást, számpírást, német nyelvet.

Elsőrendű Singer várró-gépeket nagyban eredeti úyári árban és minden árfelemlés nélkül havi 8 és 10 K részletre...

KWIZDA-FÉLE FLUID Kigő-védjegy. Turista-fluid.

KWIZDA-FÉLE FLUID Kigő-védjegy. Turista-fluid.

KWIZDA-FÉLE FLUID Kigő-védjegy. Turista-fluid.

„Hungaria” beszélni-gépek

tölcsernélküliek is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részlettűzítésre is olcsón kaphatók.

Deményi és Társa

Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzéket.

Rayonképviselők ügynökök és reprezentábilis vizontelárusítók káiknak nagy ösmeret-segük van jobb irány.

Fürdőkádak nagy kir. szab. fűtéssel jégsekrények, fotóul és gyermekkadak kaphatók.

Wiesel Adolf Váci-körút 47. Podmaniczky-utca sark. Telefon 91-20.

Zálogszedőulákat veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

Singer Jakob ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán. 57553

BUTOR 30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenziek-tere 3 télemel. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek...

„Hungaria” beszélni-gépek tölcsernélküliek is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részlettűzítésre is olcsón kaphatók.

„Hungaria” beszélni-gépek

tölcsernélküliek is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részlettűzítésre is olcsón kaphatók.

Deményi és Társa

Budapest, VI., Király-u. 76. Kérjen árjegyzéket.

Ajtók, Ablakok, vasrudnyók, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók.

Wiener A. utódánál BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 62-80.

Alapítástól 1886-ban.

Zalogszedőulát

Briliánsot, gyöngyöt, ékszert, aranyat, ezüstöt és régiségű veszek. Alt-Wien porcelánt, régi bronz, osztrágyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek.

A gyermekáldást

2 vagy 3 számra meghatározni, nagyon okos dolog és sok pénzmegtakarítással jár.

Maffalajdosoknak, vadkádak és állatkedvelőknek

Most jelent meg! NE BÁNTSD AZ ÁLLATOT!

Az állatvédő törvények példákban. 80 képpel. Ura K. Nagy Sándor. Második kiadás. Ara 3 kor.

LAMPOL R.

LAMPOL R. könyvkereskedés (Wodianer F. és Fia) részvény-ársaság, Budapest, VI. ker. Andrassy-ut 21. sz. minden könyvkereskedésben.

+Göványosság+ As egyedüll eredménytől kísérő hátszsz az dr. William Hartley tanár amerikai erőlap-porá. Soványak tartós, szép teit testidomokt nyernek.

VALÓDI FRÁNZIA GUMMIÉS HALHÓLYAGOK Tűzője 1/2, 3, 4, 5, 6, 8, 10. Kisebb árban, legfinomabb minőségű.

VALÓDI FRÁNZIA GUMMIÉS HALHÓLYAGOK Tűzője 1/2, 3, 4, 5, 6, 8, 10. Kisebb árban, legfinomabb minőségű.

VALÓDI FRÁNZIA GUMMIÉS HALHÓLYAGOK Tűzője 1/2, 3, 4, 5, 6, 8, 10. Kisebb árban, legfinomabb minőségű.

VALÓDI FRÁNZIA GUMMIÉS HALHÓLYAGOK Tűzője 1/2, 3, 4, 5, 6, 8, 10. Kisebb árban, legfinomabb minőségű.

VALÓDI FRÁNZIA GUMMIÉS HALHÓLYAGOK Tűzője 1/2, 3, 4, 5, 6, 8, 10. Kisebb árban, legfinomabb minőségű.